T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİR YATIRIM ARACI OLARAK ALTININ DEĞERİNİN BELİRLENMESİNDE FİNANSAL DAVRANIŞ FAKTÖRLERİ

SERCAN DEMİRÖREN

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SÜLEYMAN GÖKHAN GÜNAY

EDİRNE, 2018

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERCAN DEMİRÖREN tarafından hazırlanan **BİR YATIRIM ARACI OLARAK ALTININ DEĞERİNİN BELİRLENMESİNDE FİNANSAL DAVRANIŞ FAKTÖRLERİ** Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 19-6 maddeleri uyarınca 05.07.2018 günü saat **13.00**'de yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *.....kabul edilmesine..... **OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	**KANAAT**	**İMZA**
DOÇ. DR. SÜLEYMAN GÖKHAN GÜNAY	Kabul edilmesine	
DOÇ.DR. ENGİN DEMİREL	Kabul Edilmesine	
DR. ÖĞR. ÜYESİ SERDAR CANBAZ	Kabul edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10187298
Yazar Adı / Soyadı	SERCAN DEMİRÖREN
T.C.Kimlik No	20813244330
Telefon	5464042951
E-Posta	sercan_demiroren@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	BİR YATIRIM ARACI OLARAK ALTININ DEĞERİNİN BELİRLENMESİNDE FİNANSAL DAVRANIŞ FAKTÖRLERİ
Tezin Tercümesi	FINANCIAL BEHAVIOR FACTORS IN DETERMINING THE VALUE OF GOLD AS AN INVESTMENT INSTRUMENT
Konu	İşletme = Business Administration
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	İşletme Anabilim Dalı
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2018
Sayfa	191
Tez Danışmanları	DOÇ. DR. SÜLEYMAN GÖKHAN GÜNAY
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	

05.07.2018

İmza:.....

Tezin Adı: Bir Yatırım Aracı Olarak Altının Değerinin Belirlenmesinde Finansal Davranış Faktörleri

Hazırlayan: Sercan DEMİRÖREN

ÖZET

Altın tarihler boyunca değerli bir maden olarak kullanılmıştır. Davranışsal finans kavramı ise son yıllarda bireylerin finansal kararlarını etkileyen süreçler üzerine yapılan araştırmalar ile önem kazanan konulardan biri haline gelmiştir.

Tez çalışmasında, yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde altın, altının özellikleri, altının tarihçesi ve altının kullanım şekilleri anlatılmaktadır. İkinci bölümde davranışsal finans kavramı, davranışsal finansın tarihçesi, yatırımcı psikolojisini etkileyen faktörler, davranışsal finans teori ve modelleri anlatılmaktadır. Üçüncü bölümde uygulama olarak altın yatırımcılarına yönelik uygulanan anket çalışmasında elde edilen veriler analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Altın, Davranışsal Finans, Altın Yatırımcısı

Name of Thesis: Financial Behavior Factors Determining the Value of Gold as an Investment Tool

Prepared by: Sercan Demirören

ABSTRACT

Gold has been used as a valuable mineral throughout history. The concept of behavioral finance has become one of the most important topics in recent years, with research on the processes affecting the financial decisions of individuals.

In this study, it is aimed to reveal the effect of behavioral finance factors in determining the value of gold as an investment instrument.

In the first part of this study, gold, the features of gold, history of gold and usage of gold are explained. In the second part, behavioral finance concept, history of behavioral finance, factors affecting investor psychology, behavioral finance theory and models are explained. In the third part, the data obtained in the questionnaire study for gold investors were analyzed.

Key-Words: Gold, Behavioral Finance, Gold Investor

ÖNSÖZ

Tez çalışması sürecinde, değerli bilgi ve deneyimleri ile desteğini eksik etmeyen, tecrübelerini benimle paylaşan değerli tez danışmanım sayın Doç. Dr. Süleyman Gökhan Günay'a teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatım sürecinde her zaman yanımda olan, desteklerini esirgemeyen sevgili annem Zühal Mater ve sevgili abim Mertcan Demiröreń'e ayrıca teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **ii**
ÖNSÖZ ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **iv**
TABLO LİSTESİ ..... **xii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **x**
GRAFİK LİSTESİ ..... **xi**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
YATIRIM ARACI OLARAK ALTIN

1. ALTIN **2**
1.1. Dünya Altın Tarihçesi **7**
1.2. Türkiye'de Altın Tarihçesi **12**
1.3. Türkiye'de Altın Madenciliği **15**
1.4. Yatırım Aracı Olarak Altın **17**
1.4.1Altın Para (Sikke) **19**
1.4.2. Külçe Altın **22**
1.4.3. Külçe Altın Sertifikaları **23**
1.4.4. Altın Borsa Yatırım Fonları **23**
1.4.5. Altına Dayalı Futures Sözleşmesi **24**
1.4.6. Altına Dayalı Hisse Senetleri **24**
1.4.7. Altın Fonları **25**
1.4.8. Altına Dayalı Kira Sertifikası **25**

İKİNCİ BÖLÜM
FİNANSAL DAVRANIŞ

2. FİNANS **27**
2.1. Finansal Davranış Kavramı **29**

2.2. Yatırımcı Psikolojisini Etkileyen Faktörler 29
2.2.1. Aşırı Güven 29
2.2.2. Çıpalama 31
2.2.3. Akli Muhasebeleştirme 31
2.2.4. Batık Maliyet Etkisi 32
2.2.5. Temsilcilik 33
2.2.6. Pişmanlıktan Kaçınma 33
2.2.7. Olasılık 34
2.2.8. Aşırı Reaksiyon ve Tutuculuk 34
2.2.9 Sürü Davranışı 35
2.2.10. St. Petersburg Paradoksu 36
2.2.11. Mevcudiyet 37
2.2.12. Kendini Doğrulatma 37
2.3. Davranışsal Finans 38
2.4. Davranışsal Finansın Tarihsel Gelişimi 41
2.5. Geleneksel Finans ve Davranışsal Finansın Karşılaştırılması 42
2.6. Davranışsal Finans Teori ve Modelleri 43
2.6.1. Kahneman ve T Beklenti Teorisi 43
2.6.1.1. Değer Fonsiyonu 45
2.6.1.2. Ağırlıklı Olasılık Fonksiyonu 46
2.6.2. Finansal Davranış Modelleri 47
2.6.2.1. Temsili Yatırımcı Modeli 48
2.6.2.2. Daniel, Hirshleifer ve Subrahmanyam Modeli 48
2.6.2.3. Hong ve Stein Modeli 49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİR YATIRIM ARACI OLARAK ALTININ DEĞERİN BELİRLENMESİNDE FİNANSAL DAVRANIŞ FAKTÖRLERİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

3.1.Araştırmanın Konusu ve Amacı 50

3.2. Araştırmanın Metodu 50
3.3. Anket Sonuçlarının Güvenilirlik Testi 51
3.4. Hipotezler 54
3.5. Araştırma Sonuçlarının Değerlendirilmesi 53
3.6. Hipotez Bulguları 77
SONUÇ 150
KAYNAKÇA 156
EK: Bir Yatırım Aracı Olarak Altının Değerinin Belirlenmesinde Finansal Davranış Faktörleri Tez Çalışması Anketi 166

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Altının Saflık Dereceleri ... **3**
Tablo 1.2. Altın Ağırlık Ölçü Birimleri ve Kullanıldığı Bölgeler ... **4**
Tablo 1.3. Altın Ağırlık Ölçü Birimleri ... **5**
Tablo 1.4. Türkiye'deki Altın Madenleri ... **16**
Tablo 1.5. Ülkelerin Altın Rezervleri ... **17**
Tablo 1.6. Külçe Altın Paralar ... **20**
Tablo 1.7. Külçe Altın Paraların İşlem Gördüğü Bölge ve Ülkeler ... **20**
Tablo 3.1. Güvenilirlik Testi ... **51**
Tablo 3.2. Cinsiyet Dağılımı ... **53**
Tablo 3.3. Yaş Dağılımı ... **54**
Tablo 3.4. Eğitim Durumu Dağılımı ... **55**
Tablo 3.5. Aylık Gelir Durumu ... **56**
Tablo 3.6. Düzenli Yatırım Yapma Durumu ... **57**
Tablo 3.7. Yatırım Yaparken Risk Alma Durumu ... **57**
Tablo 3.8. Yatırım Yapma Amacı ... **58**
Tablo 3.9. Yatırım Aracını Tercih Durumu ... **59**
Tablo 3.10. Yatırım Yapma Süresi ... **60**
Tablo 3.11. Yatırımlarınızı Takip Etme Düzeyi ... **61**
Tablo 3.12. Yatırımcıların Bilgi Edinme Kanalı ... **62**
Tablo 3.13. Ekonomi ve Finans Haberleri Takip Durumu ... **63**
Tablo 3.14. Yatırımların Ellerinde Tutulma Süresi ... **63**
Tablo 3.15. Altına Düzenli Yatırım Yapma Durumu ... **64**
Tablo 3.16. Altın Hesabını Bilgi Düzeyi ... **65**
Tablo 3.17. Altın Yatırım Kanalları ... **65**
Tablo 3.18. Altına Yatırım Yapma Sebebi ... **66**
Tablo 3.19. Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörler Bilgisi ... **67**
Tablo 3.20. Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşu Tavsiye Alma ... **68**
Tablo 3.21. Yatırımların Bireysel Yönetim ... **69**
Tablo 3.22. One-Sample Kolmogorov Smirnov Testi ... **77**

Tablo 3.23. Cinsiyet Testi 78
Tablo 3.24. Cinsiyet Testi Sıralama 78
Tablo 3.25. Yaş Testi 83
Tablo 3.26. Yaş Sıralaması 83
Tablo 3.27. Eğitim Durumu Testi 86
Tablo 3.28. Eğitim Testi Sıralaması 87
Tablo 3.29. Gelir Durumu Testi 90
Tablo 3.30. Gelir Durumu Testi Sıralaması 90
Tablo 3.31. Düzenli Yatırım Yapma Bilgi Testi 93
Tablo 3.32. Düzenli Yatırım Yapma Bilgi Testi Sıralama 94
Tablo 3.33. Yatırım Yapma Amacı Testi 99
Tablo 3.34. Yatırım Yapma Amacı Testi Sıralaması 99
Tablo 3.35. Yatırımcıların İlk Tercih Yatırım Aracı Testi 104
Tablo 3.36. Yatırımcıların İlk Tercih Yatırım Aracı Testi Sıralama 105
Tablo 3.37. Yatırım Yaparken Risk Alma Durumu Testi 110
Tablo 3.38. Yatırım Yaparken Risk Alma Durumu Testi Sıralama 111
Tablo 3.39. Yatırım Yapma Süresi Testi 114
Tablo 3.40. Yatırım Yapma Süresi Sıralama 114
Tablo 3.41. Yatırımlarını Takip Etme Düzeyi Testi 120
Tablo 3.42. Yatırımlarını Takip Etme Testi Sıralama 120
Tablo 3.43. Yatırımla İlgili Bilgi Kaynağı Testi 124
Tablo 3.44. Yatırımla İlgili Bilgi Kaynağı Testi Sıralama 124
Tablo 3.45. Ekonomi Ve Finans Haberleri Takip Durumu Testi 128
Tablo 3.46. Ekonomi Ve Finans Haberleri Takip Durumu Testi Sıralama 129
Tablo 3.47. Yatırımlarınızı Elinizde Tutma Süreniz Testi 132
Tablo 3.48. Yatırımlarınızı Elinizde Tutma Süreniz Testi Sıralama 132
Tablo 3.49. Düzenli Altın Yatırımı Yapma Durumu Testi 134
Tablo 3.50. Düzenli Altın Yatırımı Yapma Durumu Testi Sıralama 134
Tablo 3.51. Altın Hesabı Duyma Durumu Testi 139
Tablo 3.52. Altın Hesabı Duyma Durumu Testi Sıralama 139
Tablo 3.53. Altın Yatırımını Hangi Kanaldan Yapıldığı Testi 142
Tablo 3.54. Altın Yatırımını Hangi Kanaldan Yapıldığı Testi Sıralama 143

Tablo 3.55. Altına Yatırım Yapma Nedeni Testi 146
Tablo 3.56. Altına Yatırım Yapma Nedeni Testi Sıralama 147

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Türkiye'nin Altın Üretimi..... 16
Şekil 2.1. Yatırımcının Karar Verme Davranışı 39
Şekil 2.2. Davranışsal Finansı Oluşturan Bilim Dalları 40
Şekil 2.3. Değer Fonksiyonu 45
Şekil 2.4. Ağırlıklı Olasılık Fonksiyonu 46

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 3.1.Aşırı Güven Eğilimi Düzeyi 69
Grafik 3.2. Temsil Etme Eğilimi Düzeyi 70
Grafik 3.3. Pişmanlıktan Kaçınma Eğilimi 71
Grafik 3.4. Sürü Eğilimi 71
Grafik 3.5. Batık Maliyet Eğilimi 72
Grafik 3.6. Çıpalama Eğilimi 73
Grafik 3.7. Akli Muhasebeleştirme Eğilimi 73
Grafik 3.8.Aşırı Reaksiyon Eğilimi 74
Grafik 3.9. Tutuculuk Eğilimi 75
Grafik 3.10. Mevcudiyet Eğilimi 75
Grafik 3.11. Kendini Doğrulatma Eğilimi 76

KISALMALAR LİSTESİ

IMF : Uluslararası Para Fonu

GİRİŞ

Altın, tarihler boyunca insanların yaşamlarının bir parçası olmuştur. Farklı kullanım amaçları ile kullanılmıştır. Lidyalılardan itibaren altın para ile ticarette değişim aracı olarak kullanılmıştır. Eski Mısır'da firavunların, Orta Çağ Avrupa'sında din adamlarının güç göstergesi olarak kullanılmıştır. Tarihin her döneminde önemli bir maden olmuştur. 1870- 1973 yılları arası sırasıyla altın standardı, Bretton Woods sistemleri ile para altın fiyatlarına endeksli halde kullanılmıştır. Bu sistemlerin ardından altın yatırım aracı olarak ve merkez bankalarının rezerv kaynakları haline gelmiştir. Ülkemizde altın önemli bir para biriktirme aracıdır. Yastık altı kavramı olarak saklanan altınların miktarı yüksek olarak bilinmektedir. Son yıllarda ülkemizin tasarruf açığını azaltmak amacıyla bankaların altın hesapları gündeme gelmiştir. 2017 yılında Hazine Müsteşarlığı altına dayalı kira sertifikası sistemini başlatmıştır. Altına dayalı kira sertifikası, yastık altı altınların piyasada kullanılması ve faiz geliri vermeyi öngörmektedir.

Davranışsal finans son yıllarda yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyen bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. Çeşitli davranış faktörleri ile yatırım süreçlerinde verilen kararları inceleyen bir kavram özelliği kazanmıştır. Bu çalışmada altın yatırımcılarının yatırım sürecinde altının değerinin belirlenmesinde etkili olan davranışsal finans faktörlerinden etkilenme durumları saptanması amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde altın, altının özellikleri, altının tarihçesi ve altının kullanım şekilleri anlatılmaktadır.

İkinci bölümünde davranışsal finans kavramı, davranışsal finansın tarihçesi, yatırımcı psikolojisini etkileyen faktörler, davranışsal finans teori ve modelleri anlatılmaktadır.

Üçüncü bölümünde uygulama olarak altın yatırımcılarına yönelik uygulanan anket çalışmasında elde edilen veriler analiz edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YATIRIM ARACI OLARAK ALTIN

1.ALTIN

Altın, insanların tarihler boyunca kullandığı değerli bir madendir. Yerleşik hayata geçmeleri, tarım ve ticarete başlamaları ile zamanla bir değişim aracı olarak kullanılmıştır. Değerli bir maden olması nedeniyle savaşlara sebep olmuştur. Görüntüsünün insanlara güzellik olarak görünmesi ile çeşitli şekillerde kullanılmıştır (Çıtak, 2006: 13).

Altın kimyasal simgesi AU, tan vakti ortaya çıkan ışıltılar anlamında Aurora kelimesinden seher sözcüğünden türetilmiştir. Altın özelliği bozulmayan bir madendir. Tüm altın parçaları aynı kalitedir (Bernsteın, 2008: 15).

Altın farklı madeni kaynaklardan bazı özellikleri bakımından ayrılmaktadır. Bunlardan biri oksijenle reaksiyona girmemesi sonucu paslanmamasıdır. Paslanmama özelliği sayesinde elektrik akımını kayıp vermeden iletme özelliği vardır. Tüm metallerden farklı olarak oldukça yumuşaktır. Bu sayede kırılmadan çok ince tellere ve levhalara dönüştürülmesini sağlar. Sahip olduğu özellikler ile mücevher eşyası, elektronik aletler ve hatıra başka olmak üzere çeşitli zamanlarda para olarak kullanılmıştır (Çıtak, 2006: 14).

Altın yer kabuğunda 0,0035 gr/ ton düzeyinde altın bulunmaktadır. En karlı işletilen madem işletmelerinde 1 gr/ ton olarak bulunmasına rağmen altının yer kabuğu ortalamasının 300 katı bir orana sahip olmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu da altın tesislerinin sayısının sınırlı olmasına neden olmaktadır (Kaplan, 2003: 9).

Altının saflık derecesi dünya genelinde şu şekilde ifade edilmektedir:

Tablo 1.1. Altının Saflık Dereceleri

Yüzdelik Sistem	Avrupa Sistemi	Karat Sistemi
100%	1000 saflık	24 ayar
91,66%	917 saflık	22 ayar
75%	750 saflık	18 ayar
58,30%	583 saflık	14 ayar
41,60%	416 saflık	10 ayar

Kaynak: Çıtak, 2006: 15.

Altının metalik olarak özellikleri şu şekildedir(Aslan, 1999: 4):

Özgül Ağırlığı: 19,3 gr/cm3

Erime Noktası: 1063 °C

Sertliği: 25 mohs

Atom Ağırlığı: 197

Atom Numarası: 70

Dayanıklılık: 119 kg/m2

Esneklik: 42.

Altın iki farklı şekilde elde edilir. Bunlardan ilki içinde altın bulunan kayalar bulundukları bölgede işlenerek altın elde edilir. Cevherlerin altın oranı ton başına 6-12 gram arasında değişmektedir. Brezilya, Hindistan ve Güney Afrika'da bulunan madenler bu şekildedir (Atay, 2013: 5).

Altının ikinci olarak çıkarılma şekli ise içinde altın zerreleri bulunan alüvyonlardır. Bu yöntem ilk yönteme göre daha kolaydır. Eğer altın taraçalı bölümde ise toprağın yumuşak kısımları aşılarak altına su püskürtmesi yoluyla ulaşılır. Eğer akarsu yataklarında ise taranarak işlenir. Kayalardan elde edilen altına göre daha yüksek kazanç sağlar. Çıkarılmada öğütmeğe ihtiyaç duyulmadığı için işlenmesi kolaylaşır (Atay, 2013: 6).

İlk çağlardan itibaren akarsu yataklarından kolaylıkla altın çıkarıldığı bilinmektedir. Dünya altın üretiminin %15'lik kısmı doğal yöntemlerle, %85'lik kısmı ise siyanür kullanılarak çıkarılmaktadır(Atay, 2013: 7).

Tablo 1.2. Altın Ağırlık Ölçü Birimleri ve Kullanıldığı Bölgeler

Ağırlık Ölçü Birimi	Kullanıldığı Bölgeler ve Ülkeler
Gram	Uluslararası
Troy Ons	İngilizce konuşulan ülkeler: ABD, İngiltere ve Avustralya
Tola	Hint Yarımadası ve Ortadoğu
Tael	Hong Kong ve Tayvan
Baht	Tayland
Chi	Vietnam
Don	Güney Kore
Mesghal	İran

Kaynak: Goldbarsworldwide.com, "Bar Weights and Purities", http://www.goldbarsworldwide.com/PDF/BI_5_GoldBarWeights.pdf,/ 1.

Dünya genelinde altının ölçü birimi Orta Çağ'da önemli ticari şehirlerden olan Troyes kentinde kullanılan Troy Ağırlık Sistemi ve ölçü birini ons olarak kullanılmaktadır. 1 troy ons olarak yaklaşıl 31,1 gram olarak ölçülmektedir. Uluslararası kullanımda daha çok ons kullanılmaktadır (Aslan, 1999: 4).

Tablo 1.3. Altın Ağırlık Ölçü Birimleri

Ağırlık Ölçü Birimi	Eşdeğer Ağırlığı
1 tola	0,375 troy ons 11,6638 gram
1 tael	1,20337 ons 37,429 gram
1 baht	0,4901 ons 15,244 gram
1 chi	3,75 gram
1 don	3,75 gram
1 mesghal	4,6083 gram

Kaynak: Goldbarsworldwide.com, "Gold Conversion Tables", http://www.goldbarsworldwide.com/PDF/BI_3_GoldConversionTables.pdf/, 2.

Altını diğer madenlerden ayıran bazı özellikler şunlardır (Kaplan, 2003: 9):

- Üretim hacmi sınırlı,
- Arz ve talebe göre fiyat değişimleri anında olmakta,
- Sahip olduğu özelliklere benzer bir madenin olmaması,
- Rezerv saklama aracı olarak kullanılmasıdır.

Altının kaynakları sınırlı bir madendir. Üretimi sınırlı olmasının en önemli sebeplerinden biri çıkarılması zordur. Bir ton topraktan 1,2 gram düzeyinde üretim yapılabilmektedir. Uluslararası bir yatırım olması nedeniyle fiyatı sürekli değişmektedir. Bazı değişkenlere bağlı olarak fiyat hareketleri olmaktadır. İletken madde olması, mücevher eşya olarak kullanılması, yatırım aracı olarak kullanılması, zor üretilmesi gibi özellikler başka madenlerden değerinin fazla olmasına verilebilecek örneklerdir. Ülke merkez bankaları başta olmak üzere kişi ve kurumlar rezerv olarak saklamaktadır. Para ve sermaye piyasalardaki hareketlerden etkilenen ulusal paralar yerine altın rezerv aracı olarak tercih edilmektedir.

Antik çağlarda Mısır ve Yakın Doğu olarak adlandırılan bölgelerde Roma dönemine göre altın miktarı daha fazladır. Para olarak kullanımının dışında daha çok süs eşyası olarak kullanılmıştır. Altının gelişim sürecine kadar çoğunlukla kral ve rahipler tarafından kullanılmıştır. Özellikle törenlerde iktidar ve Tanrılara yakınlık göstergesi olarak kullanılmıştır(Bernstein, 2008: 19).

Eski Mısır'da altın kullanmak firavunlara verilen bir ayrıcalıktı. Bu kullanım ile firavunlar halkın gözünde tanrı olarak benimsenmelerinde altını kullanmışlardır. Altın mücevher yapmak ayrı bir sanat dalı olarak kabul ediliyordu. Yaşayan firavunlar kadar ölü firavunlara da altın takılmaktaydı(Bernstein, 2008: 22).

Altın çağlar boyunca süs ve mücevher eşya olarak kullanılmıştır. Toplumda sınıfların oluşması ile birlikte zenginlik göstergesi olarak kullanılmaya başlamıştır.

Hz. Musa tarafından halkına sunulan On Emir'i duyurmak için Sina Dağı'ndan indiğinde Yahudileri altından yapılan buzağıya ibadet ederken bulmuştur. Bu da Yahudilerin köle olmalarına rağmen altına sahip olduklarını göstermektedir (Bernstein, 2008: 20.). Çağlar boyunca yatırım aracı olarak kullanıldığı bilinmektedir. Altın toplumun her kesimi tarafından sahip olunan bir yatırım aracıdır.

Altın ticarette değişim aracı olarak kullanımı Çin'de ipeğe alternatif olarak kullanılarak başlamıştır. Resmi anlamda ilk olarak altın para Anadolu'da Lidya Kralı Krezus tarafından bastırıldığı bilinmektedir. Altın ticaret aracı olmasının yanında servet biriktirilme amacıyla da kullanılmıştır (Çıtak, 2006: 14).

Lidyalıların altını para olarak kullanımı çeşitli hükümdarlar tarafından sürdürülmüştür. Helen Hükümdarı Büyük İskender, ordularında yer alan paralı askerlere kendi bastırdığı paralar ile ödeme yapmıştır. Büyük İskender'in bastırdığı paralar yönettiği Hindistan'dan Mısır ve Yunanistan'a kadar olan bölgelerde onlarca yıl kullanılmıştır(Bernstein, 2008: 54).

1661 yılında İngiltere Kralı 2. Charles kullanılan madeni paraların çekiçle değil, makine ile basılması yönünde meclis kararı açıklamıştır (Bernstein, 2008: 178).

1.1. Dünya Altın Tarihçesi

Altın madenciliği bulanan çeşitli kaynaklara göre ilk olarak Mısır da başlamıştır. Sudan ve Suudi Arabistan coğrafyasında da Roma döneminde altın üretimi gerçekleşmiştir. Afrika kıtasında ilk üretim Gana'da gerçekleştirilmiştir. 15. yüzyılda yüksek miktarlarda üretim rakamına ulaşılmıştır. Amerika kıtasına yapılan coğrafi keşiflerde Peru ve Meksika'da altın yatakları bulunmuştur. 18. yüzyılda en büyük altın üretici konumunda Rusya bulunmaktadır. Toplam altın üretimi olan 75 tonun 35 tonunu Rusya üretmekteydi (Çıtak, 2006: 65).

Amerika'nın Kaliforniya eyaletinde 1848 de altın bulunması ile altın üretimi 3 yılda 2 ton artmıştır. Kaliforniya'nın ardından Avusturalya'da altın bulunması ile 1856 yılında üretim 95 tona çıkmıştır. Günümüzde önemli altın üreticilerinden Güney Afrika'nın 1873'te Doğu Transual bölgesinde altın yataklarına ulaşılmıştır(Çıtak, 2006: 65).

Dünya finansal sisteminde 1870- 1929 yılları arasında altın standardı sistemi kullanılmıştır. Altın standardı ile bir ülkenin para değeri belirlenen altın miktarına bağlanmış halidir. Bir ülke para biriminin altın cinsinden tanımlanması ve kullanılması sistemidir. (Tilbe, 2010: 6).

Altın 19. yüzyılda dünyada para olarak kullanılmıştır. 20. yüzyılda ise kambiyo sistemlerinde kullanılmaya başlayarak rezerv biriktirme aracı olarak kullanılmaya başlamıştır. Merkez bankaları yabancı para birimleri dışında altın biriktirmeye de başlamışlardır (Kaplan, 2003: 10).

Altın standardı zamanında kullanan para belirli bir ölçü ve yükteki bir altının karşılığıdır. Altın standardı olarak tanımlanan para sistemine uygulandığı süre boyunca her ülke kullanmıştır. Altın ile sınırsız olarak değişim aracı olarak kullanılmıştır. Altın standardı ile elinde altın para olan bireyler kolaylıkla külçe altına çevirebilme işlemini yapabilmektedir. Bu sistemde altınların uluslararası olarak herhangi bir kısıtlama olmadan el değiştirebilmesi sağlanmıştır. Bu süreçte altın paranın yanında banknotlarda kullanılmıştır (Atay, 2013: 22).

Birinci Dünya Savaşı'nın başladığı 1914 yılına karar altın standardı kullanımı geçerli olmuştur. Savaştan önce bankalarda altınları bulunan bireyler altınlarını çektiler. Para ile altın arasındaki ticaret sistemi kopma noktasına geldi. Bankaların halka borçlanmaları karşılığı verdiği senetler zamanı geldiğinde altınla değiştirilemiyordu. Bünyelerinde altın olmayan bankalar sanki altın varmış gibi halka kredi vermeye devam etmiştir. Bu kredileri altın yerine kağıt para kullanarak ödüyorlardı. Kağıt paralarda belirtilen altın miktarı bankalara mevcut olmadığı halde birden çok kişiye kredi verildi. Verilen krediler ile aynı altının birden çok sahibi oldu. Bu sebeple para karşılıksız olarak şişirilmişti. Bu şişirilmenin sonucunda enflasyon ortaya çıktı. Bireyler enflasyondan korunmak için hisse senetleri almaya başladılar. Bunun sonucunda hisse senetlerinin fiyatları yükseldi. Alacaklı olanlar paralarını istedikleri zaman mali kriz patlak verdi. Şirketler ve bankalar çöktü (Tilbe 2010: 8).

Mali krizi durdurmak amacıyla para yeniden altına odaklı hale getirildi. Aşırı fiyat hareketlerinden kaynaklanan sebeplerden dolayı dolar altın fiyatlarının altında kaldı. Toplam altın miktarının dolar ile toplam mal ve hizmetlerin fazla fiyatlanmasını karşılayamaması nedeniyle şirketler battı (Kaplan, 2003: 10-11).

İkinci Dünya Savaşının bitiminden 1973 yılına kadar altının kullanımında Bretton Woods sistemi kullanılmıştır. Savaş sonrası ABD' nin Bretton Woods kasabasında uluslararası ülkelerin katılımıyla yeni uluslararası bir para sistemi konusunda toplantı düzenlenmiştir. Toplantı sonrası yapılan anlaşma ile ölçü birimi altın, rezervin parasal hali olarak Amerikan Doları kullanılmasına karar verilmiştir. Altın Kambiyo Sistemi olarak bilinen bu sistemle Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası'nın kurulmasına aracılık etmiştir. Sistem dünya üzerinde doların bollaşması ve bazı ülkelerin güven kaybı ile başlayan süreçler yaşamıştır. 1973 yılında yaşanan devalüasyon ile tek kur sistemi olarak bilinen sistem uygulamadan kalkmıştır (Atay, 2013: 28-34).

Bretton Woods sistemi uygulandığı dönemde Amerikan doları altının parasal değeri olması nedeniyle dünya ölçeğinde daha çok kullanım imkanı bulmuştur. Dünya Bankası gibi kuruluşlara ev sahipliği yapması sonucu günümüzde de devam eden uluslararası ticaret para birimi olarak Amerikan Doları kullanımı yaygınlaşmıştır.

ABD 1971 yılında doların altınla değiştirme özelliğini kaldırmıştır. Bu kararın ardından G-7 ülkeleri doların altına karşı 38 dolar/ons fiyatını belirlemiştir. Japonya altın ithalatına serbestlik getirmiştir. ABD, ikinci kez uygulamayı durdurmuştur ve altın fiyatını 42,22 dolar/ons olarak belirlemiştir. 1973 yılında altının dolarla değiştirme özelliği uygulaması son bulmuştur(Williams, 2007: 33).

Bretton Woods sistemi sonrası ülkeler serbest dalgalı kur kullanımına başlamıştır. Sistem ile büyük sermaye biriktiren ülkeler farklı ülke bankalarında paralarını değerlendirmeleri ile uluslararası finans sistemi gelişmeye başlamıştır.

Altının serbest kurlar sistemi ile uluslararası siyasi ve spekülatif hareketlerden etkilenmesi yatırım aracı olarak tercih edilmesinin önünü açmıştır (Atay, 2013: 35).

Finansal piyasalarda altın farklı şekillerde yatırım aracı olarak tercih edilmektedir. Külçe altın, ziynet altını, altın faaliyeti yürüten şirketlerin hisse senetleri, altın fonları, vadeli işlemler piyasalarında tercih edilen bir yatırım aracıdır.

Günümüzde altın madencilik teknolojisi bakımından Amerika ve Kanada oldukça gelişmiş durumdadır. Dünya'da altın üretimi önde gelen ülkeler; Güney Afrika, ABD, Avusturalya, Kanada ve Çin'dir(Çıtak, 2006: 66). Dünya altın rezervi 56.000 ton düzeyindedir (Altın, http://www.enerji.gov.tr/tr-TR/Sayfalar/Altin).

Altın tarihi hakkında daha geniş bilgi vermek gerekirse şu şekildedir (Altın tarihi, http://www.altinustasi.com/index.php?sayfa=upload/tarihce.html):

M.Ö.4000: Altının ilk kullanımı orta ve doğu Avrupa'nın bazı bölümlerinde olmuştur.

M.Ö.3000: Mısırlılar altının diğer metallerle alaşımı ve yaprak şeklinde işlenmesi sanatında ustalıkları bilinmektedir.

M.Ö.1500: Şekel (miskal), Orta Doğu'da altının standart ölçü birimi olarak kullanıldı.

M.Ö.1091: Altın Çin'de bir para birimi olarak yasallaştırıldı.

M.S.1100: Venedik, batı ve doğu arasında ticaret yolları üzerinde olması dünyanın önde gelen altın pazarı olma pozisyonunu korudu.

M.S.1511: İspanya kralı Ferdinand kaşifleri ‘Altın getirin!’ emriyle, batı yarıküreye yolladı.

M.S.1717: Londra darphane amiri Isaac NEWTON altın fiyatlarını sabitledi bu iki yüzyıl sürdü.

M.S.1787: İlk Amerikan altın parası, Ephraim Brasher tarafından basıldı.

M.S.1833: Kuzey Carolina, ilk Birleşik Devletler altın hücumuna sahne oldu. Eyalet, 1828 ‘e kadar Phladelphia’daki Birleşik Devletler darphanesinin tüm altın paralarının yapımına kaynak oldu.

M.S.1848: California altın hücumu, James Marshall’ın Amerikan Sacremento nehirlerinin birleşiminde, John Sutter’ın kereste fabrikasının yanındaki su yolunda ilk altın parçasını bulmasıyla başladı.

M.S.1850:California’dan dönen Edward Hammog Hargraves bir hafta içinde Avusturalya'da altın bulacağını tahmin etti ve oraya vardıktan bir hafta sonra Yeni Güney Galler de altın buldu.

M.S.1886: George Harison, Güney Afrika’da ev yapmak için taşları kazarken altın buldu.

M.S.1887: Glasgov’lu doktorlar Robert ve William Forrest ve kimyager John S. Mac Arthur siyanür kullanarak altın çıkartma patendi aldılar.

M.S.1896: İki altın arayıcı kuzey Kanada'daki Klondike nehrinde balık avlarken altın buldu. Alaska Yucon bölgesinin güneyinde daha fazla altın bulunduğu söylentileri, 1898’de 100 yılın son hücumu olan Alaska altın hücumu patlak verdi.

M.S.1900: Birleşik Devletler, para birimleri için altın standartlarını benimsedi.

M.S.1927: Fransa'daki tıbbi araştırmalar, altının romatizma tedavisinde değerli bir madde olduğunu kanıtladı.

M.S.1933: Başkan Franklin D.Roosevelt altın ihracını yasakladı. Altının dolarla değişimini durdurdu. Amerikan halkına sahip oldukları tüm altınları teslim etmelerini söyledi ve altına günlük fiyatlar belirledi.

M.S.1934: Roosevelt, altın fiyatlarını ons başına 35 $ olarak sabitledi.

M.S.1935: Western Electric, AT&T telekomünikasyon ekipmanlarının şalterleri için, alaşım 1'i kullanıma sundu.(%69 altın,%25 gümüş,%6 platinyum)

M.S.1947: İlk transistor AT&T BELL laboratuarlarında kuruldu.

M.S.1960: Kızılötesi yansımaları maksimize etmek üzere altın kaplı aynalar kullanılmak suretiyle lazer icat edildi.

M.S.1961: Modern madencilik Nevada Carlin Trend'de başladı. Bu Nevada 'yı ülkenin en büyük altın madencilik eyaleti yaptı.

1.2. Türkiye'de Altın Tarihçesi

Altın tarihler boyunca Türk toplumu için önemli bir sembol konumunda yer almıştır. Savaş malzemeleri, bayraklar ve değişim aracı olarak sikke olarak kullanılmıştır. Orta Asya'da yaşanan kuraklıklar ve salgın hastalıklar nedeniyle batıya göçler yapılmıştır. (Çıtak, 2006: 27)

Türk adını ilk kullanan devlet olan Göktürklerle ilgili Çin ve Arap kaynaklarında: “Demir işleyin ve en iyi işleyen budun” diye yer verilmiştir. Altay dağlarında demircilik ile uğraşmıştır. İran kaynaklarında Türkleri Çeliğe bürünmüş millet olarak anılmaktadır. Demir, altın ve bakır madenlerini işleyerek çeşitli süs eşyaları yapmıştır (Kaplan, 2003: 14).

Altın Göktürk yazıtlarında zenginlik ve varlığın devamı olarak görülmüştür. Yazıtlarda sıkça “Sarı altun (altın) ve beyaz ürüng (gümüş)” olarak yer verilmiştir. Türklerin yaşadığı bölgelerde yapılan kazılarda altının devlet sembollerinde, süs eşyalarında ve Oğuz beylerinin mızrak uçlarında altına rastlanılmıştır (Çıtak, 2006: 28).

Türklerin altın para olarak kullanımına Selçuklu Devleti zamanında başlamıştır. Fakat Selçuklu Devleti’nin yıkılması ile altın para darp edilmesi durmuştur (Kaplan, 2003: 14).

Osmanlı Devleti zamanında gümüş sikke paralar kullanımına Orhan Gazi döneminde başlanmıştır. Devletin sınırlarının büyümesi ve ekonomisinin gelişmesinin etkisiyle altın para basımı Fatih Sultan Mehmet zamanında gerçekleşmiştir. İstanbul’un fethinde elde edilen değerli eşyalardan altın sikke basılmasını emretmiştir. Basılan paralar ülke sınırlarının genişlemesi ile tüm bölgelerde kısa zamanda kullanılmaya başlamıştır (Atay, 2013: 36).

İlk altın sikke basımı 1477 yılında servetlerin saklanması, idari ve siyasi ödemelerde kullanılması için gerçekleşmiştir. Bu tarihten itibaren Osmanlı Devleti’nin egemen olduğu ülke sınırlarında ve dış ticarette kullanılmaya başlamıştır. Zamanla ekonominin bozulması sonucu gümüş sikkeler kullanılmaya başlamıştır (Çıtak, 2006: 32).

16. yüzyıldan itibaren coğrafi keşiflerle beraber Amerika’da bulunan madenlerin Avrupa’da kullanılmasının etkisiyle altın ve gümüş basımı yapılan

maden ve darphaneler kapatılmıştır. 17. Yüzyılda Amerika'daki maden rezervlerinin azalması ile Osmanlı madenleri tekrardan işleme alınmıştır (Atay, 2013: 38).

19. yüzyılda gümüşün değerini kaybetmesi sonucu para birimini altın olarak hesaplamaya başlamıştır. 1881- 1916 yılları arasında 105 kuruşu 1 altına eşitleme yöntemi kullanılmıştır. 1916 yılında ise 100 kuruş 1 altına eşitlenmiştir. Birinci Dünya Savaşı süresince altına çevrilemeyen kağıt paralar ile savaş masrafları karşılanmaya çalışılmıştır. Enflasyona sebep olan bu yöntem düşük paraların basılmasına sebep olmuştur. Madeni paraların terk edilmesi sonucu kağıt para kullanımına başlanmıştır (Atay, 2013: 39).

Osmanlı Devleti'nin ardından kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında Osmanlı parası kullanılmaya devam etmiştir. Reşat ve Aziz olarak adlandırılan paralar kullanılmıştır. 1925 yılında devletin ilk altın paraları basılmıştır. 1928 yılında harf inkılabı nedeniyle latin harfleri düzenlemesi ile tekrardan basım yapılmıştır. 1931 yılında para basım yetkisi Merkez Bankasına verilmiştir. Bu karar ile kağıt para sistemine geçiş yapılmıştır. Türkiye çeşitli ekonomik buhran dönemlerinde altın basımına ara vermesine rağmen altına olan rağbet halk arasında her zaman sürmüştür (Atay,2013: 43).

1980 yılından itibaren döviz kurları ve altın ticaretinin serbestleşmesi için çalışmalar yapılmıştır. Altının kaçak yollarla ülkeye girmesi ile yaşanan döviz sıkıntısı sebebiyle altın ithalatında yetki Merkez Bankasına verilmiştir. Yurt içinde yürütülecek altın işlemleri ile ilgili yetki tek merkezde toplatılmıştır (Atay, 2013: 48).

1993 yılında bankaların altın ithalatı yapmasına izin veren Altın Borsası Aracılık Yetki Belgesi ile altın depolamalarına da izin verilmiştir. 26 Temmuz 1995 yılında yapılan çeşitli düzenlemeler sonucunda İstanbul Altın Borsası kurulmuştur. Borsa sayesinde altının serbest şartlarda şeffaf şekilde ticaretinin yapılmasının yolu açılmıştır. Yapılan işlemler kayıt altına alınarak uluslararası bir yapıya kavuşmuştur.

Günümüze kadar çeşitli düzenlemeler ile güçlenen altın borsası 2012 yılında Elmas ve Kıymetli Taşlar Piyasası faaliyeti de göstermeye başlamıştır. 2013 yılında İstanbul Altın Borsası ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nın birleşmesi sonucunda Borsa İstanbul A.Ş. kurulmuştur. Borsa İstanbul A.Ş. ile Türkiye'de faaliyet gösteren organize piyasalar bir araya toplanmıştır. 5 Ağustos 2013 yılında Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası ile tüm vadeli işlem ve opsiyon işlemleri bu piyasada gerçekleşmeye başlamıştır (Atay, 2013: 55-56).

1.3. Türkiye'de Altın Madenciliği

Tarihler boyunca Anadolu'da altın madenciliği yapıldığı bilinmektedir. İlk altın parayı kullanan Lidyalılar zamanından itibaren ticarette altın para kullanılmıştır. Anadolu coğrafyasında altın madenlerinin olduğu konusunda çalışmalar yapılmıştır.

Osmanlı Devleti döneminde devam eden altın madenlerinin son olarak 1850'li yıllarda Gümüşhane'de yapıldığı bilinmektedir. Cumhuriyetin kurulması ile altın aramalarına başlanmıştır. Yeni kurulan bir devletin kaynaklarının yetersizliğinden dolayı uzun yıllar faaliyet gösterilememiştir.

1960'lı yıllarda Türkiye'nin altın üretimi Etibank'ın ürettiği bakırın saflaştırılma işlemi ile elde edilmiştir. 100 ile 300 kilo arası üretim gerçekleşmiştir(Kayra, 1970: 63).

1985 yılında Maden Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile altın madenciliği çalışmaları hızlanmıştır. Kanunla yabancılara da maden çalışmaları yapma hakkı tanınmıştır (Menase, 2009: 55).

Ege, Doğu Karadeniz, İç Batı Anadolu, Doğu Anadolu bölgelerinde altın arama faaliyetleri devam etmektedir. Üretime hazır yataklarda ton başına 1,2 gram ile 12,65 gram arasında miktarda altın bulunmaktadır. Metal bazında altın

rezervimiz 840 tondur. Jeolojik yapısı ve altın elde edilme sistemleri göze alındığında 6000- 7000 ton arasında altın rezervi olduğu düşünülmektedir. (http://www.enerji.gov.tr/tr-TR/Sayfalar/Altin)

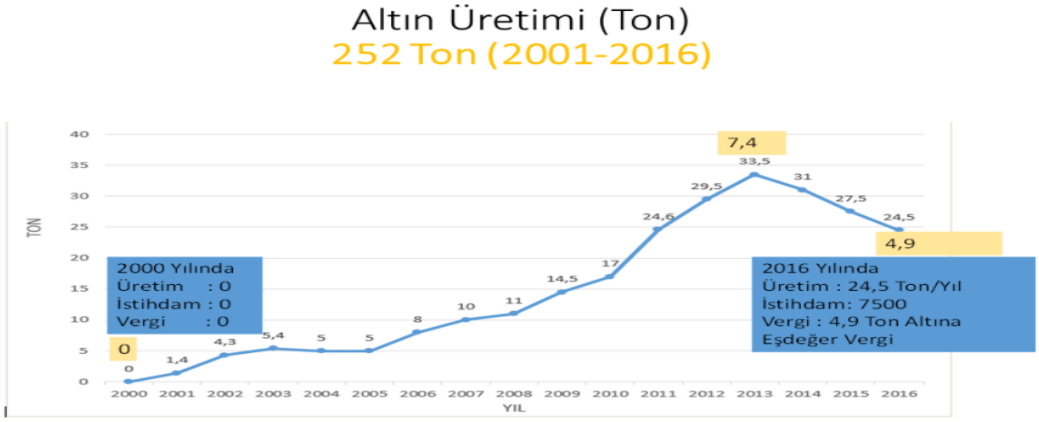
Tablo 1.4. Türkiye'deki Altın Madenleri

	Rezerv	Tenörü	Metal İçeriği
Yeri	**(bin ton)**	**(gram/ton)**	**(ton)**
Artvin(Cerattepe)	14.000,00	1,60	37,00
Balıkesir(Havran-Küçükdere)	1.410,00	6,43	9,07
Eskişehir(Sivrihisar-Kamaz)	974,00	6,04	5,80
Gümüşhane(Mastra)	1.000,00	1,00	12,00
İzmir(Bergama-Ovacık)	2.980,00	9,00	26,82
İzmir(Efemçukuru)	2.500,00	12,65	31,61
Uşak(Kışladağ)	4.000,00	1,43	105,80
Toplam			**230,00**

Kaynak: Yanık, 2008: 45.

Türkiye'de 2001-2016 yılları arasında altın üretimi oranları şu şekildedir:

Şekil 1.1. Türkiye'nin Altın Üretimi

Kaynak: Türkiye'de Altın Üretimi, http://altinmadencileri.org.tr/turkiye-altin-uretimi/

1.4. Yatırım Aracı Olarak Altın

Altının başlıca kullanım alanı mücevher yapımıdır. Tasarruf biriktirme aracı olarak da kullanılan altın ülkeler arası ticarete önemli bir yer tutmaktadır. Yüzyıllar boyunca dünya ticaretinde önemli rol oynayan altın değişim aracı olarak da kullanılmıştır. Element olarak elektriği geçirgenlik özelliği sayesinde endüstride çokça tercih edilen madenlerden biri olma özelliği de bulunmaktadır. Sağlık alanında diş yapımında ve çeşitli hastalık tedavilerinde kullanılmaktadır. Toplumun her alanında kullanılan bir madendir (Tilbe, 2010: 13).

Dünya'da Eylül 2017 itibariyle en çok altın rezervine sahip ülkeler şunlardır:

Tablo 1.5. Ülkelerin Altın Rezervleri

	Ülkeler	Ton	Rezervi
1	Amerika Birleşik Devletleri	8.133,5	74,6%
2	Almanya	3.374,1	69,1%
3	IMF*	2.814,0	----------
4	İtalya	2.451,8	67,2%
5	Fransa	2.435,9	65,0%
6	Çin	1.842,6	2,4%
7	Rusya	1.729,4	16,8%
8	İsviçre	1.040,0	5,5%
9	Japonya	765,2	2,5%
10	Hollanda	612,5	66,0%
11	Hindistan	557,8	5,8%
12	Avrupa Merkez Bankası*	504,8	24,0%
13	Türkiye	482,9	18,3%
14	Tayvan	423,6	3,7%
15	Portekiz	382,5	58,6%
16	Suudi Arabistan	322,9	2,6%

17	**Birleşik Krallık**	**310,3**	**7,2%**
18	**Lübnan**	**286,8**	**21,6%**
19	**İspanya**	**281,6**	**17,5%**
20	**Kazakistan**	**280,9**	**34,8%**

Kaynak: World Gold Council, "Latest World Official Gold Reserves", https://www.gold.org/research/latest-world-official-gold-reserves, 1.

*IMF bilançoları, bu kurum tarafından Altın Rezervi/Toplam Rezerv oranını hesaplamasına izin vermemektedir.

Günümüzde bireyler ve çeşitli kurumlar altın sahibi oldukları bilinmektedir. Geliri yüksek bireylerin ziynet eşyası olarak altın sahibi oldukları; düşük gelir sahibi bireylerin ise güvenlik amaçlı olarak altın saklamaktadırlar. Finans sisteminin yeterince gelişmediği ülkelerde bazı değerli madenlerin saklanması gömüleme olarak adlandırılmaktadır. Gömüleme yöntemiyle saklanan altınlar yatırım aracı işlevi görmektedir. Toplumda altına yatırım yapılması şu nedenlerle yapılır (Güvenç, 2006: s.67):

*Altını para (sikke) olarak veya külçe olarak elde tutmak,

*Bir finans kurumu vasıtasıyla banka hesabı açarak yatırım yapmak,

* Vadeli işlemler yaparak yatırım yapmak,

* Portföyü altına sahip fonlara yatırım yapmaktır.

Altına olan talebi fiyatına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Altında diğer ürünlerin tersine fiyatı arttığında yatırımcı talebinde artış olmaktadır. Fiyatın azaldığı durumda ise yatırımcının talebinin azaldığı görülmektedir. Altın fiyatlarını

etkileyen bazı unsurlar vardır. Bunlar: ülkelerin faiz oranları, uluslararası altın fiyatları, büyüme hızı, yabancı para kurlarının fiyatları, enflasyon gibi sebeplerden altının fiyatı etkilenmektedir. Menkul kıymet borsalarına olan talebin düşmesi ve faiz oranlarının düşüşe geçmesi yatırımcıları altına yönlendirmektedir (Güvenç, 2006: 68).

Altın piyasası fiyatlarının oluşmasında çeşitli faktörler etkili olmaktadır. Fiyatların tahmin edilebilir ve ölçülebilir faktörler etkili olurken, bazı durumlarda tahmin etmek ve ölçmek zordur. Enflasyon, politik belirsizlikler altın fiyatlarını etkileyebilmektedir(Aziz, 1999: 32).

Dünya'da altın yatırımları fiziki ve finansal yatırım aracı olarak gerçekleştirilmektedir. Fiziki altın yatırım araçları alınarak elde tutulabilen altınlardan oluşmaktadır. Bunlar; altın sikke, altın külçe ve mücevher eşyaları olarak nitelendirilebilir. Finansal olarak gerçekleştirilen altın yatırımlarında ise altına bağlı menkul kıymetler, vadeli işlemler sözleşmesi ve opsiyonları, altın hesapları, altına bağlı fonlar, altın sertifikaları gibi yatırım çeşitleri bulunur. Finansal yatırımlarda bulundurma ve güvenlik gibi maliyetleri bulunmamaktadır. Yatırımların tercihi kişisel olmakta ve ülkelerin finansal sistemlerinin gelişmişliğine göre değişmektedir (Tilbe, 2010: 28).

1.4.1. Altın Para (Sikke)

1973 yılına kadar çeşitli ülkelerde değişim aracı olarak kullanılan altın paralar günümüzde yatırım amacı olarak kullanılmaktadır. Bu amaçla kullanıldıkları ülkelerde çeşitli vergilerinden muaf tutulmuştur. Değerlerini has altın fiyatları ve ülkelerde uygulanan marjlara göre belirlenmektedir (Çıtak, 2006: 126).

Dünya piyasasında kullanılan külçe sikkelerle ilgili çeşitli bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 1.6. Külçe Altın Paralar

İlk Üretim Tarihi	Ülkesi	İsmi	Brüt Ağırlığı (Gram)	Altın İçeriği Gramı	Saflık Oranı(%)
1817	Birleşik Krallık	Sovereign	En Büyük:7.98805 En Küçük:1.977	En Büyük: 7.3223 En Küçük: 1.8305	91,666
1898	Türkiye	Ziynet	En Büyük:35.080 En Küçük:1.754	En Büyük: 32.15432 En Küçük: 1.60771	91,66
1944	Türkiye	Meskuk	En Büyük:36.080 En Küçük:1.804	En Büyük: 33.07354 En Küçük: 1.65365	91,66
1915	Avusturya	Dukat	34.908 139.635	34.424 137.696	98,6
1991	Avusturalya	Australian Kangaroo	1.000.1	1 kg	99,99
2000	Avusturalya	Australian Lunar	1.000.1 10.001	1 kg 10 kg	99,99

Kaynak:Goldbarsworldwide.com, "Gold Bullion Coins", http://www.goldbarsworldwide.com/PDF/BI_14_GoldBullionCoins.pdf/, 2.

1970 li yıllarda itibaren 250 milyon külçe altın para uluslararası dağıtım ağında işlem görmeye başlamıştır. İşlem gördüğü bazı bölgeler ve ülkeler şu şekildedir:

Tablo 1.7. Külçe Altın Paraların İşlem Gördüğü Bölge ve Ülkeler

Bölge	Ülke
Kuzey Amerika	Amerika Birleşik Devletleri, Meksika
Avrupa	Avrupa Birliği
Orta Doğu	Türkiye, İran, Birleşik Arap Emirliği
Asya	Çin, Hong Kong, Japonya, Güney Kore
Avusturalya	Avusturalya, Yeni Zellenda
Afrika	Güney Afrika
Bağımsız Devletler Topluluğu	Rusya, Ukrayna

Kaynak:Goldbarsworldwide.com, "Gold Bullion Coins", http://www.goldbarsworldwide.com/PDF/BI_14_GoldBullionCoins.pdf/, 3.

Dünya'da çeşitli devletlerin bastırdığı ve yatırım amacıyla günümüzde kullanılan altın paralar şu şekildedir (Goldbarsworldwide.com, "Gold Bullion Coins", http://www.goldbarsworldwide.com/PDF/BI_14_GoldBullionCoins.pdf/, 3):

*Güney Afrika 1970 çıkardığı Krugerrand altın parası 1, 1/2, 1/4, 1/10 oz luk ağırlığında % 91.67 saflık oranına sahiptir.

*Kanada 1979 yılında çıkardığı Maple Leaf altın parası 1, 1/2, 1/4, 1/10, 1/20 oz'luk ağılıklarında ve %99.99 saflık oranına sahiptir.

* Meksika 1981 yılında çıkardığı Libertad altın parası 1, 1/2, 1/4, 1/10 oz'luk ağırlıklarında ve %90 saflık oranına sahiptir.

*Çin 1982 yılında çıkardığı Panda altın parası 1, 1/2, 1/4, 1/10, 1/20 oz'luk ağırlıklarında ve %99.9 saflık oranına sahiptir.

*Avusturalya 1987 yılında çıkardığı Australian Kangaroo altın parası 1, 1/2, 1/4, 1/10 oz'luk ağırlıklarında ve %99.99 saflık oranına sahiptir.

*Birleşik Krallık 1987 yılında çıkardığı Britannia altın parası 1, 1/2 oz, 1/4 oz, 1/10 oz'luk ağırlıklarında ve %99.99 saflık oranına sahiptir.

*Avusturya 1989 yılında çıkardığı Vienna Philharmonic altın parası 1, 1/2, 1/4, 1/10 oz'luk ağırlığında ve %99.99 oranında saflık oranına sahiptir.

*Avusturalya 1996 yılında çıkardığı Australian Lunar Series altın parası 10, 2, 1, 1/2, 1/4, 1/10, 1/20 oz'luk ve 10 kg, 1 kg ağırlıklarında olup %99.99 oranında saflık oranına sahiptir.

* Amerika Birleşik Devletleri 2006 yılında çıkardığı American Buffalo altın parası 1 oz ağırlığında ve %99.99 saflık oranına sahiptir.

1.4.2. Külçe Altın

Altına yatırım yapmak isteyen bireylerin tercih ettiği diğer bir araç külçe altındır. Külçe altın, altın fiyatlarının arttığı dönemlerde yüksek getiri sağlayan ve dünya genelinde kabul görmektedir. Kolayca nakite çevrilme özelliği bulunmaktadır. Dönemsel artışlarla gelir sağlaması nedeniyle saklama ve değer düşüklüğü riski bulunmaktadır (Tilbe, 2010: 29).

Külçe altın çeşitleri şunlardır (Goldbarsworldwide.com, Categories of Gold Bars,http://www.goldbarsworldwide.com/PDF/BG_10_Categories.pdf, 2-3):

- **Londra 400 Onsluk Külçe Altın:** Külçe altının saflık oranı %99,95 seviyesinde bulunmaktadır. Londra Külçe Altın Birliği'nin uyguladığı standartlara göre işlem gören altın çeşididir. Dünya genelinde rahatlıkla ticareti yapılabilmektedir.

- **Comex 100 Onsluk Külçe Altın:** Külçe altının saflık oranı %99,95 seviyesinde bulunmaktadır. Comex külçe altını, New York Ticaret Borsası'nda işlem görmektedir.

- **Şanghay 3 Kilogramlık Külçe Altın:** Külçe altının saflık oranı %99,95 seviyesinde bulunmaktadır. Şanghay Altın Borsası'nda işlem görmektedir.

- **Kilobar Külçe Altınları:** Bir kilogram olarak ağırlık ölçüsü belirlenen uluslararası ticarette en fazla tercih edilen külçe altın çeşididir. Külçe altının saflık seviyeleri %99,95, %99,9 ve %99,99 olarak değişiklik göstermektedir.

- **Küçük Kesme ve Gramlık Külçe Altınlar:** En küçüğü Brezilya'da on gram, uluslararası ölçekte 100, 250 ve 500 gramlık olarak üretilen külçe altınlardır.

- **Küçük Kesme ve Onsluk Külçe Altınlar:** Altın üreticileri tarafından onsluk olarak üretilen külçe altınlardır. Dünya üzerinde bilinen rafineriler tarafından üretilmektedir.

1.4.3. Külçe Altın Sertifikaları

Fiziki olarak altın bulundurmadan altına yatırım yapma fırsatı sunan sertifikalardır. İlk kez Amerika Birleşik Devletleri tarafından 1. Dünya Savaşı'nda çıkarılmıştır. 1933 yılına kadar piyasada işlem görmüştür. Dünya genelinde yaygın kullanıma sahip olmaması nedeniyle bazı ülke bankaları tarafından kullanılmaya devem etmektedir. Almanya ve İsviçre'de çıkarılan altın sertifikaları istediğin zaman bozdurma özelliğine sahiptir. Kolay paraya dönüştürülme özelliği yatırımcılara cazip gelmektedir (WGC, "Gold Certificates", http://www.gold.org/investment/why_how_and_where/how_to_invest/certificates/).

1.4.4. Altın Borsa Yatırım Fonları

Spot altın fiyatlarındaki değişimlere göre değeri değişen fonlardır. Uluslararası borsalarda işlem görmektedir. Borsalardaki hisse senetleri mantığında alınıp satılma imkanı vardır. Bu fona sahip kişiler fiziksel bir altına sahiptirler. Çalınma ve saklanma maliyetleri bulunmamaktadır. Saklama kuruluşları fon karşılığı olarak depolarında gerçek altın bulundururlar. Dünya genelinde en büyük altın yatırım fonu işlem hacmine sahip borsası New York Menkul Kıymetler Borsası'dır (Atay, 2013: 246).

Altın Borsa Yatırım Fonları, altının saklanma maliyetinin olmaması nedeniyle tercih edilen bir yatırım çeşididir. Çalınma riskinin olmaması ve kolaylıkla alınıp satılması gibi nedenlerle kolay yatırım imkanı sağlamaktadır. Altın fiyatlarındaki değişkenliklere göre yatırım hacmi değişkenlik gösterebilmektedir.

1.4.5. Altına Dayalı Futures Sözleşmesi

Futures sözleşmeleri altınları düşük almak isteyenler ile yüksek satmak isteyenler arasında vadeli işlemler yaptıkları sistemlerdir. Bu işlemlerde kar etme amacı ön plandadır. Spekülatörler bu işlemlerde önemli bir rol oynarlar. Spekülatörler fiyatın artış veya azalış yönlerini tahmin ederek risk alarak işlem yapmaktadır. Fiyatlar artışında spekülatörler satış işlemi yaparken düşüşünde alım işlemi yapmaktadır. Sözleşmelerde ileriye dönük olarak alım satım işlemi için yapılmaktadır. Belirli bir tarihe odaklı olarak yapılan sözleşmeler farklı kişilere verilebilmektedir (Atay, 2013: 250).

Futures sözleşmelerinde vadeli işlemler nedeniyle kaybetme riski bulunmaktadır. Belirli bir vade sonrasının fiyatlarını tahmin etmek ve yatırım kararı vermek zordur. Alıcı ve satıcının sözleşme şartlarında belirtilen şartları yerine getirmeleri gerekmektedir.

1.4.6. Altına Dayalı Hisse Senetleri

Altın madenciliği, altın ticareti yapan şirketlerin ülke borsalarında hisse senetlerinin işlem gördüğü yatırım araçlarıdır. Altının değerinin artması ve bölgesel gelişmelere bağlı olarak hisse senetlerinin değerlerinde değişmeler olur (Şener ve Akman, 1994: 92).

Altın madenciliği yapan şirketlere yatırım yapan işletmeler şirketin işlem gördüğü borsaya aracı bir kurum yardımıyla yatırım yapar. Altın faaliyeti yürüyn

şirket hisse senetleri fiyatlanmasını bazı nedenler etkileyebilir. Bunlar: Altın fiyatlarının değişkenliği, şirketin altın çıkarma maliyetleri, faaliyet yürütülen ülkedeki merkezi hükümet politikaları etkileyebilmektedir.

1.4.7. Altın Fonları

Altın fonları, bünyesinde altın faaliyetinde bulunan şirketlerin hisse senetleri, altın faaliyetinde bulunan şirketlerin işlem gördüğü endeksler, fiziki olarak altın, altın tahvilleri ve kıymetli taşlar üreten şirketlerin hisse senetlerini barındıran fonlardır. Genel olarak oluşturulan fonların portföylerinde altın faaliyetinde bulunan şirketlerin hisse senetleri tercih edilmektedir. Şirketlerin yeni maden keşfi, madenlerin kapasite artışları, altın fiyatlarındaki artışlar, maliyetlerin düşmesi gibi etkenler bu hisselerin değerinin artmasını sağlar (Gold Orientated Funds, http://www.gold.org/investment/why_how_and_where/how_to_invest/gold_orientated_funds/).

Altın fonları yatırımcılarına bir sepet şeklinde sunulmaktadır. Altın fiyatlarına, altın çıkarma faaliyeti yürüten şirketlerin mali ve faaliyetlerine göre değerleri değişmektedir. İşlem gördüğü fondaki oranlara göre gelirleri değişme göstermektedir.

1.4.8. Altına Dayalı Kira Sertifikası

Hazine Müsteşarlığı'nca ihraç edilen finansman araçlarının çeşitlenmesi ve yatırımların tabana yayılması amacıyla yürütülen çalışmalardan biri olarak ortaya çıkmıştır. Bireysel yatırımcıların yastık altı olarak tabir edilen altınlarının ekonomiye kazandırılması ve ülke rezervlerinin artmasına yönelik altına dayalı kira sertifikası çıkarılmıştır(Hazine Müsteşarlığı, 2017: 2).

Altına Dayalı Kira Sertifikası, Hazine Müsteşarlığınca belirlenen Ziraat Bankası şubelerinde bir haftalık dönemler halinde bireysel yatırımcıların altınları için talep toplanmaktadır. 22 ve 24 ayar altınların kabul edildiği ve saflık ölçülerinde herhangi bir iskonto uygulanmamaktadır(Hazine Müsteşarlığı, 2017: 3).

Banka tarafından talep toplama işleminde vadesiz hesap açılmaktadır. Bankaya teslim edilen altınların 1000/1000 saflıktaki altın karşılığı gram hesabı açılır. Her bir gram cinsinden 1000 adet kira sertifikası yatırım hesabına aktarılacaktır (Hazine Müsteşarlığı, 2017: 4).

Altına dayalı kira sertifikası, yatırımcısına 6 aya bir TL cinsinden altın fiyatına endeskli kira ödemesi yapılacaktır. Ödeme tutar hesabı şu şekildedir(Hazine Müsteşarlığı, 2017: 5):

6 Ayda Bir Yapılacak TL Kira Ödeme Tutarı = (Hesapta Bulunan DİBS Adedi /1000) x (6 Aylık Kira Oranı) x (Ödeme Tarihi için Geçerli Olan Gram Altın Fiyatı).

İKİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL DAVRANIŞ

2. FİNANS

Finans kavramının çok geniş kullanım alanı vardır. Genel olarak yatırım, kamu ve işletme finansmanı, finans kurumları gibi alanlarda kullanılmaktadır. Nakit fazlalığı bulunan bireyler ve kurumlar borsa gibi yatırım araçlarında nakitlerini kullanarak gelirlerini arttırma çabalarını da finans kavramına değinebiliriz. Finans, tasarruflarını arttırmak isteyen bireylerin, hangi yatırım aracına yatırımlarını yönlendirmesi konusunda önemli bir işlevi bulunmaktadır (Gedik, 2011: 18).

Finans, bir işletmenin değerini ve işletme ortaklarının ödemiş oldukları sermayeleri arttırmak amacıyla işletmenin varlıklarının doğru yönetilmesi süreci olarak tanımlanabilir. İşletmelerin faaliyetlerini sürdürmelerinde kullanacakları para ve benzeri varlıklara da finans denmektedir. İşletmelerin finansal varlıklarını doğru yönetmeleri işletmelerin karlarını ve yaşam sürelerini belirlemektedir. Doğru varlıklar tutmaları ve doğru şekilde yönetilmesi gerekmektedir (Karahan, 2014: 76).

Finans kelimesi Fransız kökenli olup maliye anlamını taşımaktadır. İşletmelerin sahip oldukları para ve benzeri değerlerin doğru kullanılarak arttırılması anlamını taşımaktadır. Sermaye sağlanması amacıyla kullanımına başlayan finans kelimesi zamanla var olan varlıkların doğru yönetilmesi anlamında da kullanılmaktadır (Yücesoy, 2009: 3).

Finans insanlık tarihi boyunca farklı işlevleri yerine getirmiştir. İlk olarak kayıt tutulması işlevinde kullanılmıştır. Teknolojinin ve ekonomik yapıların gelişmesi ile daha farklı işlevleri yerine getirmeye başlamıştır. Özellikle 20. Yüzyılın başlarından itibaren şirketlerin büyümeleri ile kaynak bulma ihtiyaçları ortaya

çıkmıştır. Finans, işletmelere fon bulma ve para tedariki işlemlerinde önemli bir yol oynamıştır (Aldemir, 2015: 3).

Finans kavramının gelişmesinde etkisi olan gelişmeler şu şekildedir (Aydın ve diğerleri, 2010: 18):

*Şirketlerin büyük ölçekte faaliyette bulunmaları,

*Şirketlerin çeşitli ürün üretmeleri ve pazara sunmaları,

*Araştırma ve geliştirme çalışmalarının artması,

*Şirketlerin büyüme isteklerinin artması,

*Şirketler arasında birleşme ve satın almaların artması,

*Teknolojinin hızla değişmesi,

*Rekabetin artması,

*Ulaştırma ve iletişimde imkanların artması,

*Faiz ve döviz kurları dalgalanmasının artması.

Küreselleşen dünyada şirketlerin sahip oldukları finansal varlıkları doğru yönetmeleri, uluslararası finans piyasalarındaki hareketlere göre varlıklarını doğru yönetmeleri gerekmektedir. Faaliyet sürdürdükleri alanda ne kadar başarılı olursa olsun finansal varlıklarını ve alacaklarını doğru yönetemeyen işletmeler yaşamlarını sürdüremezler.

2.1. Finansal Davranış Kavramı

Finansal davranış, kişilerin maddi durumları, harcamaları, yatırım kararları hakkında nasıl davrandıklarını açıklamak olarak tanımlanabilir (Alkaya, 2015: 589). Bireyler yaşamlarını devam ettirebilmek için gelir elde etmeleri gerekmektedir. Geliri çeşitli harcamalar ile tüketmektedirler. Bireyler harcamalarından kalan parayı hayatlarının ilerleyen dönemlerini düşünerek çeşitli tasarruflarda kullanabilmektedir. Tasarruflarını en uygun yatırım aracı ile arttırmak istemektedir. Finansal davranış kavramı tamda bu noktada devreye girmektedir. Bireyler finansal nitelikteki kararlar verirken davranışlarımızı etkileyen çeşitli faktörler olduğu düşünülmektedir.

Bireylerin yaşamları boyunca eğitim hayatlarında elde ettikleri bilgi düzeyleri ve yaşam tecrübeleri yoluyla elde ettikleri bilgilere sahiptir. Finansal davranış kararları verirken hem bilgi hem de psikolojik değişkenler etkili olmaktadır.

2.2. Yatırımcı Psikolojisini Etkileyen Faktörler

Finans biliminde yatırımcı psikolojisinin önemli bir yeri vardır. Finans alanında çalışmalar yapan araştırmacılar çoğu zaman zaman bu etkiyi göz ardı etmiştir. Finans alanında yatırım yapan bireyler yatırım kararları verirken ekonomik ve finansal tablolardan yararlanmaz, iç dünyaları, geçmiş tecrübeleri ve olaylara karşı tutumları etkili olmaktadır(Taner ve Akkaya, 2005: 47). Bu bölümde yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyen psikolojik faktörler ile ilgili açıklamalar yapılacaktır.

2.2.1. Aşırı Güven

Bireyler çoğu zaman bildiklerinden daha çok bilgiye sahip olduklarına inanmaktadır. Aşırı güven eğilimi, bireylerin kararlarını, bilişsel yeteneklerini sebepsiz olarak inanması olarak tanımlanabilir(Pompian, 2006: 51).

Ben kavramı olarak bilinen başarılı olma durumunda kazancın sebebi olarak kendini görme durumudur. Kişi kendine aşırı güvenmektedir. Yatırımcı kendi verdiği finansal yatırım kararlarında risk almaktadır. Riski sonucu kar elde etmesi sonucu kararlarına karşı bir güven duygusu ortaya çıkmaktadır. Riskin sonucunda zarar elde edilmesi durumunda kendi kararı olmadığı yönünde şansının olmadığı düşüncesine kapılır(Yörükoğlu, 2007: 15).

Aşırı güven eğilimine sahip yatırımcılar, kendilerini farklı görmeleri nedeniyle kimsenin önem vermediği verilerden çıkarımlar yaparlar. Bu çıkarımlar nedeniyle hatalı kararlar verilerek piyasada aşırı değerlenme gerçekleşebilir(Elmas, 2010: 72).

Yatırımcılar döviz, borsa işlemlerinde ileriye dönük tahminlerde bulunabilirler. Ülkemizde çok sık duyulan borsa oynamak kavramı aşırı güvenin bir örneği olarak verebiliriz. Borsanın bir yatırım aracı olarak değil de kumar olarak görülmektedir. Yatırımcı kendi kararlarına aşırı güven duymakta ve kaybetme korkusu yaşamamaktadır.

Bireyler üzerinde yapılan araştırmalarda katılımcıların %80'i kendi araç sürüş yeteneklerinin diğer sürücülerin üzerinde olduğunu düşünmektedir. Bireyler sürüş yetenekleri başta olmak üzere bazı konularda da yeteneklerine aşırı güvenmektedir(Döm, 2003: 61).

Bireyler kendi düşünceleriyle çelişen kanıtlara önem vermezler. Kanıtla karşılaştıklarında görmezden gelme eğilimi içine girerler. Kendi düşüncelerini ön plana çıkararak diğer bilgileri geri plana atma eğilimindedirler. Bu durum kendi düşüncelerine olan güven sonucu doğru analiz edememe riski ve finansal kayıplara sebep olabilmektedir(Bostancı, 2003: 16).

2.2.2. Çıpalama

İnsan yaşamının herhangi bir evresinde duyulan ve öğrenilen bir bilgi gelecekte alınan kararlara etki edebilir. Finansal kararlar verilirken de bu bilgiler doğru olarak etki yaratmaktadır. Karar verirken kullanılan bu etkiye çıpalama adı verilmektedir. Yatırım kararları verilirken çoğu zaman bir analist tarafından yapılan bir yorum veya hedef fiyat beklentisi yatırımcıyı etkilemektedir(Yörükoğlu, 2007: 18).

Bireyler yatırım kararlarının başlangıç sürecinde ilk olarak kendi gözlem ve tecrübelerinden yararlanırlar. Başlangıçta yatırımcılar yatırım için değerler belirler. Zamanla bu değerler çeşitli düzeltmelere uğrayarak sonuca ulaşılması amaçlanır. Çeşitli çalışmalar bireylerin başlangıç noktasını nasıl seçtiğine bakmaksızın çıpalama ayarlarındaki yetersizliği ortaya çıkarmıştır(Bayar, 2012: 75).

Bir hisse senedi yatırımı düşünelim. Hisse senedi son 3 ay boyunca herhangi bir olumlu haber olmamasına rağmen sürekli artmaktadır. Çıpalama etkisi ile bu hisse senedini takip eden yatırımcı yatırım yapma kararı almaktadır. Hisse senedini aldıran etki çıpalamadır. Hisse senedinin fiyatının düşmesi ile yatırımcı artış beklemekte ve zarar etmeye başlamıştır. Çıpalama etkisi çoğu zaman olumsuz olmaktadır. Çıpalama etkisinde kalmamak için yapılacak yatırım aracı konusunda analizler yapılmalıdır. Çevreden duyulan bilgilere göre yatırım kararları verilmemesi gerekmektedir.

2.2.3. Akli Muhasebeleştirme

Akli muhasebeleştirme terimini ilk olarak ekonomist Richard Thaler tarafından kullanılmıştır. Thaler bireylerin önem verdiği konunun paranın nereden geldiği, nerede saklandığı ve nasıl tüketildiğidir(Thaler,1999: 183).

İşletmelerde para hareketleri, kaydedilmesi, özetlenmesi gibi işlemler muhasebe bölümlerinde yapılmaktadır. Bireylerde benzer olarak yaptıkları finansal işlemlerin kaydedilmesini ve raporlanmasını istemektedir. Akli muhasebe paranın nereden gelip nereye kullandığının mantıklı açıklaması yapmak için kullanılır(Yörükoğlu, 2007: 29).

Kişinin psikolojik dürtülerinin etkisiyle harcama kararlarını nasıl verdiği, nelere para harcadığının belirlenmesi başlıca süreçlerinden biridir. Bireyin davranışları incelenerek nasıl bir muhasebeleştirme yaptığı konusunda fikir edinilebilir(Yörükoğlu, 2007: 30).

Bireylerin gelir durumları, yaşadıkları çevre ve sosyal statü gibi özellikleri harcama kararlarını etkilemektedir. Kişiler harcamaların ihtiyaç veya istek dürtüleri olarak psikolojik olarak algılamaktadır. Algılanan dürtüler incelenerek davranışların sebepleri hakkında fikir edinilebilmektedir.

2.2.4. Batık Maliyet Etkisi

Batık maliyet, işletmelerin ilk kuruluşundan itibaren yapılan maliyetler ve ileriye dönük masrafların karşılanmasına kadar geri dönmesine kadar olan süreçteki maliyetler olarak tanımlanabilir(Yörükoğlu, 2007: 31).

Batık maliyetlere maruz kalmamak için ilk kuruluşundan itibaren doğru planlar ile yatırımlar yapılmalıdır. İşletmelerin finansal planlarını doğru yönetmeleri ve işletmelerin ilk kuruluşunda yapılan fizibilite raporlarına göre hareket etmeleri önem taşımaktadır. Batık maliyetle karşılaşmamak için değişken yönetim kararları alınabilmelidir.

Yüksek maliyetler ile başlanan yatırımlarda maliyetin karşılanmayacağını ve kazandırmayacağını bilmesine rağmen yatırıma devam edilmesi batık maliyet

durumudur. Yatırım araçlarından biri olan hisse senedi yatırımlarında karşılaşılan stop loss adı verilen durum batık maliyete örnek olarak gösterilebilmektedir. Stop loos, hisse senedi düşüşünün sürmesi durumunda portföyünde bulunan hisse senedinin satılarak zararın artmasının önlenmesidir(Özen, 2004: 16).

2.2.5. Temsilcilik

Temsilcilik, kişilerin özelliklerine göre adlandırılması olarak açıklanabilir. Finansal piyasalarda ise temsilcilik yatırımcıların belirli bir dönemde iyi bir performans gösteren hisse senetlerine yönelmesi durumudur. Yatırımcılar temsilcilik nedeniyle yatırım yaparken acele ettikleri görülmektedir. Yatırımcılar belirli bir süre artış gösteren hisse senetlerinin ilerleyen dönemde de artış göstereceğini düşünmeleri temsilcilik etkisi ile açıklanmaktadır. Hissenin devamlı artış sağlayacağı düşüncesinin tersi olarak hisse senedinin düşmesine de sebep olabilmektedir. Temsilcilik etkisi kazanç sağladığı gibi zarara da yol açabilir(Barberis, 2007: 1-45).

Yatırımcılar açısından temsilcilik, iyi hisse senetleri ile iyi şirketleri eşleştirmelerini ve toplam kazançlarına bakmadan büyük şirketlerin hisse senetlerini tercih etmeleri olarak açıklanmaktadır(Nofsinger, 2001: 114).

2.2.6. Pişmanlıktan Kaçınma

Pişmanlık, bir karar aldıktan sonra farklı alternatiflerin daha iyi sonucu olduğu ve değiştirmek için geç kalındığı anlaşıldığında acı oluşması olarak tanımlanmıştır(Statman, 2002: 14-21).

Bireylerin aldıkları bir karar nedeniyle kaçırdıkları fırsatlar sonucunda hissettikleri duygu olarak tanımlanabilir. Bireyler pişman olmaları sonucunda gelecekte sağlayacakları faydalardan da yararlanamamaktadır. Yatırımcılar hisse senedi fiyatı düşen bir hisseyi satmayıp bekletmesi ve kazandığını hemen elden

çıkarması ile açıklanabilir. Yatırım yaptıkları hisse senetlerinin ilk fiyatlarından etkilendikleri bilinmektedir. Elde ettikleri kazanç üzerinden ileriye dönük planlar yapmadan kazanca odaklanırlar(Döm, 2003: 90).

Yatırımcılar, yatırım portföylerini oluştururken kazanç elde etmek isterler. Yatırım yaparken kısa, orta ve uzun vadeli yatırım kararları vermektedir. Sahip oldukları değerleri elden çıkarırken ilerleyen zaman dilimlerinde karlarını düşünmeleri gerekir. Yatırımcılar pişmanlık duygusunu yaşamamak için doğru yatırım kararları vermeleri gerekir. Yatırım yapacakları yatırım aracını ile ilgili uzun vadeli fiyatlanma hareketlerini izlemeleri gerekir.

2.2.7. Olasılık

Bireyler kararlar aldıklarında mantık çerçevesinde ve olasılıkları doğru hesaplayarak uyguladıkları düşünülmektedir. Yatırımcılarda ise karar verirken olasılık düşünceleri farklılık göstermektedir. Olasılık konusunda 2002 yılında Nobel Ekonomi Ödülü olan Kahneman'ın da çalışmaları vardır. Kahneman'ın yaptığı çalışma da yatırımcılar yaşanma ihtimali düşük olan olaylara imkansız olarak nitelendirmiştir. Yaşanma ihtimali yüksek olaylara ise kesin olarak nitelendirmişlerdir. Yakın olasılık sonuçlarını ise benzer olarak yaşanma ihtimali olduklarını nitelendirilmiştir(Yörükoğlu, 2007: 25-26).

2.2.8. Aşırı Reaksiyon ve Tutuculuk

Bireyler yatırım yaparken düzenli olmayan kararlar verirler. Yatırımcılar finansal piyasalarda sürekli değişen veriler nedeniyle hızlı kararlar vermek zorunda kalmaktadır. Buna bağlı olarak yeni gelen bilgilere mevcut bilgilerden daha çok önem verirler. Yatırımcılar kararlar alırken önceden gelen haberler yerine son olarak gelen bilgilere göre reaksiyon sergilemektedir(Yörükoğlu, 2007: 39).

Aşırı reaksiyonla ilgili 1985 yılında De Bondt ve Thaler yapılan araştırmada yeni gelen haberlere karşı aşırı tepki gösterdikleri sonucuna ulaşmıştır. Yatırımcılar gelen haberlere göre çok iyimser veya çok kötümser tutumlar içerisine girdikleri de görülmüştür(Kandır, 2006: 29).

Tutuculuk, var olanı korumaya yönelik istek olarak tanımlanabilir(Greenwald, 1980: 606). Tutuculuk durumunda ise yeni gelen haber ve gelişmelere düşük tepki verdikleri görmesi durumudur. Düşük reaksiyon kavramı olarak da adlandırılan tutuculuk durumunda yatırımcılar sektördeki diğer firmaların yaptıkları açıklamaların üzerinde durmazlar. Kendi yatırım yaptıkları firmanın yaptığı açıklamalara güvenmekte ve ona göre yatırımlarına devam etmektedir(Kandır, 2006: 36).

2.2.9 Sürü Davranışı

Sürü davranışı, bireylerin yatırım kararları verirken kendi düşünceleri yerine başkalarının verdikleri kararlara göre hareket etmesi olarak tanımlanabilir. Sürü davranışı yatırımcılara ekonominin zayıf olduğu ve kriz ortamlarında büyük zarar vermektedir(Döm, 2003: 134). Sürü davranışı olarak nitelendirilebilmesi için taklit edilen yatırımcının haberi olmaması gerekmektedir. Sürü davranışı yapan yatırımcı piyasayı takip etmek yerine diğer bir yatırımcının bilgileri kullanıp gizlice işlem yapmaktadır.

Yatırımcıları sürü davranışına iten bazı sebepler şunlardır(Döm, 2003: 136):

- Taklit edilen yatırımcının yatırım yapılan ürünün getirisi hakkında bilgi sahibi olduğu düşüncesi,

- Sürü davranışı ile alınan bilgilerin işletmeler tarafından ödüllendirildiği şirket personeli olmasından dolayı,

- Yatırımcıların uyum süreçlerinin bir aşaması haline gelmesi sonucu bir önlem aracı olarak kullanılması

- Piyasayı incelemenin maliyet ve zaman kaybettireceği düşüncesiyle yapılmaktadır.

Sürü davranışları rasyonel ve irrasyonel olarak iki şekilde incelenmektedir.

Rasyonel sürü davranışı: Yöneticiler arasında yaşanan temsil problemi sonucu ortaya çıkmıştır. Yöneticiler sahip oldukları bilgileri kullanamamakta veya başka bir yöneticinin davranışını yapması olarak nitelendirilebilir.

İrrasyonel Sürü Davranışı: Yöneticiler ekonomik nedenlerin dışında psikolojik sebepler nedeniyle başvurdukları sürü davranışıdır. Yöneticiler çalıştıkları şirket içerisinde benimsenmiş kararın dışına çoğunlukla çıkmak istememektedir. Kararın sonucu olumlu veya olumsuzda olsa uyum sağlama eğilimindedir(Yörükoğlu, 2007: 36).

2.2.10. St. Petersburg Paradoksu

Bireylerin yapacakları işler konusunda tam bilgiye sahip olmaları gerekir. İnsan yaşamında belirsizlikler vardır. Bireylerin ekonomik durum hakkında tam bilgiye sahip olmamaları başlıca belirsizlik olarak ortaya çıkmaktadır. Günümüz toplumlarının teknolojinin etkisiyle sürekli gelişmesi ve değişmesi belirsizliklerin asıl sebebidir(Abaan, 1998: 77-78) .

Günümüzde kullanılan kuramların yatırımcıları yatırım yapmaya yönlendirmesinde etkili olan faktör kazanç isteğidir. Yatırım sırasında belirsizlik ortamı olduğu durumlarda risk alma davranışı göstermesi gerekebilmektedir. Alınan riske göre gelecekte elde edilmesi beklenen kazancın artması beklenir. Böyle bir

ortamda yatırımcılar yatırım maliyetlerini düşünerek yatırımdan vazgeçebilirler. Bu ortaya çıkan çelişkiyi ilk olarak Bernoulli 1738'de fark etmiştir. Bernoulli faydanın sayısal olarak açıklanamayacağını söylemiştir. Bernoulli çelişki fikrini kanıtlayamamıştır(Turgutlu, 2006: 16).

Şans oyunlarında karşılaşılan bu durumla ilgili Rusya'nın kumarhane kenti olarak bilinen St. Petersburg şehrinde araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler şehrin adı ile anılmaya başlamıştır. Geleneksel finansta bireylerin şans oyunlarına katılımları sonucu elde edecekler kar ve fayda için zahmetlere katlanacaklarını düşüncesi hakimdir. Kumar gibi şans oyunlarında ise katılım ücretlerinin yüksek olması bireylerin katılım oranlarını düşürmektedir. St. Petersburg Paradoksu olarak anılan bu düşünce geleneksel finanstan ayrılmaktadır(Abaan, 1998: 80).

2.2.11. Mevcudiyet

Bir olgunun olasılık ve frekansını ölçmek içim yapılan çalışmalara kullanılır. Çalışmalarda ilk akla gelme durumu olarak adlandırılmıştır. Bireyler ilerleyen zamanlarda gerçekleşmesini bekledikleri olaylarla ilgili fikir yürütme sürecinde geçmiş deneyimlerin deneyimlerinden yararlanırlar (Kahneman ve Tversky, 1979: 1127).

2.2.12. Kendini Doğrulatma

Bireyler yaşamları boyunca çeşitli bilgiler edinmektedir. Bu bilgiler ölçüsünde benzer bilgiler aramaktadır. Yeni bulduğu bilgilerin kendi bilgileri ile çatışması durumunda yeni bilgileri ihmal etme eğilimine yönelir. Bu duruma doğrulama eğilimi adı verilmekte ve bireylerin tercih yaparken seçici davranmaları haliyle ortaya çıkmaktadır. Seçici davranışları ile sadece kendi davranışları ile örtüştüğü zaman dikkate almaktadır. Örtüşen düşünceleri doğrulama çabasına

girmektedir. Kendi bilgileri ile çelişmesi durumunda göz ardı etmektedir (Böyükaslan, 2012: 98).

2.3. Davranışsal Finans

Finansal sistemlerin kurulduğu zamandan itibaren bireylerin nelere, nasıl, neden yaptırım yaptığı konusunda sorulara çeşitli cevaplar verilmiştir. Verilen cevaplar teorilere dönüştürülmüş ve sayısal verileri analiz edilerek fayda miktarının nasıl arttırılabileceği konusunda çalışılmıştır. Geleneksel finansın davranışlar üzerine yetersiz olduğu zamanla ortaya çıkmıştır. İnsan davranışlarını etkileyen psikolojik nedenler geleneksel finans ile açıklanamayan davranışsal finans kavramını ortaya çıkarmıştır(Aldemir, 2015: 31).

Davranışsal finans kavramı, teknolojiyi kullanarak finans piyasalarında meydana gelen olayların açıklanmasında kullanılmaktadır. Yatırımcıların yatırımları hakkındaki bilgilere hızlı bir şekilde ulaşılması finansal davranışlarını etkileyebilmektedir(Ede, 2007: 13).

Davranışsal finans ile ilgili ortak karar alınan günümüzde net bir tanımlama yapılamamıştır. Basit olarak tanımlayacak olursak; insan davranışlarına dayandırılan kuramları psikolojik, sosyoloji, antropoloji bilimleri yardımıyla finansal piyasalarda sergilenen davranışlar ile açıklamaya çalışan bir davranış bilimi diyebiliriz(Aslan, 2016: 25).

Davranışsal finans ile ilgili yapılan çalışmalarda yapılan diğer tanımlamalar ise şöyledir:

*”Davranışsal finans, etkin piyasalarda rasyonel yatırımcıların beklenen faydalarını maksimizasyonu teorisinin, geleneksel varsayımlarını bir kenara bırakarak yeni yaklaşım sunmaktadır (Taner ve Akkaya, 2005: 48).

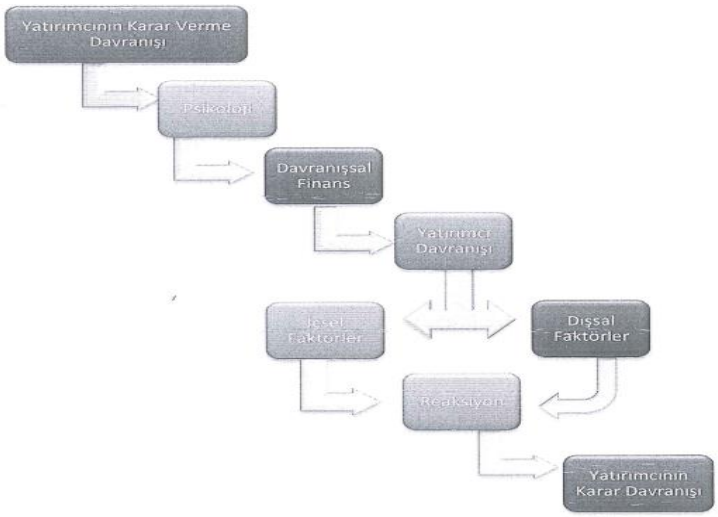
*”Davranışsal finans, bireylerin tamamen rasyonel olduğu varsayımını kabul etmeyerek yatırımcıların karar verme süreçlerinde psikolojinin rolünü ve bunun finansal piyasalardaki etkisini araştırmaktadır” (Aydoğan, 2013: 22).

*”Davranışsal finans, yatırımcıların karar verme sürecinde yaptıkları zihinsel hataları açıklamaya çalışan bir alandır” (Fuller, 2000: 3).

*”Davranışsal finans, geleneksel finansa, psikoloji ve sosyoloji gibi bilimleri dahil ederek genişletilmesidir.” (Shiller, 2003: 102).

*”Davranışsal finans, bireylerin davranış sınırlamalarının ve karışıklığının finansal piyasalar üzerindeki etkilerini araştıran psikoloji ve ekonomiyi birleştiren bir ekonomi dalıdır.” (Mullainathan ve Thaler, 2000: 1)

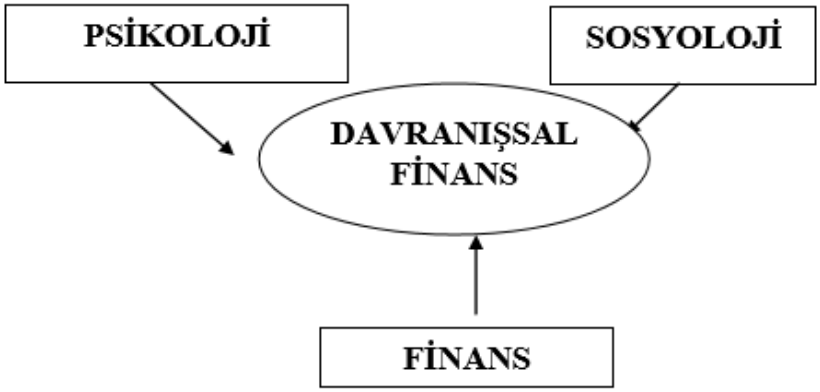
Şekil 2.1. Yatırımcının Karar Verme Davranışı

Kaynak: Veeraraghaven, 2010: 109.

1970'li yıllara kadar insan psikolojinin finansal davranışlar üzerine etkisi olmadığı düşünülmektedir. Daniel Kahneman ve Amos Tversky 'in Beklenti Teorisi çalışması ile davranışsal finans konusunda çalışmaların temelini oluşturmuştur (Aldemir, 2015: 32). 2002 yılında Daniel Kahneman ve Vernon Smith yaptıkları çalışma "Foundation of Behavioral and Experialmental Economics" ile Nobel Ekonomi Ödülü sahibi olmuşlardır (Ertan, 2007: 51).

Şekil 2.2. Davranışsal Finansı Oluşturan Bilim Dalları

Kaynak: Ricciardi ve Simon, 2000: 1.

Davranışsal finans kişilerin nasıl davrandıklarını açıklamaya çalışmaktadır. Finansal yatırım kararı verirken neleri düşünerek karar verdikleri incelendiğinde risk ve getirinin dışında yatırımlarının sonucunda bireyi tatmin etmesi gerektiği yönünde fikirler araştırmaları başlatan süreçtir(Yörükoğlu, 2007: 2).

Psikoloji, bireylerin davranışlarını ve zihinsel süreçlerini bilimsel olarak açıklamak olarak tanımlanabilmektedir. Psikoloji bilimi, bireylerin konuşmaları ve hareketlerini inceleyerek davranışsal süreçlerini inceler(Atkinson, Atkinson ve Hilgard, 1995: 16).

Psikoloji, bireylerin davranışlarını ve bireylerin zihinsel süreçleriyle ilişkisini incelemektedir(Baymur, 1973: 1). Bireylerin davranışları önceden tahmin edilememektedir. Bireylerin davranışlarını etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu faktörleri ve etki oranlarını bilmek zordur(Aytaç, 2000: 2-3).

Sosyoloji bilimi, insanlarla tek olarak değil; toplumsal olarak ilgilenmektedir. Sosyoloji, en az iki bireyin karşılıklı kalıplaşmış ve tipleşmiş davranışlar bütünüdür(Arslantürk ve Amman, 2011: 1).

2.4. Davranışsal Finansın Tarihsel Gelişimi

Davranışsal finans, finans bilim dalının özellikle son çeyrek yüzyılda en fazla araştırılan alt bilim dallarından biridir. İnsanın nerede, nasıl ve ne zaman hangi davranışları sergileyeceği konularında psikolojik olarak çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Finans alanında yatırım kararlarını verirken nelerden etkilendiği, nasıl karar verdiği gibi psikolojik sebepler davranışsal finansın araştırılmasını sağlamıştır(Aldemir, 2015: 35).

Davranışsal finansın tarihine bakılırken öncelikle iktisat bilimini incelemek gerekir. İktisat bilimine üzerine çalışmalar yapan Adam Smith, David Hume gibi isimler ekonomik davranış kararlarını insanların nasıl verdikleri üzerine çalışmalar yapmışlardır. Ekonomik kararlar verilirken insanın psikolojik olarak etkileyen sebeplerin olup olmadığını araştırmıştır(Aldemir, 2015: 35).

Adam Smith'in Ahlaki Duygular kuramına göre, bireylerin ekonomik kararları verirken bencil oldukları ancak bu bencilliğin üretim sonrası toplumsal refah, israfı önleme ve etkin üretimi sağladığı üzerine durmuştur (Kesici, 2010: 90). David Hume ise hayatı sevmenin ve inatçılığın kişilerin tercihleri olduğunu belirtmiştir (Eser ve Toigonbavea, 2011: 289).

Üç yüz yıllık süre boyunca çeşitli bilim dalları tarafından araştırma konusu olan davranışsal finans özellikle psikologların çalışmalarında yer almıştır. 1913 yılında John D. Watson tarafından davranışçılık üzerine bir araştırma yapılmıştır. Davranışı ortaya çıkaran faktörlerin içsel düşünceler değil dış çevrenin etkilediği sonucuna ulaşmıştır(Aslan, 2016: 26).

Davranışsal finans kavramı üzerine 20. Yüzyılda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. 1979 yılında Kahneman ve Tversky tarafından yapılan Beklenti Teorisi'ni ortaya atmıştır. Bu teoriye göre çeşitli belirsizlik durumlarında alınan kararlarını kişilerin psikolojik olarak etkileyen sezgileri yardımıyla almaktadır(Aslan, 2016: 27).

Davranışsal finansın öncülerinden olan Kahneman yaptığı İnsan davranışları, beklentileri ve karar alma süreçleri çalışmaları sonucunda 2002 yılında Nobel Ekonomi Ödülü almıştır. Kahneman'ın aldığı ödül sonrası davranışsal finans konusunda yapılan çalışmalar artmıştır (Ateş, 2007: 49).

2.5. Geleneksel Finans ve Davranışsal Finansın Karşılaştırılması

Geleneksel finans teorilerinin çıkmasında homo economicus teorisi etkili olmuştur. Bu teoride, bireyler kişisel karlarını arttırmak istemekte ve ekonomik kararlar verirken mantıklarıyla hareket etmelerinin yeterli olacağı belirtilmiştir. Rasyonel davranış olarak adlandırılan süreçte bireyin matematik ve istatistik gibi bilimlere hakim ve karları yükseltecek davranışlara yönelmeleri durumudur. Davranışsal finans bireylerin sürekli olarak rasyonel karar veremeyeceklerini ve bireylerin kararlarını her zaman mantıklı veremeyeceklerini savunur. Davranışsal finansa göre bireyler belirli bir noktaya kadar mantıklı kararlar verebilir. Davranış kararları verirken duygularının da etkili olduğunu savunur (Bostancı, 2003: 1).

Geleneksel finans davranışların rasyonel olmayan davranışların arbitraj sayesinde ortadan kaldırılacağını savunan Etkin Piyasalar Teorisini kabul etmektedir. Davranışsal finans ise arbitrajın yeterli olmayacağını ve yanlışlıklara sebep olacağını savunmaktadır. Etkin Piyasa Teorisinin sürekli olarak gerçekleşmeyeceğini savunmaktadır (Bostancı, 2003: 1-2).

Davranışsal finans üzerine çalışma yapan araştırmacılara göre geleneksel finans herhangi bir araştırma ve deney uygulanmadan tahminlerle ortaya çıkmıştır. Davranışsal finans ile bireylerin finansal kararlarını davranışları ile verdikleri konusunda çalışmalar yapılmıştır (Ertan, 2007: 25).

2.6. Davranışsal Finans Teori ve Modelleri

2.6.1. Kahneman ve T Beklenti Teorisi

Ekonomi teorisinde sonucu belli olmayan durumları açıklayacak modellerin oluşturulması ve sonucunu tam bilmeden eylemin gerçekleştirilmesi için önceden karar verilmesi gerekmektedir(Yörükoğlu, 2007: 53).

Kahneman ve Tversky 1979 yılında beklenti teorisini geliştirmiştir. Bu teoride yatırımcı psikolojisi ve borsada işlem gören senetlerin fiyatlarının tahmin edilebilirliği ile ilgili ilişkiyi araştırmıştır.

Kişiler çevrelerinde olan belirsizlikleri düzenleme ve faydalarını en üst düzeye çıkarmaya çalışan teori beklenti teorisidir (Abaan, 1998: 125). Beklenen fayda teorisini şu şekilde de tanımlayabiliriz. Riskli bir durumda kişilerin kendilerine en yüksek faydayı seçme davranışlarıdır(Kahnemann ve Tversky, 1979: 263-290).

Beklenen fayda teorisi kullanılmaya başladığında bazı eksikliklerin olduğu ortaya çıkmıştır. 1979 yılında Kahneman ve Tversky tarafından yapılan Beklenti

teorisi bu eksiklikleri gidermek için gündeme gelmiştir. Beklenen fayda ve beklenti teorisi en yüksek faydaya erişme düşüncesi vardır. İki teoride de maddi kazancın ötesinde memnuniyet düzeyleri ön plana çıkmaktadır. İki teoride de yatırımcılar riskli davranışlarda bulunmak istememektedir (Ding, 2004: s.2,3).

Beklenti Teorisinde düzeltme ve değerlendirme adı erilen iki süreç bulunmaktadır. Önceden alınmış kararların değerlendirilmesi ve aksaklıkların giderilmesi sürecine düzeltme süreci adını vermektedir. Düzeltme sürecinde kararlar ciddi bir analizden geçer ve alınan kararlar basit olarak açıklanmaya çalışılır. (Kahnemann ve Tversky, 1979: 274).

Düzeltme süreci sonrasında ortaya çıkan sonuçlar şu şekilde açıklanmıştır (Döm, 2003: 26-27):

- **Kodlama:** Beklenti teorisinde bireyler maddi varlıklarını değil manevi ve psikolojik açıdan faydalarını arttırmaktadır. Kahneman ve Tversky'in oluşturduğu beklenti teorisine etkisi olmamasına karşın karar veren bireyin beklentilerini etkileyebilmektedir.

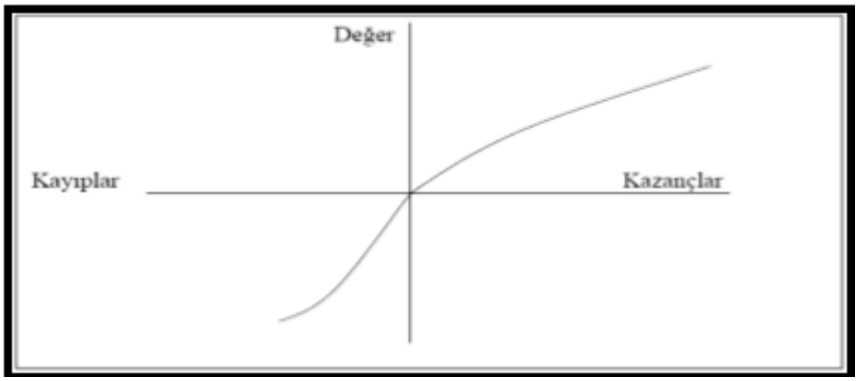
- **Birleştirme ve Ayırma:** Bireyler yatırım kararları verirken benzer nitelikteki alternatifleri birleştirme ve basitleştirme yolunu tercih etmektedir. Bunun dışında bazı durumlarda kararları riskli ve risksiz olarak sınıflandırmakta ve ayırma süreçlerine yer verebilmektedir.

Kahneman ve Tversky'in yaptığı bir örnek çalışmada katılımcılara iki farklı seçenek sunulmuştur. Birinci seçenekte 7500 dolar kaybedecekleri söylenmiştir. İkinci seçenekte ise %75 olasılıkla 10000 dolar kaybetmeleri veya %25 olasılıkla 10000 dolar kazanma şansı tanınmıştır. Her iki seçenekte de 7500 dolarlık bir kayıp öngörülmüştür. Katılımcıların çoğu kayıpların eşit olmasına rağmen ikinci seçeneği seçmişlerdir. Yapılan çalışma ile insanların kaybetmeyi sevmedikleri ortaya çıkmıştır (Yörükoğlu, 2007: 55).

2.6.1.1. Değer Fonsiyonu

Beklenti teorisinin varsayımları arasında değer fonksiyonu da bulunmaktadır. Bireylerin ve işletmelerin mal varlıklarında meydana gelen değişikleri incelemektedir. Değer fonksiyonu aşağıdaki şekilde gösterilmektedir:

Şekil 2.3. Değer Fonksiyonu

Kaynak: Kahnemann ve Tversky, 1979: 279.

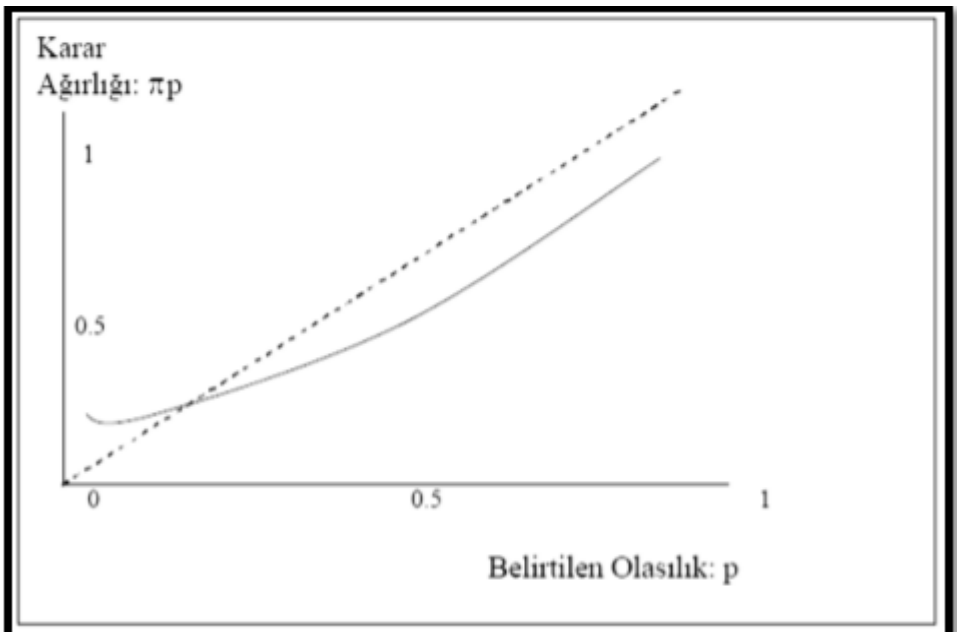
Şekil 2.3.'te gösterildiği gibi değer fonksiyonu kazanç bölgesinde iç kıvrılmış, kayıp bölgesinde ise dış şekilde kıvırılmıştır. Buna göre yatırımcılar kar ettikleri durumlarda risk almaktan kaçınmaktadır. Zarar durumunda bulunduklarında ise risk almaktan kaçınmamaktadır (Döm, 2003: 29).

Şekil 2.3.'te nötr olarak kalan alanlarda oluşan kayıp ve kazançlar olağan karşılanmaktadır. Eğer nötr noktalar değişir ise yatırımcıların kararlarının değişmesi beklenmektedir. Hisse senetlerinde nötr alanlar ilk halka arz olduğu noktalardır. Hisse senedi arttığında elde edilen kazanç sebebiyle yatırımcı mutlu olacaktır. Tersi durumda ise mutsuz hissedecektir. Kar ve zarar durumunda bireyin mutluluk durumu değişmektedir. Şekil 2.3.'te bunu desteklemektedir. Kazançlar kesimi daha az kıvrımlı zararlar kesimi ise daha büyük kıvrımlıdır. Yatırımcılar elde ettikleri kardan daha çok zarardan etkilenmektedirler (Kandır, 2006: 15).

2.6.1.2. Ağırlıklı Olasılık Fonksiyonu

Ağırlıklı olasılık fonksiyonu, bir durumun gerçekleşme durumunu sonrasında ortaya çıkabilecek seçeneklerle olan ilgisini ölçmeye çalışan fonksiyondur (Döm, 2003: 31). Ağırlıklı olasılık fonksiyonu aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Şekil 2.4. Ağırlıklı Olasılık Fonksiyonu

Kaynak: Kahneman ve Tversky, 1979: 279.

Ağırlıklı olasılık fonksiyonu, Şekil 2.4.'te görüldüğü gibi düşük olasılık durumları dışında doğrusal olmayan bir fonksiyon olarak görülmektedir. Kesiksiz olarak gösterilen durumda olasılığın artmasının karar aralığının artmasına neden olamamasıdır. Fonsiyon 0 ile 1 arasında değer almaktadır. 1'e doğru gelindiğinde beklenen sonuçların kesinliği artmakta; 0 a yaklaştığında ise kesinliği azalmaktadır(Kandır, 2006: 15-16).

2.6.2. Finansal Davranış Modelleri

Davranışsal finans konusunda bilim adamları, araştırmacılar ve ekonomistler

çalışmalar ortaya koymuşlardır. Davranışsal finans çalışmalarında kişi ve kurumların davranışları incelenerek çeşitli modeller ve teoriler geliştirilmiştir (Karahan, 2014: 103). Davranışsal finans, yatırımcıların değişen fiyat hareketleri karşısında davranışlarında meydana gelen değişimleri incelemektedir.

Hong ve Stein 1999 yılında yapmış oldukları araştırmaların sonucunda bir finansal modeli oluştururken ve güvenilirlik düzeyini etkileyen faktörleri belirlerken etkili olan kriterleri belirlemiştir. Bu kriterleri şu şekilde belirtmiştir(Hong ve Stein, 1999: 1-2):

*Davranışsal finans modelleri, kişi ve kurumların davranışlarını temel alarak yapılacak çalışmalarla desteklemelidir.

*Piyasada meydana gelebilmesi olası gelişmelere karşı tek bir model ortaya çıkarmalıdır. Bu model tüm değişiklik ve sebeplerini açıklayabilecek yeterlilikte olmalıdır.

*Modeller ortaya konurken verilecek çeşitli örneklere ek olarak tahminlere de yer vermelidir.

Davranışsal finans konusunda yapılan çalışmalar ile genel kabul görmüş modeller, Temsili Yatırımcı Modeli, Daniel, Hirshelifer ve Subrahmanyam Modeli ve Hong ve Stein Modeli olarak belirlenmiştir.

2.6.2.1. Temsili Yatırımcı Modeli

Temsili yatırımcı modeline göre yatırımcılar 2 farklı hataya düştükleri görülmüştür. Bunlar muhafazakarlık ve temsil edilebilirlik yanlılığıdır. Muhafazarlık, yatırımcının yatırımı hakkında elde ettiği bilgilere rağmen yatırım davranışını değiştirememe halidir. Muhafazarlık hatasında yatırımcı daha önce edindiği bilgilerin güvenilir olduğunu düşünmektedir. Temsil edilebilirlik yanlılığı, yatırımcıların en yeni ve gerçek dışı görünen bilgilere önem vermesi ve bu bilgilere göre kesinlik kazanmış istatistiksel verileri önemsememesi halidir (Ülkü, 2001: 101).

Temsili yatırımcı ve muhazafarlık hatalarında yatırımcı, yatırımı hakkındaki bilgileri göz ardı etmesi duygusal olarak güven duyması ile açıklanabilir. Temsili yatırımcı durumuna örnek vermemiz gerekirse bir hisse yatırımını düşünelim. Yatırımcı hisse senedinden senelerce nakit temettü ve hisse değerinde artış ile gelir elde etmiştir. Hisse senedine yatırım yaptığı işletmenin vergi cezası aldığı duyurulmuştur. Bu durum hisseyi olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Buna rağmen hisse senedine yatırım yapmaya devam etmesi durumudur.

Muhafazakar yatırımcı, temsili yatırımcı modelinde yaşanan ekonomik olaylara düşük tepkiler vermektedir. Temsil edilebilirlik yanlısı yatırımcı ise aşırı tepki vermektedir. Modelde, muhafazakar ve temsil edilebilirlik yanlısı yatırımcıların yatırım yapma kararlarında şirketlerin kar durumlarının önemli bir değişken olduğu savunulmaktadır(Barbaries, 2007: 13-14).

2.6.2.2. Daniel, Hirshleifer ve Subrahmanyam Modeli

Modelin kurulu olduğu iki psikolojik bulgu bulunmaktadır. Aşırı güven ve yanlış kendine affetme olarak belirlenen bulgular algı yanılmalarına rağmen temsili yatırımcı modeli ile aynı sonuçları ürettiği belirlenmiştir (Yörükoğlu, 2007: 64).

Aşırı güven, bireylerin yatırımlarına ait özel bilgilere daha fazla önem vermesi sonucu oluşan güven etkisidir. Yanlış kendine atfetme ise; bireylerin yatırımına ait sahip olduğu bilgisine olan güveni ile yatırımının elde ettiği performans arasında ilişki kurması ve güvenini yatırım performansı ile değerlendirmesi durumudur (Ülkü, 2001: 107).

Bu modelde yatırımcının edindiği bilgilere aşırı güven duyması nedeniyle diğer açıklamaları göz ardı etmesi ve yatırım yaptığı şirkete aşırı değer vermektedir. Bu süreçle şirket aşırı değerlenmekte ve para kazandırmaktadır. Bu süreç uzun vadede devam etmesi kesinlik bulundurmamaktadır. Yatırım araçları kar getirebildikleri gibi zararda ettirmektedir. Bu model yatırımcıların yatırımlarına duydukları aşırı güven nedeniyle kendi bilgilerine aşırı önem vermelerini ve diğer açıklanan bilgilere önem vermediğini açıklamaktadır (Yörükoğlu, 2007: 64).

2.6.2.3. Hong ve Stein Modeli

Hong ve stein modeli diğer iki modelle aynı düşüncede hareket etmektedir. Temsili yatırımcı davranışları yerine yatırımcılar arasında iletişime önem vermektedir. Bu modelde hisse senedi piyasalarında haber avcıları ve momentum yatırımcılar olarak iki farklı yatırımcı grubu vardır. Bu yatırımcılar bir kanaldan bilgi almayı tercih etmekte ve akılcı hareket etmemektedirler. Bu yatırımcılar için kamuoyuna açıklanan bilgiler önem dereceleri düşük ve önemli olan finansal hareketlerde meydana gelen değişikliklerdir (Hong ve Stein, 1999: 3).

Haber avcılarının edindikleri bilgiler yatırım araçlarının fiyatlarını etkilemektedir. Haberin yatırım aracı fiyatına etkisi artış veya olumsuz olabilir. Haber piyasada duyurulmadan elde edilmesi durumunda yatırımcı sabit fiyattan yatırım yapacaktır. Haberin olumlu olması ve duyurulması ile birlikte yatırım değer kazanacaktır. Haberin ardından yatırım yapan yatırımcılar daha önce bilgi sahibi yatırımcılardan daha az kar etmiş olacaktır. Daha sonra giren yatırımcının zarar etme ihtimali e göz ardı edilmemelidir (Böyükaslan, 2012: 62).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİR YATIRIM ARACI OLARAK ALTININ DEĞERİNİ BELİRLENMESİNDE FİNANSAL DAVRANIŞ FAKTÖRLERİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Altın, yapılan araştırmalar sonucunda 7000 yıldır kullanılmaktadır.. Bir değişim aracı olarak Lidyalılardan itibaren kullanılan altın ülkelerde 1970'li yıllara kadar para olarak kullanılmaya devam edilmiştir. Bu süre içerisinde savaşlara sebep olan değerli bir maden olarak bilinmektedir. Para olarak kullanımının son bulması ile yatırım aracı işlevi görmeye başlamıştır. Bireylerin yatırım yaparken hangi yatırım araçlarını tercih etmelerini belirleyen çeşitli faktörler vardır. Bu faktörler finansal davranış kavramı altında incelenmektedir. Farklı yatırım araçları gibi altının da yatırım aracı olarak tercih edilmesini etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır.

Ülkemizde yatırım aracı olarak altına büyük değer verilmektedir. Altının özellikle yastık altı olarak adlandırılan bir şekilde biriktirme yöntemiyle yatırımı yaygındır. Altının yatırım aracı olarak değerlendirilmesi ve altına yatırım yapılmasını etkileyen çeşitli finansal davranış faktörleri bulunmaktadır.

Bu çalışmada altına yatırım yapan bireylerin finansal davranış faktörleri incelenmiştir.

3.2. Araştırmanın Metodu

Çalışmaya dair verilerin elde edilmesi için anket yöntemi kullanılmıştır. Anket sorularının hazırlanması Adem Böyükaslan(2012)'ın davranışsal finans

alanında yaptığı çalışmadan faydalanarak ve altına yönelik hazırlanan sorulardan meydana gelmektedir. Anketin verilerinin değerlendirilmesi için SPSS 24.0 İstatistik Paket Programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterme bilgilerini ölçmek için One-Sample Kolmogorov Smirnov testi kullanılmıştır. One-Sample Kolmogorov Smirnov testi sonucuna göre verilerin normal dağılıma sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Analizi yapılan değişkenlerin 2 kategorik değişkene sahip değişkenlere Mann Whitney U testi analizi uygulanmıştır. 2'den fazla kategorik değişkene sahip değişkenlere Kruskal Wallis testi analizi uygulanmıştır.

Anket çalışması Türkiye genelinde internet üzerinde hazırlanan anket formu ile gerçekleştirilmiştir. Anket 12 Ocak - 27 Ocak 2018 tarihleri arasında 500 kişi ile gerçekleştirilmiştir.

3.3. Anket Sonuçlarının Güvenilirlik Testi

Çalışmamızda yer alan anket sorularının güvenilirliği hesaplandığında %71,8 oranda güvenilir olduğu görülmüştür. Bu oran anketin uygulanması için yeterli bir orandır. Cronbach Alpha kat sayısı hesaplanırken demografik özellikler ve yatırım bilgi düzeylerinin ölçümüne yönelik sorular dışarıda bırakılmıştır.

Tablo 3.1. Güvenilirlik Testi

Cronbach's Alpha Kat Sayısı	Soru Sayısı
,718	31

3.4. Hipotezler

Aşağıda araştırılan hipotezler altın yatırımcıları ile davranışsal finans eğilimleri arasındaki ilişkinin varlığını sınamak için oluşturulmuştur.

H1: Altın yatırımcılarının aşırı güven eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Altın yatırımcılarının temsil etme eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Altın yatırımcılarının pişmanlıktan kaçınma eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Altın yatırımcılarının sürü eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Altın yatırımcılarının batık maliyet eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Altın yatırımcılarının çıpalama eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H7: Altın yatırımcılarının akli muhasebeleştirme eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H8: Altın yatırımcılarının aşırı reaksiyon eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H9: Altın yatırımcılarının tutuculuk eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H10: Altın yatırımcılarının kendini doğrulatma eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H11: Altın yatırımcılarının mevcudiyet eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3.5. Araştırma Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Anket çalışması farklı demografik özelliklere sahip bireyler üzerinde internet üzerinden uygulanmıştır. Bireylerin yatırım süreçlerinde sahip oldukları finansal davranış faktörleri bir takım sorular ile eğilimleri ölçülmüştür.

Tablo 3.2. Cinsiyet Dağılımı

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Erkek	210	42,0
Kadın	290	58,0
Toplam	500	100,0

Anket çalışmasında ulaşılan 500 katılımcının cinsiyet dağılımı Tablo 3.2.'de gösterilmektedir. Katılımcıların %42' si Erkek, %58'i Kadın katılımcılardan oluşmaktadır.

Tablo 3.3. Yaş Dağılımı

Yanıtlar		Frekans	Yüzdelik Pay
	15-20	28	5,6
	21-25	218	43,6
	26-30	112	22,4
	31-35	54	10,8
	36-40	27	5,4
	41-45	17	3,4
	46-50	13	2,6
	51-55	13	2,6
	56-60	14	2,8
	61+	4	,8
	Toplam	500	100,0

Anket katılımcılarını yaş dağılımları Tablo 3.3'te gösterilmektedir. Katılımcıların %5,6'sı 15-20 yaş aralığında, %43,6'sı 21-25 yaş aralığında, %22,4'ü 26-30 yaş aralığında, %10,8'i 31-35 yaş aralığında, %5,4'ü 36-40 yaş aralığında, %3,4'ü 41-45 yaş aralığında, %2,6'sı 46-50 yaş aralığında, %2,6'sı 51-55 yaş aralığında, %2,8'i 56-60 yaş aralığında, %0,8'i 61 yaş üzeri katılımcılardan oluşmaktadır. Çalışmamıza en yüksek katılım 21-25 yaş grubundan olmuştur.

Tablo 3.4. Eğitim Durumu Dağılımı

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Okur Yazar	2	,4
İlk Okul	8	1,6
Orta Okul	4	,8
Lise	47	9,4
Ön Lisans	47	9,4
Lisans	299	59,8
Y. Lisans	81	16,2
Doktora	12	2,4
Toplam	500	100,0

Anket çalışmasına katılan katılımcıların eğitim durumu dağılımları Tablo 3.4.'de gösterilmektedir. Katılımcıların %0,4'ü Okur Yazar, %1,6'sı İlk Okul mezunu, %0,8'i Orta Okul mezunu, %9,4'ü Lise mezunu, %9,4'ü Ön Lisans mezunu, %59,8'i Lisans mezunu, %16,2 'si Yüksek Lisans mezunu, %2,4'ü ise Doktora mezunudur. Çalışmamıza en yüksek katılım lisans mezunlarından olmuştur.

Tablo 3.5. Aylık Gelir Durumu

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
0-500	85	17,0
501-1000	87	17,4
1001-1500	62	12,4
1501-2000	74	14,8
2001-2500	49	9,8
2500+	143	28,6
Toplam	500	100,0

Anket çalışmamıza katılan katılımcıların aylık gelir durumları dağılımları Tablo 3.5.'te gösterilmektedir. Katılımcıların %17'si 0-500 tl gelir durumuna, %17,4'ü 501-1000 tl gelir durumuna, %12,4'ü 1001-1500 tl gelir durumuna, %14,8'i 1501-2000 tl gelir durumuna, %9,8'i 2001-2500 tl gelir durumuna, %28,6'sı 2500 tl ve üzeri gelir durumuna sahiptir. Çalışmamızda en yüksek katılım 2500 tl ve üzeri gelire sahip olan bireyler olmuştur.

Tablo 3.6. Düzenli Yatırım Yapma Durumu

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Evet	272	54,4
Hayır	228	45,6
Toplam	500	100,0

Anket çalışmamıza katılan katılımcıların düzenli yatırım yapma durumları Tablo 3.6.'da gösterilmektedir. Katılımcıların %54,4'ü düzenli olarak yatırım yaptıklarını; %45,6'sı ise düzenli olarak yatırım yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.7. Yatırım Yaparken Risk Alma Durumu

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Evet	183	36,6
Hayır	317	63,4
Toplam	500	100,0

Anket çalışmamıza katılan katılımcıların yatırım yaparken risk alma durumları Tablo 3.7.'de gösterilmektedir. Katılımcıların %36,6'sı yatırım yaparken risk almaktadır. Katılımcıların % 63,4'ü yatırım yaparken risk almaktan kaçındıklarını belirtmiştir. Katılımcıların yatırım yaparken risk almadıkları görülmektedir.

Tablo 3.8. Yatırım Yapma Amacı

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak	192	38,4
Çocuklarımın geleceği için	52	10,4
Paramı daha iyi kullanabilmek için	256	51,2
Toplam	500	100,0

Anket çalışmamıza katılan katılımcıların yatırım yapma amaçlarına verdikleri yanıtlar Tablo 3.8.'de gösterilmektedir. Buna göre, katılımcıların %38,4'ü ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak amacıyla, %10,4'ü çocuklarımın geleceği için, %51,2'si paramı daha iyi kullanabilmek için yatırım yaptıklarını belirtmiştir. Katılımcıların yatırım yaparken paralarını daha iyi kullanabilmek amacıyla yatırım yaptıkları görülmektedir.

Tablo 3.9. Yatırım Aracını Tercih Durumu

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Mevduat	80	16,0
Altın	261	52,2
Döviz	46	9,2
Hisse Senedi	28	5,6
Forex	1	,2
Tahvil	3	,6
Sanal Paralar	16	3,2
Diğer	65	13,0
Toplam	500	100,0

Anket çalışmasına katılan katılımcılara; “yatırım yapacak olsanız ilk olarak hangi yatırım aracını tercih edersiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 3.9.’da verilen cevaplar gösterilmektedir. Katılımcıların %16’sı mevduat yatırımı, %52,2’si altın yatırımı, %9,2’si döviz yatırımı, %5,6’sı hisse senedi yatırımı, %0,2’si forex yatırımı, %0,5’i tahvil yatırımı, %3,2’si sanal paralara yatırım, %13’ü ise diğer yatırım araçlarına yatırım yapacakları görülmektedir. Yatırımcıların %52,2’si altın yatırımı ile en fazla tercih edilen yatırım aracı olduğu görülmektedir.

Tablo 3.10. Yatırım Yapma Süresi

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
0-1 Yıl	218	43,6
1-5 Yıl	175	35,0
6-10 Yıl	56	11,2
11+ Yıl	51	10,2
Toplam	500	100,0

Anket çalışmamıza katılan katılımcılara; “Ne Kadar Süredir Yatırım Yapıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 3.10.’da verilen cevaplar gösterilmiştir. Katılımcıların %43,6’sı 0-1 yıl, %35’i 1-5 yıl, %11,2’si 6-10 yıl, %10,2’si ise 11

yıldan uzun süredir yatırım yaptıkları görülmektedir. Yatırımcıların %43,6'sı yatırımlarına son 1 yıl içerisinde başladıkları görülmektedir.

Tablo 3.11. Yatırımlarınızı Takip Etme Düzeyiniz

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Günlük	127	25,4
Haftalık	116	23,2
Aylık	193	38,6
Yıllık	64	12,8
Toplam	500	100,0

Anket çalışmamıza katılan katılımcıların yatırımlarını takip düzeyleri Tablo 3.11.'de gösterilmiştir. Katılımcıların %25,6'sı günlük, %23,2'si haftalık, %38,6'sı aylık,%12,8'i ise yıllık olarak takip etmektedir. Yatırımcıların genel olarak günlük, haftalık ve aylık olarak yatırımlarını takip etme düzeyinde oldukları görülmektedir.

Tablo 3.12. Yatırımcıların Bilgi Edinme Kanalı

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Arkadaşlarımdan	25	5,0
Ailemden	55	11,0
Gazetelerden	5	1,0
İnternetten	395	79,0
Televizyondan	20	4,0
Toplam	500	100,0

Anket çalışmasına katılan katılımcıların yatırımları ile ilgili bilgilere hangi nereden ulaştıkları Tablo 3.12.'de gösterilmiştir. Katılımcıların %5'i arkadaşlarımdan, %11'i ailemden, %1'i gazetelerden, %79'u internetten, %4'ü televizyondan bilgi almaktadır. Anket sonuçlarına göre katılımcıların büyük çoğunluğu internet üzerinden bilgi aldıkları görülmektedir.

Tablo 3.13. Ekonomi ve Finans Haberleri Takip Durumu

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Evet	304	60,8
Hayır	196	39,2
Toplam	500	100,0

Anket çalışmasına katılan katılımcıların ekonomik ve finans haberlerini takip düzeylerine verdikleri cevaplar Tablo 3.13.'te gösterilmiştir. Katılımcıların %60,8 'i evet, %39,2'si hayır cevabını vermiştir. Katılımcıların ekonomi ve finans haberlerini takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 3.14. Yatırımların Ellerinde Tutulma Süresi

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
İhtiyacım olduğu süreye kadar	347	69,4
Haftalık	7	1,4
Aylık	48	9,6
1-3 Yıl	61	12,2
4-7 Yıl	18	3,6
8+ Yıl	19	3,8
Toplam	500	100,0

Ankete katılan katılımcıların yatırımlarını elinde tutma süreleri Tablo 3.14.'de gösterilmektedir. Katılımcıların %69,4'ü ihtiyacım olduğu süreye kadar, %1,4'ü haftalık, %9,6'sı aylık, %12,2'si 1-3 yıl, %3,6'sı 4-7 yıl, %3,8'i 8 yıl ve üzeri süre yatırımlarını elinde tutmaktadır. Anket sonuçlarına göre yatırımcılar ihtiyaçları olan süreye kadar yatırımlarını ellerinde tutmaktadır.

Tablo 3.15. Altına Düzenli Yatırım Yapma Durumu

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Evet	230	46,0
Hayır	270	54,0
Toplam	500	100,0

Katılımcıların düzenli olarak altına yatırım yapma durumları Tablo 3.15.'te gösterilmektedir. Katılımcıların %46 oranında altına düzenli yatırım yapmakta, %54 oranında düzenli olarak yatırım yapmamaktadır. Anket sonuçlarına göre katılımcılar altına düzenli olarak yatırım yapmadıkları görülmektedir.

Tablo 3.16. Altın Hesabını Bilgi Düzeyi

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Evet	448	89,6
Hayır	52	10,4
Toplam	500	100,0

Katılımcıların altın hesabını duyma durumları Tablo 3.16.'da gösterilmiştir. Katılımcıların %89,6'sı altın hesabını duymuştur. %10,4'ü ise altın hesabını duymamıştır. Anket sonuçlarına göre yatırımcılar altın hesabını duymuştur.

Tablo 3.17. Altın Yatırım Kanalları

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Kuyumcu	300	60,0
Banka	181	36,2
Altın Dayalı Hisse Senedi	19	3,8
Toplam	500	100,0

Katılımcılar altına yatırımlarını hangi kanallardan yaptıkları sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar Tablo 3.17.'de gösterilmiştir. Katılımcıların %60'ı kuyumcu, %36,2'si banka, %3,8'i altına dayalı hisse senedi olarak yatırım

yapmaktadır. Anket sonuçlarına göre katılımcılar altın yatırımlarını kuyumcu üzerinden yapmaktadır.

Tablo 3.18. Altına Yatırım Yapma Sebebi

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Gelir Elde Etmek	89	17,8
Paranın Değerini Korumak	115	23,0
Kaybettirmediği için	93	18,6
Uzun Vadeli Para Biriktirme Aracı Olduğu	203	40,6
Toplam	500	100,0

Katılımcıların altına yatırım yapma sebepler Tablo 3.18.'de gösterilmiştir. Katılımcıların %17,8'i gelir elde etmek, %23'ü paranın değerini korumak, %18,6'sı kaybettirmediği için, %40,6'sı uzun vadeli para biriktirme aracı olduğu için yatırım yaptıklarını belirtmiştir. Anket sonuçlarına göre katılımcılar altına uzun vadeli para biriktirmek için yatırım yaptıkları görülmektedir.

Tablo 3.19. Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörler Bilgisi

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Kesinlikle Katılıyorum	91	18,2
Katılıyorum	171	34,2
Kararsızım	140	28,0
Katılmıyorum	82	16,4
Kesinlikle Katılmıyorum	16	3,2
Toplam	500	100,0

Katılımcılara; "altın fiyatlarını etkileyen faktörler biliyorum." şeklinde bilgilerini ölçmek amacıyla sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Tablo 3.19.' da gösterilmektedir. Katılımcıların %52,4'ü Kesinlikle katılıyorum/Katılıyorum cevabını, %28'i kararsızım cevabını, %19,6'sı ise Katılmıyorum/Kesinlikle Katılmıyorum cevabını vermiştir. Katılımcıların altın fiyatlarını etkileyen faktörleri bildikleri görülmektedir.

Tablo 3.20. Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşu Tavsiye Alma Durum

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Kesinlikle Katılıyorum	48	9,6
Katılıyorum	149	29,8
Kararsızım	102	20,4
Katılmıyorum	159	31,8
Kesinlikle Katılmıyorum	42	8,4
Toplam	500	100,0

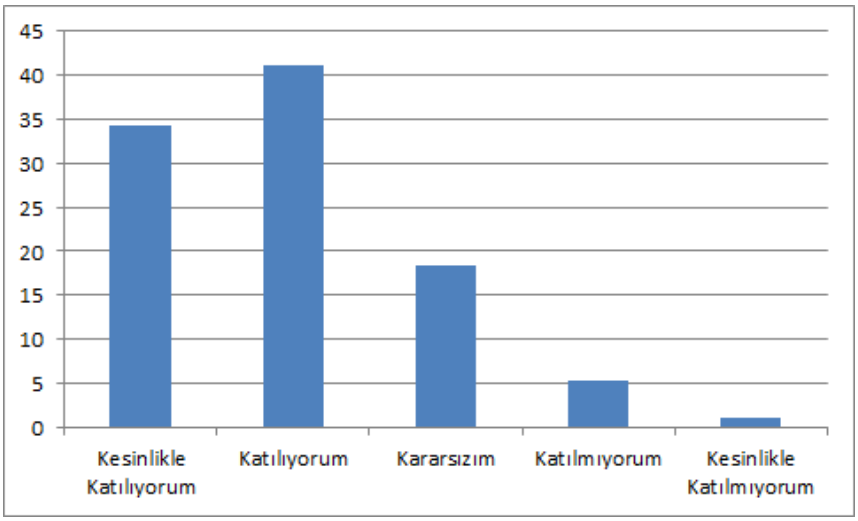
Katılımcılara, “altın yatırımı yaparken finans kuruluşlarından tavsiye alırım” diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Tablo 3.20.’de gösterilmiştir. Katılımcıların %39,4’ü Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %31,8’i Kararsızım yanıtını, %40,2’si Katılmıyorum/Kesinlikle Katılmıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre altına yatırım sürecinde finans kurumlarından tavsiye almadıkları görülmektedir.

Tablo 3.21. Yatırımların Bireysel Yönetimi

Yanıtlar	Frekans	Yüzdelik Pay
Kesinlikle Katılıyorum	270	54,0
Katılıyorum	179	35,8
Kararsızım	33	6,6
Katılmıyorum	14	2,8
Kesinlikle Katılmıyorum	4	,8
Toplam	500	100,0

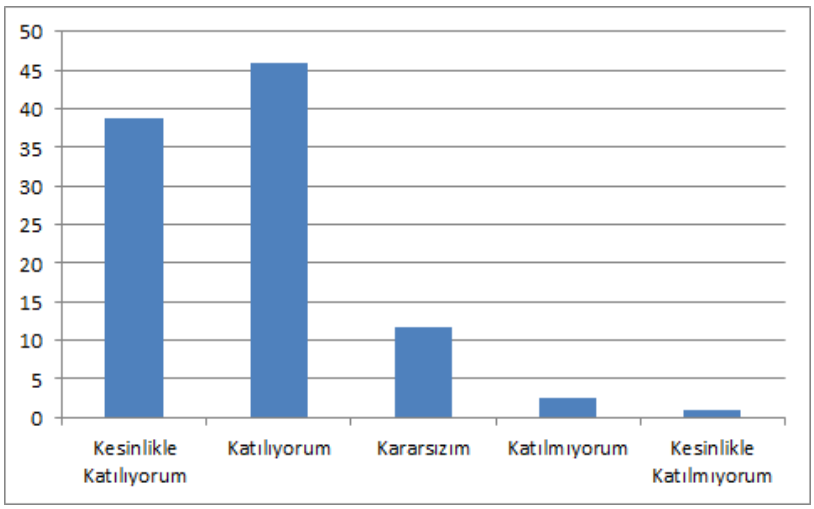
Katılımcılara, "Yatırımlarımı kendim yönetirim." diye sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar Tablo 3.21.'de gösterilmiştir. Katılımcıların %89,8'i Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %6,6'sı Kararsızım cevabını, %3,6'sı Katılmıyorum/Kesinlikle Katılmıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre yatırımlarını kendileri yönettikleri görülmektedir.

Grafik 3.1. Aşırı Güven Eğilimi

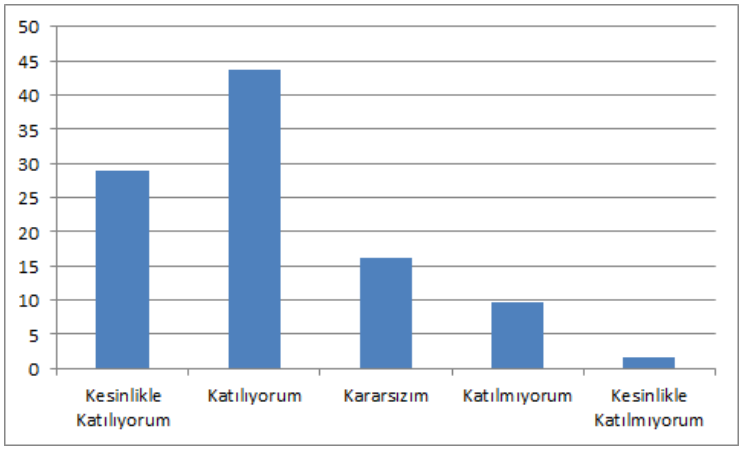
Katılımcılara, “Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.” diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.1.’de gösterilmektedir. Katılımcıların %75,4’ü Kesinlikle Katılıyorum/ Katılıyorum cevaplarını, %18,4’ü Kararsızım, %6,2’si Katılmıyorum/Kesinlikle Katılmıyorum cevaplarını vermiştir. Katılımcıların verdiği yanıtlara göre yatırım kararlarını bireyler kendileri verdikleri görülmektedir. Bireylerin aşırı güvene eğilimine sahip oldukları görülmektedir.

Grafik 3.2. Temsil Etme Eğilimi

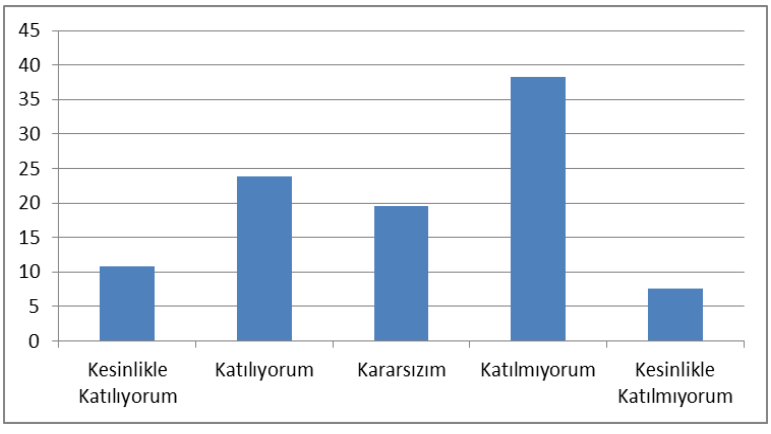
Katılımcılara, “Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum.” diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.2.’de gösterilmektedir. Katılımcıların %84,8’i Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %11,6’sı Kararsızım cevabını, %3,6’sı Katılmıyorum/Kesinlikle Katılmıyorum cevapların vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre altın yatırım aracı olarak bireyleri temsi etme eğilimindedir.

Grafik 3.3. Pişmanlıktan Kaçınma Eğilimi

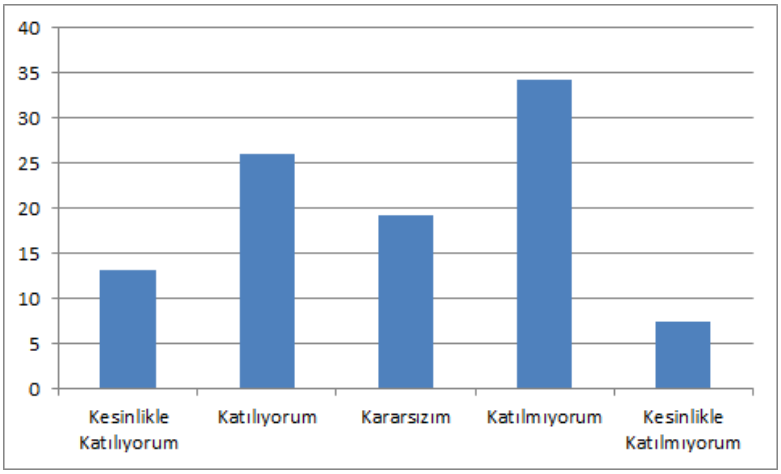
Katılımcılara, "Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm." diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.3.'te gösterilmektedir. Katılımcıların %72,6'sı Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %16,2'si Kararsızım cevabını, %11,2'si Katılmıyorum/ Kesinlikle Katılmıyorum cevapların vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre altının değer kaybetmediğini düşünülmektedir. Altın yatırımının değer kaybetmemesi diğer yatırım araçları yerine tercih edilmesini sağlamıştır. Kaybetmemek ve pişmanlıktan kaçınmak için altın yatırım aracı tercih edilmiştir.

Grafik 3.4. Sürü Eğilimi

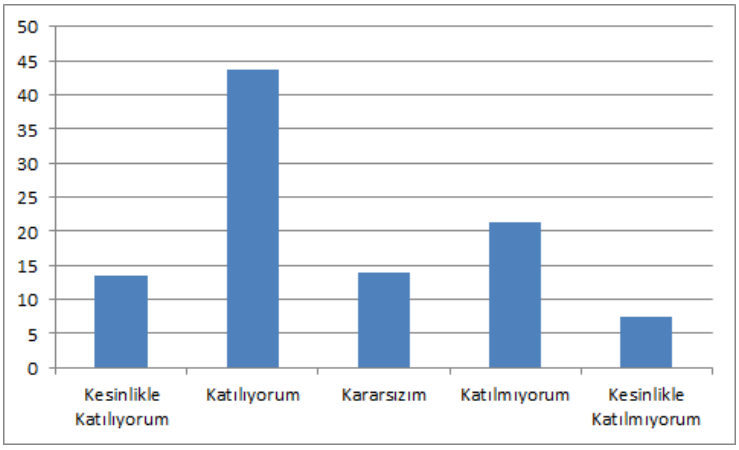
Katılımcılara, “Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.” diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.4.’te gösterilmektedir. Katılımcıların %62,4’ü Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %11,4’ü Kararsızım cevabını, %26,2’si Katılmıyorum/ Kesinlikle Katılmıyorum cevapların vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre aileden gelen altın yatırımı alışkanlığı vardır. Yatırımcıların altın yatırımında sürü eğilimine sahip oldukları belirlenmiştir.

Grafik 3.5. Batık Maliyet Eğilimi

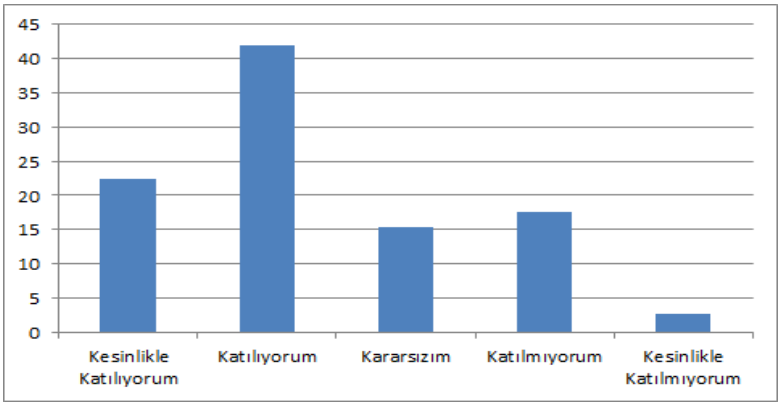
Katılımcılara, “Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.” diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.5.’te gösterilmektedir. Katılımcıların %39,2’si Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %19,2’si Kararsızım cevabını, %41,6’sı Katılmıyorum/ Kesinlikle Katılmıyorum cevapların vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre altın fiyatlarında meydana gelen düşüşlere karşı davranışlarında değişiklik meydana gelmektedir. Batık maliyet olarak açıklanan bu duruma göre bireyler yatırımlarında meydana gelen zararlara karşı tutumlar belirlemektedir.

Grafik 3.6. Çıpalama Eğilimi

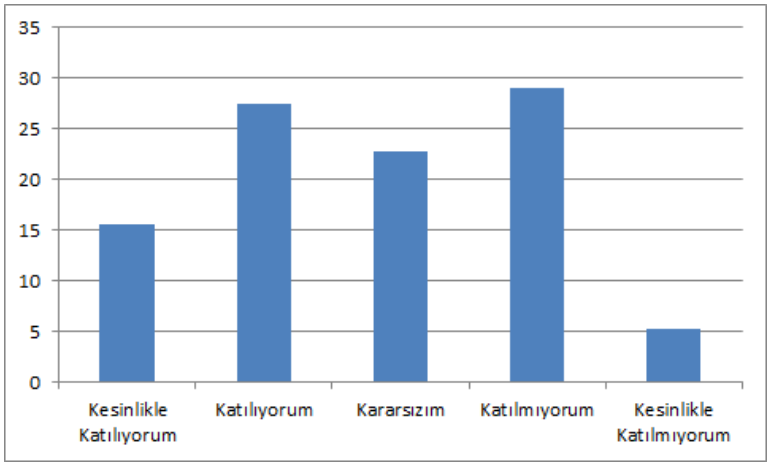
Katılımcılara, "Altınına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım." diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.6.'da gösterilmektedir. Katılımcıların %57,2'si Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %14,0'si Kararsızım cevabını, %28,8'sı Katılmıyorum/ Kesinlikle Katılmıyorum cevapların vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre yatırım yaparken ailelerine ve arkadaşlarından tavsiye aldıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Çıpalama olarak adlandırılan durumda bireysel hayatlarının belli dönemlerinde çevrelerinden edindikleri bilgiler çerçevesinde yatırım yaptıkları bilinmektedir.

Grafik 3.7. Akli Muhasebeleştirme Eğilimi

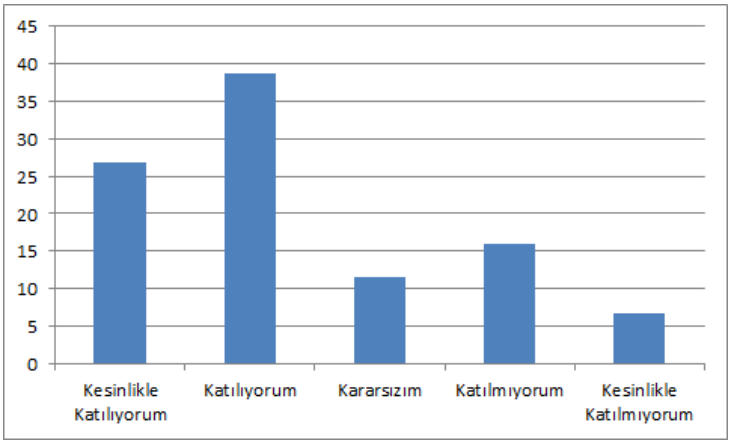
Katılımcılara, “Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.” diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.7.’de gösterilmektedir. Katılımcıların %64,4’si Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %15,4’ü Kararsızım cevabını, %20,2’si Katılmıyorum/ Kesinlikle Katılmıyorum cevapların vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre yatırımcılar altın fiyatlarını düzenli olarak takip ettikleri görülmektedir. Akli muhasebeleştirme paranın hangi yatırıma yönlendirildiği artış ve azalışların kaydedilmesi için kullanılmaktadır. Akli muhasebeleştirme adımlarından biri de yatırım yapılan seçeneğin fiyatlarının takip edilmesi ve değerlendirilmesidir.

Grafik 3.8.Aşırı Reaksiyon Eğilimi

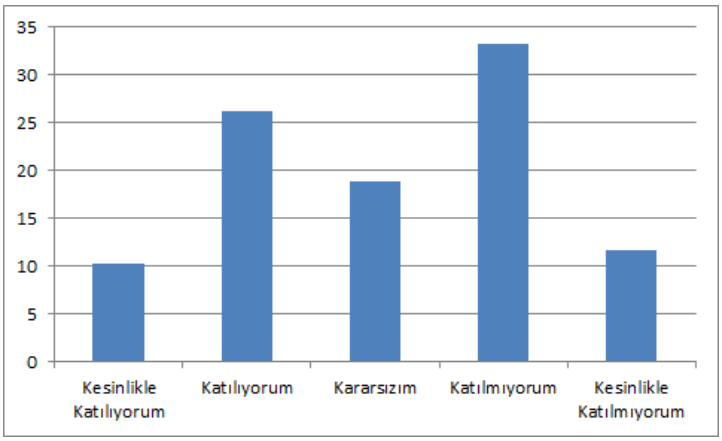
Katılımcılara, “Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım.” diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.8.’de gösterilmektedir. Katılımcıların %43’ü Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %22,8’i Kararsızım cevabını, %34,2’si Katılmıyorum/ Kesinlikle Katılmıyorum cevapların vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre yatırımcılar altın fiyatlarının yükseldiği durumlarda satış eğilimine girdikleri görülmektedir. Aşırı reaksiyon yatırımlarımızla ilgili olarak meydana gelen değişikliklere karşı farklı eğilimlere girebilme durumudur. Altın fiyatlarında meydana gelen yükselme eğilimine karşı katılımcılar satış hareketi yaptıkları görülmektedir.

Grafik 3.9. Tutuculuk Eğilimi

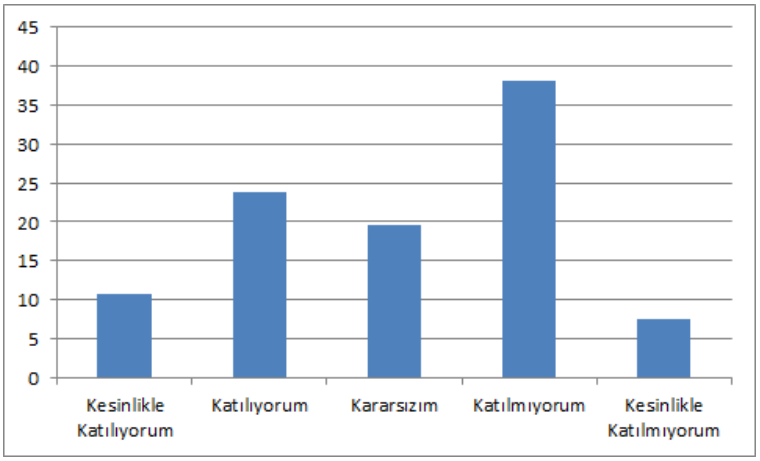
Katılımcılara, "Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez." diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.9.'da gösterilmektedir. Katılımcıların %64,6'sı Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %11,6'sı Kararsızım cevabını, %22,8'i Katılmıyorum/ Kesinlikle Katılmıyorum cevapların vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre yatırımcılar altın hakkında elde edilen yeni bilgiler yatırım kararlarını etkilemediği görülmektedir. Tutuculuk eğilimi olarak adlandırılan durumda yatırımcılar yatırımları hakkında yapılan açıklamalara karşı yatırımlarına güven duymaya devam etmektedir.

Grafik 3.10. Mevcudiyet Eğilimi

Katılımcılara, "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur" diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.10.'da gösterilmektedir. Katılımcıların %36,4'ü Kesinlikle Katılıyorum/Katılıyorum cevaplarını, %18,2'si Kararsızım cevabını, %44,8'i Katılmıyorum/ Kesinlikle Katılmıyorum cevapların vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre yatırımcılar aynı finansal araca yatırım yaptıklarında önceden aklında kalan bilgilerin etkili olmadığı görülmüştür. Mevcudiyet eğiliminde bireyler daha önce öğrendiği bilgiler dışında edindikleri bilgilere önem vermezler. Kendi düşüncelerine yakın yatırım bilgilerine ilgi gösterirler. Katılımcıların verdiği cevaplar mevcudiyet eğilimi göstermektedir.

Grafik 3.11. Kendini Doğrulatma Eğilimi

Katılımcılara, "Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir" diye sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar Grafik 3.11.'de gösterilmektedir. Katılımcıların %34,6'sı Kesinlikle Katılıyorum/ Katılıyorum cevaplarını, %19,6'sı Kararsızım cevabını, %45,8'i Katılmıyorum/ Kesinlikle Katılmıyorum cevapların vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre yatırımcılar çevrelerinde aynı yatırım seçeneğine yatırım yapan bireylerin tercihlerinin etkilemediği görülmektedir. Kendini doğrulatma

eğilimi olarak adlandırılan durumda bireyler kendi yatırımlarını çevrelerine doğrulatma ve güven kazanma ihtiyacı isterler.

3.6. Hipotez Bulguları

Verilerin normal dağılım gösterme bilgilerini ölçmek için One-Sample Kolmogorov Smirnov testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi (asymp. Sig.) p<.05 düzeyinde olduğunda dağılımın normal olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 3.22. One-Sample Kolmogorov Smirnov Testi

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum	Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım.	Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez	Altınına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım.	Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
N		500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
Normal Parameters[a,b]	Mean	1,606	1,976	1,81	2,112	2,466	2,522	2,36	2,808	2,966	3,08	2,372	2,654	2,996	3,098
	Std. Deviation	0,79752	0,90834	0,81439	0,98458	1,22632	1,06573	1,09031	1,16699	1,19486	1,16289	1,225	1,17176	1,15701	1,20802
Most Extreme Differences	Absolute	0,316	0,243	0,256	0,271	0,272	0,212	0,273	0,188	0,223	0,244	0,275	0,284	0,209	0,22
	Positive	0,316	0,243	0,256	0,271	0,272	0,212	0,273	0,186	0,183	0,169	0,275	0,284	0,199	0,182
	Negative	-0,224	-0,169	-0,204	-0,165	-0,157	-0,149	-0,147	-0,188	-0,223	-0,244	-0,136	-0,163	-0,209	-0,22
Kolmogorov-Smirnov Z		7,073	5,444	5,719	6,066	6,083	4,737	6,113	4,214	4,977	5,446	6,156	6,342	4,679	4,928
Asymp. Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000

Tablo 3.22.'de yapılan analiz sonucuna göre verilerin normal dağılıma sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Analizi yapılan değişkenlerin 2 kategorik değişkene sahip değişkenlere Mann Whitney U testi analizi uygulanmıştır. 2'den fazla kategorik değişkene sahip değişkenlere Kruskal Wallis testi analizi uygulanmıştır.

Tablo 3.23. Cinsiyet Testi

Test Statistics[a]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum.	Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez	Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
Mann-Whitney U	24205	23826,5	27466	26933,5	24364	23910,5	23831,5	27418	27161	24789,5
Wilcoxon W	46360	45981,5	49621	49088,5	46519	46065,5	45986,5	69613	49316	46944,5
Z	-4,389	-4,419	-2,039	-2,341	-3,963	-4,31	-4,298	-1,986	-2,137	-3,669
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000	.000	.041	.019	.000	.000	.000	.047	.033	.000

Tablo 3.24. Cinsiyet Testi Sıralaması

Ranks

	Cinsiyetiniz	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Erkek	210	220,76	46360,00
	Kadın	290	272,03	78890,00
	Total	500		
Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Erkek	210	218,96	45981,50
	Kadın	290	273,34	79268,50
	Total	500		
Altının Güvenli Bir Yatırım	Erkek	210	236,29	49621,00

Aracı Olduğunu Düşünüyorum.	Kadın	290	260,79	75629,00
	Total	500		
Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Erkek	210	233,75	49088,50
	Kadın	290	262,63	76161,50
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Erkek	210	221,52	46519,00
	Kadın	290	271,49	78731,00
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Erkek	210	219,36	46065,50
	Kadın	290	273,05	79184,50
	Total	500		
Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Erkek	210	218,98	45986,50
	Kadın	290	273,32	79263,50
	Total	500		
Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı	Erkek	210	264,94	55637,00

Etkilemez	Kadın	290	240,04	69613,00
	Total	500		
Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Erkek	210	234,84	49316,00
	Kadın	290	261,84	75934,00
	Total	500		
Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur	Erkek	210	223,55	46944,50
	Kadın	290	270,02	78305,50
	Total	500		

Cinsiyet değişkeni 2 kategorik değişken içerdiği için Mann Whitney U analizi yapılmıştır. Sig (2-tailed) değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.23. ve Tablo 3.24'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur. Cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların mean rank değeri 272,03 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Erkek katılımcıları mean rank değeri 220,76 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların mean rank değeri 273,34 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Erkek katılımcıların mean rank değeri 218,96 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre temsil etme eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların mean rank değeri 260,79 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Erkek katılımcıların mean rank değeri 236,29 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre pişmanlıktan kaçınma eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların mean rank değeri 262,63 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Erkek katılımcıların mean rank değeri 233,75 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum." sorusu sorulmuştur. Cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların mean rank değeri 271,49 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Erkek katılımcıların mean rank değeri 221,52 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların mean rank değeri 273,05 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Erkek katılımcıların mean rank değeri 219,36 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre batık maliyet eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam." sorusu sorulmuştur. Cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların mean rank değeri 273,32 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Erkek katılımcıların mean rank değeri 218,98 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez." sorusu sorulmuştur. Cinsiyet değişkenine göre erkek katılımcıların mean rank değeri 264,94 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Kadın katılımcıların mean rank değeri 240,04 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre çıpalama eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım." sorusu sorulmuştur. Cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların mean rank değeri 261,84 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Erkek katılımcıların mean rank değeri 234,84 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre mevcudiyet eğilimini ölçmek amacıyla "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur." sorusu sorulmuştur. Cinsiyet değişkenine göre kadın katılımcıların mean rank değeri 270,02 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Erkek katılımcıların mean rank değeri 223,55 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.25. Yaş Testi

Test Statistics[a,b]

	Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım.	Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.
Chi-Square	20,2	20,16	31,024
df	9	9	9
Asymp. Sig.	.017	.017	.000

Tablo 3.26. Yaş Testi Sıralama

Ranks

	Yaşınız	N	Mean Rank
Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	15-20	28	273,61
	21-25	218	266,87
	26-30	112	259,39
	31-35	54	191,26
	36-40	27	224,20
	41-45	17	199,26
	46-50	13	282,50

	51-55	13	221,65
	56-60	14	230,89
	61+	4	201,13
	Total	500	
Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım.	15-20	28	248,54
	21-25	218	224,89
	26-30	112	262,02
	31-35	54	289,40
	36-40	27	255,09
	41-45	17	280,00
	46-50	13	314,65
	51-55	13	229,62
	56-60	14	292,14
	61+	4	369,63
	Total	500	

Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	15-20	28	289,18
	21-25	218	282,62
	26-30	112	230,28
	31-35	54	210,13
	36-40	27	205,22
	41-45	17	234,59
	46-50	13	246,42
	51-55	13	173,31
	56-60	14	189,00
	61+	4	193,13
	Total	500	

Yaş değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.25. ve Tablo 3.26'da anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların yaş değişkenine göre pişmanlıktan kaçınma eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Yaş

değişkenine göre 46-50 yaş grubu mean rank değeri 282,50 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 21-25 yaş değişkeni mean rank değeri 273,61 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yaş değişkenine göre aşırı reaksiyon eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım." sorusu sorulmuştur. Yaş değişkenine göre 61+ yaş grubu mean rank değeri 369,63 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 46-50 yaş grubu mean rank değeri 314,65 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yaş değişkenine göre batık maliyet eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam." sorusu sorulmuştur. Yaş değişkenine göre 15-20 yaş grubu mean rank değeri 289,18 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 21-25 yaş grubu mean rank değeri 282,62 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.27. Eğitim Durumu Testi

Test Statistics[a,b]

	Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez	Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.
Chi-Square	14,621	17,244	14,978
df	7	7	7
Asymp. Sig.	.041	.016	.036

Tablo 3.28. Eğitim Testi Sıralama

Ranks

	Eğitim Durumunuz	N	Mean Rank
Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	Okur Yazar	2	70,75
	İlk Okul	8	229,69
	Orta Okul	4	119,50
	Lise	47	263,15
	Ön Lisans	47	201,72
	Lisans	299	255,60
	Y. Lisans	81	262,22
	Doktara	12	273,46
	Total	500	
Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez	Okur Yazar	2	247,00
	İlk Okul	8	235,38
	Orta Okul	4	181,00

	Lise	47	188,37
	Ön Lisans	47	266,12
	Lisans	299	257,59
	Y. Lisans	81	243,06
	Doktara	12	340,08
	Total	500	
Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Okur Yazar	2	123,00
	İlk Okul	8	295,56
	Orta Okul	4	187,00
	Lise	47	266,70
	Ön Lisans	47	253,66
	Lisans	299	241,63
	Y. Lisans	81	255,30
	Doktara	12	375,71
	Total	500	

Eğitim durumu değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.27. ve Tablo 3.28.'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre kendini doğrulatma eğilimini ölçmek amacıyla "Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir." sorusu sorulmuştur. Eğitim değişkenine göre doktora eğitim grubu mean rank değeri 273,46 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Yüksek Lisans eğitim grubu mean rank değeri 262,22 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez." sorusu sorulmuştur. Eğitim değişkenine göre doktora eğitim grubu mean rank değeri 340,08 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Ön Lisans eğitim grubu mean rank değeri 262,12 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre çıpalama eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım." sorusu sorulmuştur. Eğitim değişkenine göre doktora eğitim grubu mean rank değeri 375,71 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. İlk Okul eğitim grubu mean rank değeri 295,56 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.29. Gelir Durumu Testi

Test Statistics[a,b]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez
Chi-Square	12,421	11,645	37,753	11,565
df	5	5	5	5
Asymp. Sig.	.029	.040	.000	.041

Tablo 3.30. Gelir Durumu Testi Sıralama

Ranks

	Aylık Gelir Durumunuz	N	Mean Rank
Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	0-500	85	282,58
	501-1000	87	256,98
	1001-1500	62	262,56
	1501-2000	74	246,91
	2001-2500	49	252,65
	2500+	143	223,38

	Total	500	
Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	0-500	85	274,18
	501-1000	87	264,64
	1001-1500	62	274,87
	1501-2000	74	226,26
	2001-2500	49	254,48
	2500+	143	228,44
	Total	500	
	2500+	143	252,71
	Total	500	
Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	0-500	85	313,71
	501-1000	87	258,21
	1001-1500	62	284,01
	1501-2000	74	229,18
	2001-2500	49	247,59

	2500+	143	205,74
	Total	500	
Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez	0-500	85	268,46
	501-1000	87	256,17
	1001-1500	62	236,27
	1501-2000	74	205,34
	2001-2500	49	267,81
	2500+	143	259,98
	Total	500	

Gelir durumu değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.29. ve Tablo 3.30'da anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların gelir durumu değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur. Gelir değişkenine göre 0-500 TL gelir grubu mean rank değeri 282,58 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 1001-1500 TL gelir grubu mean rank değeri 262,56 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların gelir durumu değişkenine göre pişmanlıktan kaçınma eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Gelir değişkenine göre 1001-1500 TL gelir grubu mean rank değeri 274,87 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 0-500 TL gelir grubu mean rank değeri 274,18 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların gelir durumu değişkenine göre batık maliyet eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam." sorusu sorulmuştur. Gelir değişkenine göre 0-500 TL gelir grubu mean rank değeri 313,71 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 1001-1500 TL gelir grubu mean rank değeri 284,01 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların gelir durumu değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez." sorusu sorulmuştur. Gelir değişkenine göre 0-500 TL gelir grubu mean rank değeri 268,46 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 2001-2500 TL gelir grubu mean rank değeri 267,81 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.31. Düzenli Yatırım Yapma Bilgi Testi

Test Statistics[a]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum.	Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
Mann-Whitney U	26833	24507,5	27977,5	27993,5	26393	25510,5	22715,5	25310,5	25751	30180,5	24039,5
Wilcoxon W	63961	61635,5	65105,5	65121,5	63521	62638,5	59843,5	62438,5	62879	67308,5	61167,5
Z	-2,908	-4,297	-2,052	-1,989	-2,992	-3,547	-5,416	-3,666	-3,403	-0,533	-4,476
Asymp. Sig. (2-tailed)	.004	.000	.040	.047	.003	.000	.001	.000	.001	0,594	.000

Tablo 3.32. Düzenli Yatırım Yapma Bilgi Testi Sıralama

Ranks

	Düzenli olarak yatırım yapıyor musunuz?	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Evet	272	235,15	63961,00
	Hayır	228	268,81	61289,00
	Total	500		
Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Evet	272	226,60	61635,50
	Hayır	228	279,01	63614,50
	Total	500		
Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum.	Evet	272	239,36	65105,50
	Hayır	228	263,79	60144,50
	Total	500		
Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Evet	272	239,42	65121,50
	Hayır	228	263,72	60128,50
	Total	500		

Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	Evet	272	233,53	63521,00
	Hayır	228	270,74	61729,00
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Evet	272	230,29	62638,50
	Hayır	228	274,61	62611,50
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Evet	272	220,01	59843,50
	Hayır	228	286,87	65406,50
	Total	500		
Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Evet	272	229,55	62438,50
	Hayır	228	275,49	62811,50
	Total	500		
Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	Evet	272	231,17	62879,00
	Hayır	228	273,56	62371,00
	Total	500		

Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez	Evet	272	236,86	64426,00
	Hayır	228	266,77	60824,00
	Total	500		
Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur	Evet	272	224,88	61167,50
	Hayır	228	281,06	64082,50
	Total	500		

Düzenli yatırım yapma bilgi değişkeni 2 kategorik değişken içerdiği için Mann Whitney U Testi analizi yapılmıştır. Sig (2-tailed) değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.31. ve Tablo 3.32.'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 268,81 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 235,15 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 279,01 oranı ile en

yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 226,60 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre temsil etme eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum." sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 263,79 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 239,36 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre pişmanlıktan kaçınma eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Değer Kaybetmediğini Düşünüyorum." sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 263,72 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 239,42 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre sürü eğilimini ölçmek amacıyla "Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır." sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 270,74 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 233,53 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum." sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 274,61 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 230,29 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 286,87 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 220,01 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre batık maliyet eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam." sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 275,49 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 229,55 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre kendini doğrulatma eğilimini ölçmek amacıyla "Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir." sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 273,56 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 231,17 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez." sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 266,77 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 236,86 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre mevcudiyet eğilimini ölçmek amacıyla "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat

Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur.” sorusu sorulmuştur. Düzenli yatırım yapma bilgisi değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 281,06 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 224,88 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.33. Yatırım Yapma Amacı Testi

Test Statistics[a,b]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	Altınına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım.	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
Chi-Square	6,731	12,618	8,789	7,739	6,277	7,697	6,299	7,236
df	2	2	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	.035	.002	.012	.021	.043	.021	.043	.027

Tablo 3.34. Yatırım Yapma Amacı Testi Sıralama

Ranks

	Yatırım Yapma Amacınız	N	Mean Rank
Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak	192	267,74
	Çocuklarımın geleceği için	52	222,23

	Paramı daha iyi kullanabilmek için	256	243,31
	Total	500	
Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak	192	254,29
	Çocuklarımın geleceği için	52	187,60
	Paramı daha iyi kullanabilmek için	256	260,44
	Total	500	
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak	192	273,73
	Çocuklarımın geleceği için	52	241,61
	Paramı daha iyi kullanabilmek için	256	234,88
	Total	500	
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak	192	266,71
	Çocuklarımın geleceği için	52	208,31
	Paramı daha iyi kullanabilmek için	256	246,91

	Total	500	
Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak	192	247,32
	Çocuklarımın geleceği için	52	208,87
	Paramı daha iyi kullanabilmek için	256	261,35
	Total	500	
Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak	192	259,20
	Çocuklarımın geleceği için	52	200,47
	Paramı daha iyi kullanabilmek için	256	254,13
	Total	500	
Altınına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım.	Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak	192	233,94
	Çocuklarımın geleceği için	52	237,84
	Paramı daha iyi kullanabilmek için	256	265,49
	Total	500	

Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur	Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak	192	271,75
	Çocuklarımın geleceği için	52	233,98
	Paramı daha iyi kullanabilmek için	256	237,92
	Total	500	

Yatırım yapma amacı değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis Testi analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.33. ve Tablo 3.34.'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların yatırım yapma amacı değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma amacı değişkenine göre Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak cevabı veren grubun mean rank değeri 267,74 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Paramı daha iyi kullanabilmek için cevabı veren grubun mean rank değeri 243,31 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma amacı değişkenine göre pişmanlıktan kaçınma eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Değer Kaybetmediğini Düşünüyorum." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma amacı değişkenine göre Paramı daha iyi kullanabilmek için cevabı veren grubun mean rank değeri 260,44 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak cevabı veren grubun mean rank değeri 254,29 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma amacı değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altını Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma amacı değişkenine göre Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak cevabı veren grubun mean rank değeri 273,73 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Çocuklarımın geleceği için cevabı veren grubun mean rank değeri 241,61 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma amacı değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma amacı değişkenine göre Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak cevabı veren grubun mean rank değeri 266,71 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Paramı daha iyi kullanabilmek için cevabı veren grubun mean rank değeri 246,91 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma amacı değişkenine göre batık maliyet eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma amacı değişkenine göre Paramı daha iyi kullanabilmek için cevabı veren grubun mean rank değeri 261,35 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak cevabı veren grubun mean rank değeri 247,32 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma amacı değişkenine göre kendini doğrulatma eğilimini ölçmek amacıyla "Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma amacı değişkenine göre Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak cevabı veren grubun mean rank değeri 259,20 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Paramı daha iyi kullanabilmek için cevabı veren grubun mean rank değeri 254,13 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma amacı değişkenine göre çıpalama eğilimini ölçmek amacıyla "Altına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım."

sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma amacı değişkenine göre Paramı daha iyi kullanabilmek için cevabı veren grubun mean rank değeri 265,49 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Çocuklarımın geleceği için cevabı veren grubun mean rank değeri 237,84 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma amacı değişkenine göre mevcudiyet eğilimini ölçmek amacıyla "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma amacı değişkenine göre Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak için cevabı veren grubun mean rank değeri 271,75 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Paramı daha iyi kullanabilmek için cevabı veren grubun mean rank değeri 237,92 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.35. Yatırım Yaparken İlk Tercih Ettikleri Yatırım Aracı Testi

Test Statistics[a,b]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum.	Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.
Chi-Square	14,279	14,497	45,389	26,699	39,751	42,992
df	7	7	7	7	7	7
Asymp. Sig.	.046	.043	.000	.000	.000	.000

Tablo 3.36. Yatırım Yaparken İlk Tercih Ettikleri Yatırım Aracı Testi Sıralama

Ranks

	Yatırım Yaparken İlk Olarak Hangi Yatırım Aracını Tercih Edersiniz?	N	Mean Rank
Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Mevduat	80	252,00
	Altın	261	249,25
	Döviz	46	277,24
	Hisse Senedi	28	183,61
	Forex	1	498,50
	Tahvil	3	285,17
	Sanal Paralar	16	233,72
	Diğer	65	262,26
	Total	500	
Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını	Mevduat	80	237,30
	Altın	261	244,83

Düşünürüm.	Döviz	46	296,96
	Hisse Senedi	28	200,82
	Forex	1	423,50
	Tahvil	3	324,17
	Sanal Paralar	16	285,72
	Diğer	65	263,31
	Total	500	
Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum.	Mevduat	80	290,19
	Altın	261	218,39
	Döviz	46	298,88
	Hisse Senedi	28	213,79
	Forex	1	498,00
	Tahvil	3	238,83
	Sanal Paralar	16	327,69
	Diğer	65	289,90

	Total	500	
Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Mevduat	80	279,13
	Altın	261	224,98
	Döviz	46	274,49
	Hisse Senedi	28	322,30
	Forex	1	496,50
	Tahvil	3	293,67
	Sanal Paralar	16	286,59
	Diğer	65	255,15
	Total	500	
Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	Mevduat	80	289,55
	Altın	261	215,99
	Döviz	46	280,18
	Hisse Senedi	28	248,09
	Forex	1	419,00

	Tahvil	3	231,33
	Sanal Paralar	16	330,59
	Diğer	65	299,62
	Total	500	
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Mevduat	80	313,52
	Altın	261	216,84
	Döviz	46	257,51
	Hisse Senedi	28	263,13
	Forex	1	494,00
	Tahvil	3	265,33
	Sanal Paralar	16	328,06
	Diğer	65	274,16
	Total	500	

Yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis Testi analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri

0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.35. ve Tablo 3.36.'da anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre forex cevabı veren grubun mean rank değeri 498,50 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Tahvil cevabı veren grubun mean rank değeri 237,92 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırım Kararlarının Başarısında Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre forex cevabı veren grubun mean rank değeri 423,50 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Tahvil cevabı veren grubun mean rank değeri 324,17 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre temsil etme eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre forex cevabı veren grubun mean rank değeri 498 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Sanal paralar cevabı veren grubun mean rank değeri 327,69 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre pişmanlıktan kaçınma eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre forex cevabı veren grubun mean rank değeri 496,50 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Sanal paralar cevabı veren grubun mean rank değeri 286,59 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre sürü eğilimi eğilimini ölçmek amacıyla "Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre forex cevabı veren grubun mean rank değeri 419 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Sanal paralar cevabı veren grubun mean rank değeri 330,59 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre forex cevabı veren grubun mean rank değeri 494 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. cevabı veren grubun mean rank değeri 328,06 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.37. Yatırım Yaparken Risk Alma Durumu Testi

Test Statistics[a]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
Mann-Whitney U	22983,5	25032	23767	22276	23858	23217
Wilcoxon W	39819,5	41868	40603	39112	40694	40053
Z	-4,336	-2,716	-3,495	-4,544	-3,427	-3,844
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000	.007	.000	.000	.001	.000

Tablo 3.38. Yatırım Yaparken Risk Alma Durumu Testi Sıralama

Ranks

	Yatırım Yaparken Risk Alır Mısınız?	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Evet	183	217,59	39819,50
	Hayır	317	269,50	85430,50
	Total	500		
Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Evet	183	228,79	41868,00
	Hayır	317	263,03	83382,00
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Evet	183	221,87	40603,00
	Hayır	317	267,03	84647,00
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Evet	183	213,73	39112,00
	Hayır	317	271,73	86138,00
	Total	500		

Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Evet	183	222,37	40694,00
	Hayır	317	266,74	84556,00
	Total	500		
Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur	Evet	183	218,87	40053,00
	Hayır	317	268,76	85197,00
	Total	500		

Risk alma durumu değişkeni 2 kategorik değişken içerdiği için Mann Whitney U Testi analizi yapılmıştır. Sig (2-tailed) değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.37. ve Tablo 3.38.'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 269,50 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 217,59 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank

değeri 263,03 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 228,79 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 267,03 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 221,87 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 271,73 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 213,73 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre çıpalama eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 266,74 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 222,37 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre mevcudiyet eğilimini ölçmek amacıyla "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur." sorusu sorulmuştur. Yatırım yaparken risk alma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 268,76 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı

veren grubun mean rank değeri 218,87 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.39. Yatırım Yapma Süresi Testi

Test Statistics[a,b]

	Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım.	Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
Chi-Square	13,764	10,442	12,523	21,252	15,335	14,632	22,437	13,585	8,265
df	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.003	.015	.006	.000	.002	.002	.000	.004	.041

Tablo 3.40. Yatırım Yapma Süresi Testi Sıralama

Ranks

	Ne Kadar Süredir Yatırım Yapıyorsunuz?	N	Mean Rank
Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	0-1 Yıl	218	269,77
	1-5 Yıl	175	249,68
	6-10 Yıl	56	225,29

	11+ Yıl	51	198,63
	Total	500	
Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	0-1 Yıl	218	268,50
	1-5 Yıl	175	247,55
	6-10 Yıl	56	229,12
	11+ Yıl	51	207,18
	Total	500	
Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	0-1 Yıl	218	271,18
	1-5 Yıl	175	246,22
	6-10 Yıl	56	225,39
	11+ Yıl	51	204,37
	Total	500	
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	0-1 Yıl	218	282,67
	1-5 Yıl	175	221,79
	6-10 Yıl	56	225,64

	11+ Yıl	51	238,77
	Total	500	
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	0-1 Yıl	218	277,46
	1-5 Yıl	175	230,05
	6-10 Yıl	56	220,34
	11+ Yıl	51	238,54
	Total	500	
Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım.	0-1 Yıl	218	227,49
	1-5 Yıl	175	276,66
	6-10 Yıl	56	233,98
	11+ Yıl	51	277,24
	Total	500	
Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	0-1 Yıl	218	280,06
	1-5 Yıl	175	242,23
	6-10 Yıl	56	206,68

	11+ Yıl	51	200,64
	Total	500	
Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	0-1 Yıl	218	269,29
	1-5 Yıl	175	248,81
	6-10 Yıl	56	235,38
	11+ Yıl	51	192,59
	Total	500	
Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur	0-1 Yıl	218	267,59
	1-5 Yıl	175	242,87
	6-10 Yıl	56	245,27
	11+ Yıl	51	209,40
	Total	500	

Yatırım yapma süresi değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis Testi analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.39. ve Tablo 3.40.'da anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların yatırım yapma süresi değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma süresi değişkenine göre 0-1 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 269,77 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 1-5 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 249,68 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma süresi değişkenine göre pişmanlıktan kaçınma eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma süresi değişkenine göre 0-1 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 268,50 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 1-5 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 247,55 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma süresi değişkenine göre sürü eğilimi eğilimini ölçmek amacıyla "Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma süresi değişkenine göre 0-1 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 271,18 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 1-5 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 246,22 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma süresi değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma süresi değişkenine göre 0-1 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 282,67 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 11+ Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 238,77 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma süresi değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma süresi değişkenine göre 0-1 Yıl cevabı veren grubun

mean rank değeri 277,46 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 11+ Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 238,54 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma süresi değişkenine göre aşırı reaksiyon eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma süresi değişkenine göre 11+ Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 277,24 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 1-5 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 276,66 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma süresi değişkenine göre batık maliyet eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma süresi değişkenine göre 0-1 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 280,06 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 1-5 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 242,23 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma süresi değişkenine göre kendini doğrulatma eğilimini ölçmek amacıyla "Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma süresi değişkenine göre 0-1 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 269,29 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 1-5 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 248,81 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırım yapma süresi değişkenine göre mevcudiyet eğilimini ölçmek amacıyla "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur." sorusu sorulmuştur. Yatırım yapma süresi değişkenine göre 0-1 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 267,59 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. 6-10 Yıl cevabı veren grubun mean rank değeri 245,27 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.41. Yatırımlarını Takip Etme Düzeyi Testi

Test Statistics[a,b]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım.	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
Chi-Square	15,055	9,883	10,265	28,593	15,849	9,498
df	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.002	.020	.016	.000	.001	.023

Tablo 3.42. Yatırımlarını Takip Etme Düzeyi Testi Sıralama

Ranks

	Yatırımlarınızı Takip Etme Düzeyiniz	N	Mean Rank
Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Günlük	127	217,23
	Haftalık	116	242,74
	Aylık	193	269,63
	Yıllık	64	272,88

	Total	500	
Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Günlük	127	221,80
	Haftalık	116	250,92
	Aylık	193	258,56
	Yıllık	64	282,40
	Total	500	
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Günlük	127	223,46
	Haftalık	116	239,91
	Aylık	193	265,35
	Yıllık	64	278,56
	Total	500	
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Günlük	127	218,13
	Haftalık	116	221,12
	Aylık	193	269,15
	Yıllık	64	311,75

	Total	500	
Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım.	Günlük	127	226,54
	Haftalık	116	223,09
	Aylık	193	274,49
	Yıllık	64	275,37
	Total	500	
Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur	Günlük	127	229,35
	Haftalık	116	234,24
	Aylık	193	263,64
	Yıllık	64	282,32
	Total	500	

Yatırımlarını takip etme düzeyi değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis Testi analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.41. ve Tablo 3.42.'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur.

Yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre yıllık cevabı veren grubun mean rank değeri 272,88 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Aylık cevabı veren grubun mean rank değeri 269,63 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre yıllık cevabı veren grubun mean rank değeri 282,40 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Aylık cevabı veren grubun mean rank değeri 258,56 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre yıllık cevabı veren grubun mean rank değeri 278,56 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Aylık cevabı veren grubun mean rank değeri 265,35 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre yıllık cevabı veren grubun mean rank değeri 311,75 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Aylık cevabı veren grubun mean rank değeri 269,15 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre aşırı reaksiyon eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre yıllık cevabı veren grubun mean rank değeri 275,37 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Aylık cevabı veren grubun mean rank değeri 274,49 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre mevcudiyet eğilimini ölçmek amacıyla "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre yıllık cevabı veren grubun mean rank değeri 282,32 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Aylık cevabı veren grubun mean rank değeri 263,64 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.43. Yatırımla İlgili Bilgi Kaynağı Testi

Test Statistics[a,b]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altınına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım.
Chi-Square	19,189	14,003	12,178	22,595	13,519
df	4	4	4	4	4
Asymp. Sig.	.001	.007	.016	.000	.009

Tablo 3.44. Yatırımla İlgili Bilgi Kaynağı Testi Sıralama

Ranks

	Yatırımlarınızla İlgili Bilgilere Nereden Ulaşırsınız?	N	Mean Rank
Yatırımlarımı Kendim	Arkadaşlarımdan	25	290,34

Yönetirim.	Ailemden	55	307,18
	Gazetelerden	5	225,30
	İnternetten	395	238,16
	Televizyondan	20	294,83
	Total	500	
Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	Arkadaşlarımdan	25	337,50
	Ailemden	55	228,49
	Gazetelerden	5	256,20
	İnternetten	395	250,58
	Televizyondan	20	199,23
	Total	500	
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Arkadaşlarımdan	25	328,94
	Ailemden	55	274,50
	Gazetelerden	5	239,20
	İnternetten	395	241,00

	Televizyondan	20	276,95
	Total	500	
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Arkadaşlarımdan	25	327,06
	Ailemden	55	310,96
	Gazetelerden	5	217,50
	İnternetten	395	239,48
	Televizyondan	20	214,35
	Total	500	
Altınına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım.	Arkadaşlarımdan	25	189,80
	Ailemden	55	212,42
	Gazetelerden	5	166,80
	İnternetten	395	261,23
	Televizyondan	20	240,20
	Total	500	

Yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynağı değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.43. ve Tablo 3.44.'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynakları değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynakları değişkenine göre ailemden cevabı veren grubun mean rank değeri 307,18 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Televizyondan cevabı veren grubun mean rank değeri 294,83 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynakları değişkenine göre sürü eğilimini ölçmek amacıyla "Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynakları değişkenine göre arkadaşlarımdan cevabı veren grubun mean rank değeri 337,50 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Gazetelerden cevabı veren grubun mean rank değeri 256,20 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynakları değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynakları değişkenine göre arkadaşlarımdan cevabı veren grubun mean rank değeri 328,94 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Televizyondan cevabı veren grubun mean rank değeri 276,95 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynakları değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynakları değişkenine göre arkadaşlarımdan cevabı veren grubun mean rank değeri 327,06 oranı ile en

yüksek etkilenen grup olmuştur. Ailemden cevabı veren grubun mean rank değeri 310,96 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynakları değişkenine göre çıpalama eğilimini ölçmek amacıyla "Altına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynakları değişkenine göre arkadaşlarımdan internetten cevabı veren grubun mean rank değeri 261,23 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Televizyondan cevabı veren grubun mean rank değeri 240,20 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.45. Ekonomi Ve Finans Haberleri Takip Durumu Testi

Test Statistics[a]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
Mann-Whitney U	26003,5	24136	18291	17185,5	21919,5	21542,5
Wilcoxon W	72363,5	70496	64651	63545,5	68279,5	67902,5
Z	-2,692	-3,815	-7,571	-8,399	-5,172	-5,406
Asymp. Sig. (2-tailed)	.007	.000	.000	.000	.000	.000

Tablo 3.46. Ekonomi Ve Finans Haberleri Takip Durumu Testi Sıralama

Ranks

	Ekonomi ve Finans Haberlerini Takip Eder Misiniz?	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Evet	304	238,04	72363,50
	Hayır	196	269,83	52886,50
	Total	500		
Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Evet	304	231,89	70496,00
	Hayır	196	279,36	54754,00
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Evet	304	212,67	64651,00
	Hayır	196	309,18	60599,00
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Evet	304	209,03	63545,50
	Hayır	196	314,82	61704,50
	Total	500		

Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Evet	304	224,60	68279,50
	Hayır	196	290,67	56970,50
	Total	500		
Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur	Evet	304	223,36	67902,50
	Hayır	196	292,59	57347,50
	Total	500		

Ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkeni 2 kategorik değişken içerdiği için Mann Whitney U Testi analizi yapılmıştır. Sig (2-tailed) değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.45. ve Tablo 3.46'da anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur. Ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 269,83 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 238,04 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean

rank değeri 279,36 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 231,89 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum." sorusu sorulmuştur. Ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 309,18 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 212,67 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 314,82 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 209,03 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre çıpalama eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım." sorusu sorulmuştur. Ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 290,67 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 224,60 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre mevcudiyet eğilimini ölçmek amacıyla "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur." sorusu sorulmuştur. Ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 292,59 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet

cevabı veren grubun mean rank değeri 223,36 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.47. Yatırımlarınızı Elinizde Tutma Süreniz Testi

Test Statistics[a,b]

	Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir
Chi-Square	19,864
df	5
Asymp. Sig.	.001

Tablo 3.48. Yatırımlarınızı Elinizde Tutma Süreniz Testi Sıralama

Ranks

	Yatırımlarınızı Elinizde Tutma Süreniz	N	Mean Rank
Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	İhtiyacım olduğu süreye kadar	347	264,43
	Haftalık	7	269,79
	Aylık	48	209,64

	1-3 Yıl	61	233,75
	4-7 Yıl	18	252,42
	8+ Yıl	19	144,16
	Total	500	

Yatırımlarınızı elinizde tutma süreniz değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis Testi analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.47. ve Tablo 3.48.'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların yatırımlarınızı elinizde tutma süreniz değişkenine göre kendini doğrulatma eğilimini ölçmek amacıyla "Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir." sorusu sorulmuştur. Yatırımlarınızı elinizde tutma süreniz değişkenine göre haftalık cevabı veren grubun mean rank değeri 269,79 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. İhtiyacım olduğu süreye kadar cevabı veren grubun mean rank değeri 264,43 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.49. Düzenli Altın Yatırımı Yapma Durumu Testi

Test Statistics[a]

	Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum.	Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez	Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
Mann-Whitney U	26244,5	22524,5	24247,5	21018	24314	20859,5	27364	27966	26960,5	24839
Wilcoxon W	52809,5	49089,5	50812,5	47583	50879	47424,5	53929	54531	53525,5	51404
Z	-3,175	-5,768	-4,484	-6,499	-4,344	-6,651	-2,385	-2,001	-2,632	-3,987
Asymp. Sig. (2-tailed)	.001	.000	.000	.000	.000	.000	.017	.045	.008	.000

Tablo 3.50. Düzenli Altın Yatırımı Yapma Durumu Testi Sıralama

Ranks

	Düzenli Olarak Altına Yatırım Yapar Mısınız?	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Evet	230	229,61	52809,50
	Hayır	270	268,30	72440,50
	Total	500		
Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum.	Evet	230	213,43	49089,50
	Hayır	270	282,08	76160,50
	Total	500		

Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.	Evet	230	220,92	50812,50
	Hayır	270	275,69	74437,50
	Total	500		
Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.	Evet	230	206,88	47583,00
	Hayır	270	287,66	77667,00
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Evet	230	221,21	50879,00
	Hayır	270	275,45	74371,00
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Evet	230	206,19	47424,50
	Hayır	270	288,24	77825,50
	Total	500		
Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir	Evet	230	234,47	53929,00
	Hayır	270	264,15	71321,00
	Total	500		

Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez	Evet	230	237,09	54531,00
	Hayır	270	261,92	70719,00
	Total	500		
Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Evet	230	232,72	53525,50
	Hayır	270	265,65	71724,50
	Total	500		
Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur	Evet	230	223,50	51404,00
	Hayır	270	273,50	73846,00
	Total	500		

Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkeni 2 kategorik değişken içerdiği için Mann Whitney U Testi analizi yapılmıştır. Sig (2-tailed) değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.49. ve Tablo 3.50.'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırım Kararlarının Başarısında Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 268,30 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 229,61 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre temsil etme eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum." sorusu sorulmuştur. Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 282,08 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 213,43 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre pişmanlıktan kaçınma eğilimini ölçmek amacıyla "Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 275,69 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 220,92 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre sürü eğilimini ölçmek amacıyla "Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır." sorusu sorulmuştur. Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 287,66 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 206,88 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum." sorusu sorulmuştur. Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 275,45 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 221,21 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Düzenli altın yatırımı yapma durumu

değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 288,24 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 206,19 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre kendini doğrulatma eğilimini ölçmek amacıyla "Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir." sorusu sorulmuştur. Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 264,15 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 234,47 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez." sorusu sorulmuştur. Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 261,92 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 237,09 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre çıpalama eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım." sorusu sorulmuştur. Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 265,65 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 232,72 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre mevcudiyet eğilimini ölçmek amacıyla "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur." sorusu sorulmuştur. Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun

mean rank değeri 273,50 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 223,50 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.51. Altın Hesabı Duyma Durumu Testi

Test Statistics[a]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
Mann-Whitney U	8631	8845,5	9308	8392,5	8614,5	8077,5
Wilcoxon W	109207	109421,5	109884	108968,5	109190,5	108653,5
Z	-3,428	-3,023	-2,464	-3,469	-3,185	-3,742
Asymp. Sig. (2-tailed)	.001	.003	.014	.001	.001	.000

Tablo 3.52. Altın Hesabı Duyma Durumu Testi Sıralama

Ranks

	Altın Hesabını Duydunuz Mu?	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Yatırımlarımı Kendim	Evet	448	243,77	109207,00

Yönetirim.	Hayır	52	308,52	16043,00
	Total	500		
Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.	Evet	448	244,24	109421,50
	Hayır	52	304,39	15828,50
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.	Evet	448	245,28	109884,00
	Hayır	52	295,50	15366,00
	Total	500		
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Evet	448	243,23	108968,50
	Hayır	52	313,11	16281,50
	Total	500		
Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Evet	448	243,73	109190,50
	Hayır	52	308,84	16059,50
	Total	500		
Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat	Evet	448	242,53	108653,50

Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur	Hayır	52	319,16	16596,50
	Total	500		

Altın hesabı duyma durumu değişkeni 2 kategorik değişken içerdiği için Mann Whitney U Testi analizi yapılmıştır. Sig (2-tailed) değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.51. ve Tablo 3.52.'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların altın hesabı duyma durumu değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur. Altın hesabı duyma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 308,52 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 243,77 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların altın hesabı duyma durumu değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırım Kararlarının Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm." sorusu sorulmuştur. Altın hesabı duyma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 304,39 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 244,24 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların altın hesabı duyma durumu değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum." sorusu sorulmuştur. Altın hesabı duyma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 295,50 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 245,28 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların altın hesabı duyma durumu değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Altın hesabı duyma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 313,11 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 243,23 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların altın hesabı duyma durumu değişkenine göre batık maliyet eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam." sorusu sorulmuştur. Altın hesabı duyma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 308,84 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 243,73 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların altın hesabı duyma durumu değişkenine göre mevcudiyet eğilimini ölçmek amacıyla "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur." sorusu sorulmuştur. Altın hesabı duyma durumu değişkenine göre hayır cevabı veren grubun mean rank değeri 319,16 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Evet cevabı veren grubun mean rank değeri 242,53 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.53. Altın Yatırımını Hangi Kanaldan Yapıldığı Testi

Test Statistics[a,b]

	Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Altınına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım.	Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur
Chi-Square	8,445	12,868	8,412	7,831	11,514	11,057
df	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	.015	.002	.015	.020	.003	.004

Tablo 3.54. Altın Yatırımını Hangi Kanaldan Yapıldığı Testi Sıralama

Ranks

	Altın Yatırımını Hangi Kanaldan Yapıyorsunuz?	N	Mean Rank
Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.	Kuyumcu	300	263,13
	Banka	181	234,85
	Altın Dayalı Hisse Senedi	19	200,16
	Total	500	
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.	Kuyumcu	300	267,96
	Banka	181	227,07
	Altın Dayalı Hisse Senedi	19	198,00
	Total	500	
Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.	Kuyumcu	300	251,77
	Banka	181	257,84
	Altın Dayalı Hisse Senedi	19	160,61
	Total	500	

Altınına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım.	Kuyumcu	300	238,70
	Banka	181	272,95
	Altın Dayalı Hisse Senedi	19	222,92
	Total	500	
Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.	Kuyumcu	300	266,99
	Banka	181	229,01
	Altın Dayalı Hisse Senedi	19	194,89
	Total	500	
Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur	Kuyumcu	300	253,07
	Banka	181	257,18
	Altın Dayalı Hisse Senedi	19	146,37
	Total	500	

Altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis Testi analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.53. ve Tablo 3.54'de anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre aşırı güven eğilimini ölçmek amacıyla "Yatırımlarımı Kendim Yönetirim." sorusu sorulmuştur. Altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre kuyumcu cevabı veren grubun mean rank değeri 263,13 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Banka cevabı veren grubun mean rank değeri 234,85 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre akli muhasebeleştirme eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim." sorusu sorulmuştur. Altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre kuyumcu cevabı veren grubun mean rank değeri 267,96 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Banka cevabı veren grubun mean rank değeri 227,07 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre batık maliyet eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam." sorusu sorulmuştur. Altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre banka cevabı veren grubun mean rank değeri 257,84 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Kuyumcu cevabı veren grubun mean rank değeri 251,77 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre çıpalama eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım." sorusu sorulmuştur. Altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre banka cevabı veren grubun mean rank değeri 272,95 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Kuyumcu cevabı veren grubun mean rank değeri 238,70 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre çıpalama eğilimini ölçmek amacıyla "Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım." sorusu sorulmuştur. Altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı

değişkenine göre kuyumcu cevabı veren grubun mean rank değeri 266,99 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Banka cevabı veren grubun mean rank değeri 229,01 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Katılımcıların altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre mevcudiyet eğilimini ölçmek amacıyla "Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur." sorusu sorulmuştur. Altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre banka cevabı veren grubun mean rank değeri 257,18 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Kuyumcu cevabı veren grubun mean rank değeri 253,07 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Tablo 3.55. Altına Yatırım Yapma Nedeni Testi

Test Statistics[a,b]

	Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez
Chi-Square	8,125
df	3
Asymp. Sig.	0,043

Tablo 3.56. Altına Yatırım Yapma Nedeni Testi Sıralama

Ranks

	Altına Neden Yatırım Yaparsınız?	N	Mean Rank
Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez	Gelir Elde Etmek	89	238,47
	Paranın Değerini Korumak	115	227,51
	Kaybettirmediği için	93	279,15
	Uzun Vadeli Para Biriktirme Aracı Olduğu	203	255,68
	Total	500	

Altına yatırım yapma nedeni değişkeni 2'den fazla kategorik değişkenden içerdiği için Kruskal Wallis Testi analizi yapılmıştır. Asymp. Sig değeri 0,05 den küçük olan değişkenler anlamlı olarak değerlendirilmektedir. Tablo 3.55. ve Tablo 3.56.'da anlamlı olan değişkenlere yer verilmiştir.

Katılımcıların altına yatırım yapma nedeni değişkenine göre tutuculuk eğilimini ölçmek amacıyla "Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez." sorusu sorulmuştur. Altına yatırım yapma nedeni değişkenine göre kaybettirmediği için cevabı veren grubun mean rank değeri 279,15 oranı ile en yüksek etkilenen grup olmuştur. Uzun vadeli para biriktirme aracı olduğu cevabı veren grubun mean rank değeri 255,68 oranı ile en yüksek etkilenen ikinci grup olmuştur.

Altına yatırım yapma nedeni değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının tutuculuk eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

SONUÇ

Altın, tarihler boyunca insanların yaşamlarının bir parçası olmuştur. Farklı kullanım amaçları ile kullanılmıştır. Lidyalılardan itibaren altın para ile ticarette değişim aracı olarak kullanılmıştır. Eski Mısır'da firavunların, Orta Çağ Avrupa'sında din adamlarının güç göstergesi olarak kullanılmıştır. Tarihin her döneminde önemli bir maden olmuştur. 1870- 1973 yılları arası sırasıyla altın standardı, Bretton Woods sistemleri ile para altın fiyatlarına endeksli halde kullanılmıştır. Bu sistemlerin ardından altın yatırım aracı olarak ve merkez bankalarının rezerv kaynakları haline gelmiştir.

Ülkemizde altın önemli bir para biriktirme aracıdır. Yastık altı kavramı olarak saklanan altınların miktarı yüksek olarak bilinmektedir. Son yıllarda ülkemizin tasarruf açığını azaltmak amacıyla bankaların altın hesapları gündeme gelmiştir. 2017 yılında Hazine Müsteşarlığı altına dayalı kira sertifikası sistemini başlatmıştır. Altına dayalı kira sertifikası, yastık altı altınların piyasada kullanılması ve faiz geliri vermeyi öngörmektedir.

İlk bölümde altının tarihçesi, kullanım alanları, yatırım araçları olarak kullanım şekillerine yer verildi. İkinci bölümde ise davranışsal finans kavramları, bireyleri etkileyen davranışsal finans faktörleri açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde 31 sorudan oluşan anketimiz uygulanmıştır. Anketin güvenilirlik düzeyi %71,8 olarak ölçülmüştür. Anket uygulamamızı Türkiye geneli 500 kişiye internet üzerinden hazırlanan form aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Anket çalışmamız 15 yaş ve üzeri altın yatırımcılarına yönelik yapılmıştır. Buna göre, ülkemizde 15-20 yaş grubundan itibaren ülkemizde altına yatırım yapılığı görülmüştür. Yatırımcılar yatırımlarını günlük, haftalık, aylık veya yıllık takip etme olduğu görülmüştür. Yatırımlarını genel olarak internet üzerinden takip etmektedir. Yatırımcıların ekonomi ve finans haberlerini takip ettikleri görülmüştür. Altına yatırım yapanlar düzenli bir şekilde yatırımlarına devam etmektedir. Yatırımcıların

büyük bir kısmı son bir yıl içerisinde yatırım yapmaya başlamıştır. Düzenli olarak yatırım yapmaktadırlar. Yatırımcılar düzenli olarak altına yatırım yapmadıkları da görülmüştür. Yatırımlarını paralarını daha iyi kullanabilmek amacıyla yapmaktadırlar Yatırımcılar yatırım yaparken risk almak istememektedir. Yatırımcılar, yatırımlarını ihtiyaçları olan süreye kadar ellerinde tutma eğilimindedir. Bankalar tarafından açılan altın hesapları bilinmesine rağmen altın yatırımı özellikle kuyumcu üzerinden yapılmaktadır. Altın yatırımı kuyumcunun ardından banka üzerinden yapılmakta olduğu görülmektedir. Altına dayalı hisse senedi yapanlarda bulunmaktadır. Altına yatırım yapma sebepleri sorulduğunda uzun vadeli biriktirme aracı olarak görülmektedir.

Yatırımcıların altın fiyatlarını etkileyen faktörleri bildiklerini düşünmektedir. Yatırımcılar altına yatırım yaparken finans kurumlarından tavsiye almadıklarını belirtmiştir. Yatırımcıların yatırımlarını kendileri yönetmektedir. Yatırımcıların yatırım kararlarındaki başarılarının kendi verdikleri kararlardan kaynaklandığını düşünmektedir. Yatırımcılar altını güvenli bir yatırım aracı olarak görmektedirler. Yatırımcılar altının değer kaybetmediğini düşünmektedir. Aileden gelen altına yatırım yapma süreçlerinin olduğunu belirtmiştir. Yatırımcılara altın fiyatlarında meydana gelen düşüş hareketlerini dikkate almaktadır. Yatırım yaparken aile ve arkadaşlarından tavsiye aldıklarını belirtmiştir.

Yatırımcıların altın fiyatlarını düzenli takip ettikleri ve yükseldiğinde satma eğiliminde oldukları görülmüştür. Altın fiyatlarını etkileyen yeni haberlerin yatırımlarını etkilemeyeceğini belirtmiştir. Yatırımcılar daha önce yatırım yaptıklarında yatırım aracı ile ilgili akıllarında kalan bilgileri tekrardan yatırım yapma kararı verirken etkili olmayacağını belirtmiştir. Çevresinde yatırım yapan bireyler ile farklı yatırım kararlarına sahip olması yatırımcıyı etkilemediğini belirtmiştir.

Davranışsal finansın altın yatırımcılarının yatırım kararları üzerinde etkileyen faktörler incelenmiştir. Uygulanan anket çalışmasında altın yatırımcılarının altınının

değerinin belirlemesinde davranışsal finans faktörlerinin etkisi araştırılmıştır. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar karşılaştırmalı olarak açıklanmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre yapılan Mann Whitney U testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, temsil etme eğilimi, pişmanlıktan kaçınma eğilimi, tutuculuk eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, batık maliyet eğilimi, mevcudiyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Yaş değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının pişmanlıktan kaçınma eğilimi, aşırı reaksiyon eğilimi, batık maliyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Eğitim değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının çıpalama eğilimi, tutuculuk eğilimi, kendini doğrulatma eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Gelir değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, pişmanlıktan kaçınma eğilimi, batık maliyet eğilimi, tutuculuk eğilimi, ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Düzenli yatırım yapma bilgi değişkenine göre yapılan Mann Whitney U testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, temsil etme eğilimi, pişmanlıktan kaçınma eğilimi, sürü eğilimi, tutuculuk eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, batık maliyet eğilimi, kendini doğrulatma eğilimi, mevcudiyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Yatırım yapma amacı değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, pişmanlıktan kaçınma eğilimi, tutuculuk eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, batık maliyet eğilimi, kendini doğrulatma eğilimi, çıpalama eğilimi, mevcudiyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Yatırım yaparken ilk tercih ettikleri yatırım aracı değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, temsil etme eğilimi, pişmanlıktan kaçınma eğilimi, sürü eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Risk alma durumu değişkenine göre yapılan Mann Whitney U testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, tutuculuk eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, çıpalama eğilimi, mevcudiyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Yatırım yapma süresi değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, pişmanlıktan kaçınma eğilimi, sürü eğilimi, tutuculuk eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, aşırı reaksiyon eğilimi, batık maliyet eğilimi, kendini doğrulatma eğilimi, mevcudiyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Yatırımlarını takip etme düzeyi değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, tutuculuk eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, aşırı reaksiyon eğilimi, mevcudiyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Yatırımlarıyla ilgili bilgi kaynağı değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, sürü eğilimi, tutuculuk eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, çıpalama eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Ekonomi ve finans haberleri takip durumu değişkenine göre yapılan Mann Whitney U testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, tutuculuk eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, çıpalama eğilimi, mevcudiyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Yatırımlarınızı elinizde tutma süreniz değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının kendini doğrulatma eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Düzenli altın yatırımı yapma durumu değişkenine göre yapılan Mann Whitney U testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, temsil etme eğilimi, pişmanlıktan kaçınma eğilimi, sürü eğilimi, tutuculuk eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, kendini doğrulatma, çıpalama eğilimi, mevcudiyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Altın hesabı duyma durumu değişkenine göre yapılan Mann Whitney U testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, tutuculuk eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, batık maliyet eğilimi, mevcudiyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Altın yatırımını hangi kanaldan yapıldığı değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının aşırı güven eğilimi, akli muhasebeleştirme eğilimi, batık maliyet eğilimi, çıpalama eğilimi, mevcudiyet eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Altına yatırım yapma nedeni değişkenine göre yapılan Kruskal Wallis testine göre altın yatırımcılarının tutuculuk eğilimi ile bir yatırım aracı olarak altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

Üçüncü bölümde yapılan araştırmanın sonucuna göre altın yatırımcılarının altının değerinin belirlenmesinde davranışsal finans faktörlerinden etkilendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Altın yatırımcılarının demografik özellikleri, sosyal durumları ve yatırım bilgi düzeylerinin davranışsal finans faktörlerinin farklı eğilimler türlerine etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Arslantürk, Z. ve Amman, T., *Sosyoloji - Kavramlar, Kurumlar, Süreçler, Teoriler,* Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2011.

Aslan, Sinan, *Altın ve Altına Dayalı İşlemler Muhasebesi*, İAB Yayınları, İstanbul, Yayın No: 3, 1999.

Atkinson, R., Atkinson, R. C., Hilgard, E.R., *Psikolojiye Giriş I*., Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1995.

Aydın, N., Başar, M., Coşkun, M., *Finansal Yönetim,* Detay Anatolia Akademi Yayıncılık, Ankara, 2010.

Aytaç, S., *İnsanı Anlama Çabası (Psikolojiye Giriş),* Ezgi Kitabevi, Bursa, 2000.

Aziz, D., *Uluslararası Altın Borsaları ve İstanbul Altın Borsası,* Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara1999.

Baymur, F., *Genel Psikoloji,* İnkılap ve Aka Kitabevi, İstanbul, 1973.

Bernsteın, Peter L., *Altının Gücü Bir Tutkunun Olağanüstü Tarihi*, çev. Levent Konyar, Scala Yayıncılık, İstanbul, 2008.

Bostancı, F., *Davranışçı Finans*, Sermaye Piyasası Kurulu Denetleme Dairesi Yeterlilik Etüdü, İstanbul, 2003.

Çıtak Serdar, *Altın 24 Ayar'ın Hikayesi,* 2.Baskı, Destek Yayınları, Ankara, 2006.

Döm, S., *Yatırımcı Psikolojisi,* Değişim Yayınları, İstanbul, 2003.

Güvenç, M., Altın Piyasasında Arz Talep ve Aktörler, İstanbul Altın Borsası Yayınları, No:16, İstanbul, 2006.

Greenwald, A. G., *The Totalitarian Ego. American Psychologist*, Yayın No:35, 1980.

Hazine Müsteşarlığı, *Altına Dayalı Kira Sertifikası Yatırımcı Kılavuzu*, Ekim 2017.

Kaplan, Kemal, *Türkiye'de Kuyumculuk ve Altın,* İTO Yayınları, İstanbul,2003.

Kayra C*., Türkiye'de Serbest Piyasada Altın Ticareti, Bir Đnceleme,* Maliye Tetkik Kurulu, Ankara, 1970 .

Mullainathan, S. & Thaler, R.H., *Behavioral Economics,* National Bureau of Economic Research Nber Working Paper Series, Yayın No: 7948, 2000.

Nofsinger, J. R., *Investment Madness: How Psychology Affects Your Investing and What To Do About İt*, Pearson Education Publication, New Jersey, 2001.

Pompian, M. M., *Behavioral Finance and Wealth Management: How To Build Optimal Portfolios That Account For Investor Biases,* John Wiley and Sons Publication. New Jersey, 2006.

Şener, N.,Vedat A., *Altın: İstanbul Altın Borsası ve Dünyadaki Örnekleri,* Dünya Yayınları, İstanbul, 1994.

Yanık, İsmail, *Altın Piyasaları Türkiye Ekonomisinde Yatırım Alternatifi Olarak Altın Kullanımı İstanbul Altın Borsası İşlemlerinin Analizi*, İstanbul Altın Borsası Yayınları No:17, İstanbul, 2008.

DERGİLER

Alkaya, A., Yağlı, İ.,"Finansal Okuryazarlık- Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C:8 Sayı:40, İstanbul, 2015, s.585-599.

Eser, R., ve Toıgonbaeva, D., "Psikoloji ve İktisadın Birleşimi Olarak Davranışsal İktisat", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, C:6, Sayı:1, 2011, s.287-321.

Fuller, R. J., "Behavioral Finance and the Source of Alpha", *Forthcoming Journal of Pension Plan İnvesting*, C:2, Sayı:3, 2000, s.1-22.

Kahnemann, D., Tversky, A., "Prospect Theory: An Analysıs of Decision Under Risk", Econometrica, C:47, Sayı:2, 1979, s.263-1127.

Kesici, H., "Adam Smith ve Ahlak Teorisi", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, C:0, Sayı:58, 2010, s.89-97.

Ricciardi, V., Simon, K. H., "What is Behavioral Finance?", *Bussiness, Education and Technology Journal Fall*, C:2 Sayı:2, 2000, s.1-9.

Shiller R. J., "From Efficient Markets Theory to Behavioral Finance", *The Journal of Economic Perspectives,* C:17, Sayı:1, 2003, s.83-104.

Statman, M., "Lottery Players / Stock Traders" *Financial Analyst Journal,* C:58 Sayı:1, 2002, s.14-21.

Veeraraghavan, K. (2010), Role of Behavioural Finance A Study, International Journal of Enterprise and Innovation Management Studies, c:1 Sayı:3 s.109-112.

Taner, B., Akkaya, C., "Yatırımcı Psikolojisi ve Davranışsal Finans Yaklaşımı", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı:27, Bursa, 2005, s.47-55.

THALER, R. (1999). "Mental Accounting Matters", Journal of Behavioral Decison Making, Vol: 12, s.183-206.

TEZLER

Aslan, R., (2016), "Bireysel Yatırımcıları Finansal Yatırıma Yönlendiren Faktörlerin Davranışsal Finans Açısından Araştırılması: Şanlıurfa İline Bağlı Viranşehir İlçesi Örneği", *Yüksek Lisans Tezi*, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atay, G., (2013), "Dünyada Ve Türkiye'de Altın Piyasaları Ve Türkiye'de Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi", *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ateş, A., (2007), "Finansal Yatırımların Davranışsal Finans Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma", *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydoğan, E., (2013) "Zıtlık Yatırım Stratejisinin Davranışsal Finans Yaklaşımı ile Değerlendirilmesi- Borsa İstanbul Üzerine Bir Uygulama-", *Yüksek Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Böyükaslan, A., (2012), "Bireysel Yatırımcıları Finansal Yatırım Kararına Yönlendiren Faktörlerin Davranışsal Finans Açısından İncelenmesi: Afyonkarahisar Örneği", *Yüksek Lisans Tezi,* Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ede, M., (2007), "Davranışsal Finans ve Bireysel Yatırımcı Davranışları Üzerine Ampirik Bir Uygulama", Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü.

Elmas, B., (2010), "Hisse Senedi Yatırımcılarının Davranışsal Özellikleri- Bireysel Yatırımcıya Yönelik Bir Araştırma", *Doktora Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

a

Ertan, Y., (2007), "Davranışsal Finans ve Pişmanlık Teorisinin Döviz Kuru Riskinden Korunma Kararına Etkisi", *Yüksek Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gedik, S., (2011), "Kobi'lerde Finansal Yönetim Tekniklerinin Uygulanması ve Malatya İlinde Anket Çalışması", *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Göksu, A., (2013), "Portföy Yatırım Kararlarında Davranışsal Finansın Etkisi: Borsa İstanbul Uygulaması", *Yüksek Lisans Tezi,* Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gürol, A., (2013), "Dünyada ve Türkiye'de Altın Piyasaları Ve Türkiye'de Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi", *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kandır, S. Y., (2006)., "Türkiye'de Yatırımcı Duyarlılığının Hisse Senedi Getirileri Üzerindeki Etkisi", Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karahan, D, H., (2014), "Konut Kredisi Kullanımını Etkileyen Faktörler ve Yatırımcıların Finansal Davranışlarının Analizi", *Yüksek Lisans Tezi*, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Menase, M., (2009), "Altın Piyasası ve Türkiye'de Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörlerin Analizi", *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü.

Turgutlu, E.(2006), "Tam Bilgi ve Belirsizlik Altında Etkinlik Analizi: Türk Sigortacılık Endüstrisi Örneği (1990-2004)", Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tilbe, F., (2010), "Bir Yatırım Aracı Olarak Altın ve İstanbul Altın Borsasının Finans Faktörü Bağlamında İrdelenmesi", *Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yörükoğlu, A., (2007), "Davranışsal Finans", *Yüksek Lisans Tezi,* Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü.

İNTERNET TABANLI

Abaan, E. D., (1998), "Fayda Teorisi ve Rasyonel Seçimler", TCMB Tartışma Tebliği, No:2002/3, Ankara, s.77-125, http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/6cb6ec44-04a0-408b-8529107cd371e18d/dpaper56.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=6cb6ec44-04a0-408b-8529-107cd371e18d, (Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Altın, http://www.enerji.gov.tr/tr-TR/Sayfalar/Altin (Erişim Tarihi: 27.01.2018)
Altın tarihi, http://www.altinustasi.com/index.php?sayfa=upload/tarihce.html, (Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Barberis, N.,(2007)., "Prospect Theory Applications in Finance", http://faculty.som.yale.edu/nicholasbarberis/berkeley_2011b.pdf, (Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Bar Weight and Purities, http://www.goldbarsworldwide.com/PDF/BI_5_GoldBarWeights.pdf,/, (Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Ding, D., Charoenwong, C., Seetoh, R., (2004), "Prospect Theory, Analyst Forecasts, and Stock Returns", Journal of Multinational Financial Management, http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID566961_code71659.pdf?abstractid=566961&mirid=1, (Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Goldbarsworldwide.com, Categories of Gold Bars, http://www.goldbarsworldwide.com/PDF/BG_10_Categories.pdf (Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Gold Conversion Tables,
http://www.goldbarsworldwide.com/PDF/BI_3_GoldConversionTables.pdf/,
(Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Goldbarsworldwide.com, "Gold Bullion Coins",
http://www.goldbarsworldwide.com/PDF/BI_14_GoldBullionCoins.pdf/, (Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Gold Orientated Funds,
http://www.gold.org/investment/why_how_and_where/how_to_invest/gold_orientated_funds/, (Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Hong, H., Stein, J.C., (1999), "A unifed theory of underreaction, momentum trading and overreaction in asset markets", *Journal of Finance,* http://www.nber.org/papers/w6324.pdf?new_window=1, (Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Özen, A., (2004), "Yürekten Bağlılık: Nereye Kadar?", PİVOLKA Dergisi, S:14, http://www.elyadal.org/pivolka/14/PiVOLKA_14_05.pdf,
(Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Türkiye Altın Üretimi,
http://altinmadencileri.org.tr/turkiye-altin-uretimi/, (Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Ülkü, N., (2001), "Finansta Davranış Teorileri ve İMKB'nin Dezenflasyon Programının Başlangıcında Fiyat Davranışı" İMKB Dergisi, C:5 Sayı:17. http://borsaistanbul.com/datum/imkbdergi/IMKB_Dergisi_Turkce17.pdf.
(Erişim Tarihi: 21.06.2018).

Williams, D., "1968-1970 Altın Piyasası", çev. Alev Damal, 1973,

http://www.maden.org.tr/resimler/ekler/f468c873a32bb06_ek.pdf,
(Erişim Tarihi: 21.06.2018).

WGC, "Gold Certificates",
http://www.gold.org/investment/why_how_and_where/how_to_invest/certificates/
(Erişim Tarihi: 21.06.2018).

World Gold Council, "Latest World Official Gold Reserves",
https://www.gold.org/research/latest-world-official-gold-reserves
(Erişim Tarihi: 21.06.2018).

EK: Bir Yatırım Aracı Olarak Altının Değerinin Belirlenmesinde Finansal Davranış Faktörleri Tez Çalışması Anketi

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Tez Öğrencisi olan Sercan Demiröre n'in yapmış olduğu tezin anket çalışmasıdır. Anket altına yatırım yapan bireyleri ilgilendirmektedir. Tez anketi online olarak yapılarak kağıt israfını önlemeyi amaçlamıştır. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Sercan DEMİRÖREN
Trakya Üniversitesi SBE Tezli Yüksek Lisans

1) Cinsiyetiniz:
( )Erkek ( )Kadın

2) Yaşınız:
( )15-20
( )21-25
( )26-30
( )31-35
( )36-40
( )41-45
( )46-50
( )51-55
( )56-60
( )61+

3) Eğitim Durumunuz:
( )Okur Yazar
( )İlk Okul
( )Orta Okul
( )Lise

( )Ön Lisans

( )Lisans

( )Y. Lisans

( )Doktora

4) Aylık Gelir Durumunuz:

( )0-500

( )501-1000

( )1001-1500

( )1501-2000

( )2001-2500

( )2500+

5) Düzenli olarak yatırım yapıyor musunuz?

( )Evet

( )Hayır

6)Yatırım Yapma Amacınız:

( )Ailemi ve kendimi ekonomik olarak korumak

( )Çocuklarımın geleceği için

( )Paramı daha iyi kullanabilmek için

7)Yatırım Yaparken İlk Olarak Hangi Yatırım Aracını Tercih Edersiniz?

( )Mevduat

( )Altın

( )Döviz

( )Hisse Senedi

( )Forex

( )Tahvil

( )Sanal Paralar

( )Diğer

8) Yatırım Yaparken Risk Alır Mısınız?

( )Evet

( )Hayır

9) Ne Kadar Süredir Yatırım Yapıyorsunuz?

( )0-1 Yıl

( )1-5 Yıl

( )6-10 Yıl

( )11+ Yıl

10) Yatırımlarınızı Takip Etme Düzeyiniz:

( )Günlük

( )Haftalık

( )Aylık

( )Yıllık

11) Yatırımlarınızla İlgili Bilgilere Nereden Ulaşırsınız?

( )Arkadaşlarımdan

( )Ailemden

( )Gazetelerden

( )İnternetten

( )Televizyondan

12)Ekonomi ve Finans Haberlerini Takip Eder Misiniz?

( )Evet

( )Hayır

13)Yatırımlarınızı Elinizde Tutma Süreniz:

( )İhtiyacım olduğu süreye kadar

( )Haftalık

( )Aylık

( )1-3 Yıl

( )4-7 Yıl

( )8+ Yıl

14)Düzenli Olarak Altına Yatırım Yapar Mısınız?

( )Evet

( )Hayır

15)Altın Hesabını Duydunuz Mu?

( )Evet

( )Hayır

16)Altın Yatırımını Hangi Kanaldan Yapıyorsunuz?

( )Kuyumcu

( )Banka

( )Altın Dayalı Hisse Senedi

17)Altına Neden Yatırım Yaparsınız?

( )Gelir Elde Etmek

( )Paranın Değerini Korumak

( )Kaybettirmediği için

( )Uzun Vadeli Para Biriktirme Aracı Olduğu

Aşağıda yer alan ifadelere katılım düzeyinizi belirtiniz.

İFADELER	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Yatırımlarımı Kendim Yönetirim.					
Yatırım Kararlarının					

Başarısının Kendi Verdiğim Kararlardan Kaynaklandığını Düşünürüm.					
Altının Güvenli Bir Yatırım Aracı Olduğunu Düşünüyorum.					
Altının Değer Kaybetmediğini Düşünürüm.					
Aileden Gelen Altın Yatırımı Alışkanlığımız Vardır.					
Altın Fiyatlarını Etkileyen Faktörleri Biliyorum.					
Altın Fiyatlarını Düzenli Olarak Takip Ederim.					
Altın Fiyatları Yükseldiğinde Satarım.					
Altın Aldıktan Sonra Düşüş Hareketlerini Dikkate Almam.					
Çevremde Kendi Finansal Yatırım Tercihlerime					

Benzer Tercihlerin Bulunması Benim İçin Önemlidir.					
Altına Dair Edindiğim Yeni Bilgiler Yatırım Kararımı Etkilemez.					
Altınına Yatırım Yaparken Arkadaş ve Ailemden Tavsiye Alırım.					
Altın Yatırımlarında Finans Kuruluşlarından Tavsiye Alırım.					
Bir Finansal Yatırım Aracına Ait Aklımda Kalan Dikkat Çekici Bir Performans, Aynı Tür Finansal Yatırım Aracına Tekrar Yatırım Yapmak İstediğimde Kararım Üzerinde Etkili Olur					